

ସର୍ବସ୍ୱ ସୁରକ୍ଷିତ

[ପଚାଶୀ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅନୁବାଦକ ଓ ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଦେଖି
ସୁସ୍ଥକ ଚୟ କରବ]

ବାଳଚନ୍ଦ୍ର

ଓ

ବାଳରକ୍ଷା ଚିକିତ୍ସା

ଇତ୍ୟାଦି

ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ବାଳଚିକିତ୍ସା ଗ୍ରନ୍ଥରୁ, ସ୍ୱସ୍ଥକୃତ ବାଳଚନ୍ଦ୍ର
ଓ ସଂସ୍କୃତ ବିଶ୍ୱନାଥ ଚିକିତ୍ସା ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର
ଗନ୍ତାୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁବାଦିତ ଓ ସଂଶୋଧିତ ହୋଇ
ପ୍ରଥମବାର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରକାଶିତ

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଗନ୍ତାୟତ

‘ଅଗା ଡେସ’ ବ୍ରହ୍ମପୁର

ଏ ଶିଶୁରୋଗ ରକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ସୁସ୍ଥିତ

୧୯୫୯

ମୂଲ୍ୟ ବାଲ ଅଗା

ବାଳରକ୍ଷା

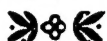
ମଙ୍ଗଳାଚରଣ ।

ଧନୁକ୍ରୟଃ ସୁରଭଷକ୍ ସୁଧାହସ୍ତେ । ଜିତେନ୍ଦ୍ରସ୍ତଃ
ଆୟୁର୍ବେଦଧରାଣାମ୍ ପ୍ରଥମଃ ଶ୍ରୀତୁ ଶୁଭସ୍ତୁ ନଃ ॥
ଚରଚର-ଜଗଦ୍ବକସୁ-ସର୍ବ-ବୃଦ୍ଧେଷାଂ ସଫୁଟିତାଂ
ଅନାଦିନିଧନାଂ ଦେବାଂ ନାନାମି ଭୁବନେଶ୍ବରାଂ ॥
ନାରାୟଣଂ ଗୁରୁଂ ବନ୍ଦେ ସର୍ବାମୟ-ନିବାରଣଂ
ଯତୁ ହସାଦାତ୍ମ କହ୍ନୁଃ କର୍ତ୍ତବ୍ୟତୁଳ ସତ୍ରହଂ ॥
ବାଳକାମାଂ ହୃତାର୍ଥାୟ ବାଳତନ୍ତ୍ରାନୁଷାଣୀ
ହିୟତେ ବାଳରକ୍ଷେଷୁଂ ଯଥାଶାସ୍ତ୍ରାନୁଷାଠଃ ॥
ଆର୍ତ୍ତହାରୀ ରଥାଭିଧେନ ଭଟକାୟୁର୍ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରାମୁଧଃ
ସାରୋଜାର ନିରୁପହାସୁରତସ୍ତା ସେଷା ଶିଶୁନାଂ କୃତେ ।

ଯେଉଁ ଧନୁକ୍ରୟ ସୁରଭଷର ବୈଦ୍ୟ, ଯାହାଙ୍କ ହାତରେ ଅମୃତ ପାତ୍ର, ଯେ
ନିଜ ଭକ୍ତସମାଜକୁ ଜଣି ଆପଣା ଆୟୁଷରେ ଶୁଣିତାରୁଅଛନ୍ତି ଓ ଆୟୁର୍ବେଦ ଜ୍ଞାନ
ଆୟୁର୍ଯ୍ୟୋନାମକର ପ୍ରଥମ ଗୁରୁ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ସ୍ବର୍ଗଲୋକର ବୈଦ୍ୟରାଜ ଆୟୁମାନଙ୍କର
ମଙ୍ଗଳ ସତ୍ତାଣେ ହୁଅନ୍ତୁ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଜଙ୍ଗମରୂପ ସଂସାରର ମୂଳ କାରଣ ରୂପରେ ଯେ
ସବୁକାଳେ ସବୁଠାରେ ରହୁଅଛନ୍ତି, ଯାହାର ଅଦ୍ବିତୀୟତା କହି ନାହିଁ, ସେହି ପରମା-
ତ୍ମା ଦେବୀ ଭୁବନେଶ୍ବରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରୁଅଛୁ । ସକଳ ଗୋବର ବିନାକୋଷ,
ନାରାୟଣାନାମକ ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ, ଏବଂ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଣାମ କରୁଅଛୁ, ଯାହାଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହରୁ
ଟିକିଏ ଜ୍ଞାନ ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଧୂଳି ଭୂଳନା ନଥିବା ହୋଇଥିବା ସତ୍ରହ କରି ପାରେ ।
ବାଳକମାଳଙ୍କର ହୃତ ହେଉ ବାଳତନ୍ତ୍ର ନାମକ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଏହି
ବାଳରକ୍ଷା ଉପାନ୍ତ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇ ଅଛି ଯେ ଏହା ଯଥାଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରକାରେ ସବୁହାତ
ମ. ୫ । ଆର୍ତ୍ତହାରୀ ରଥ ନାମକ ବୈଦ୍ୟ ଲଢ଼ିଦେବୀ ସେବା ବଳରୁ ଆୟୁର୍ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ର-
ସାଗର ମଞ୍ଜରୀ ସାର ସତ୍ରହ କରି ନାନାଭାବ ମନୋହର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭଦାୟୀ,

ନାନାଭାବନୋହର ଚ ସତତଂ ଦେବ୍ୟାଂ ସଂସେବନାତ୍
ପୁଣିଂ ସେବ୍ୟତଳା ପ୍ରକାମଶୁଭଦା ଶୁଭା ଚକ୍ରାକୃତା ॥

• ପ୍ରଥମ ଦିବସ ବାଳ ରଥା •

ଅତଃପରଂ ପ୍ରବକ୍ଷାମି ବାଳବୋଂ ଯଥାହିମଂ ।
ପ୍ରଥମେ ଦିବସେ ନାମ୍ନୀ ନନ୍ଦନା ଶମ୍ଭୂତେ ଶିଶୁଂ ॥
ତତ୍ତ୍ୱ ଶ୍ରୁତସ୍ୟ ବାଳସ୍ୟ ଜ୍ୱରସ୍ୟାତ୍ ପ୍ରଥମଂ ତତଃ ।
ଗାନ୍ଧିଶୋଷ ସ୍ତଥା ସ୍ୱେଦୋ ନାହାରେଷ୍ଠଭିନ୍ନଭନଂ ॥
ଜ୍ୱରମୁର୍ଚ୍ଛା ଚ କମ୍ପସ୍ତ ଶୋଷା ଘନସ୍ୱରସ୍ତଥା ।
ବଧାନଂ ତଦ୍ଦି ବକ୍ଷାମି ଯେନ ମୁଷ୍ଟିତ ନନ୍ଦନା ॥
କୂଳକୃତ୍ୱମୃଦା କୃର୍ଯ୍ୟା ପୁରୁଷିକାଂ ସ୍ୱନୋହରାଂ ।
ଶୁକ୍ଳୋଦନଂ ଶୁକ୍ଳକେଂ ତଥା କୋନୁଲେପନଂ ॥
ଶୁକ୍ଳପୁଷ୍ପାଣି ପଞ୍ଚେବ ଧୂଳାଃ ପଞ୍ଚପ୍ରଦୀପକାଃ ।
ସ୍ୱସ୍ତିକାଃ ପଞ୍ଚ ପୂର୍ବାହ୍ନେ ପୁଷ୍ପସ୍ୟାଂ ଦିଶି ସମୁତଃ ॥

ପୁଣିଂ ସେବ୍ୟତଳା ହେବା, ଏହି ପରିଶୁଦ୍ଧ ବାଳ ଚକ୍ରାକୃତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ହୃତ
ହୋଶେ କରୁଅଛନ୍ତି ।

—୧୦୫—

ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଶମ୍ଭୁ ବାଳବୋ କୁହାଯାଉଅଛି । ପ୍ରଥମ ଦିନରେ ନନ୍ଦନା
ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଅର୍ପଣ କରେ । ଏହି ବାଳକର ପ୍ରଥମେ ଜ୍ୱର ହୁଏ, ଦେହ
ଶୁଖିଯାଏ ଓ ଶରୀର ଘିଅ ନାହିଁ । ଦୁଧ ଖାନ୍ତି କରେ, ମୋହହାସ, କମ୍ପହୁଏ,
ମୁହଁ ଶୁଖେ, ସ୍ୱର କ୍ଷୀଣ ହୁଏ । ଏହି ଲକ୍ଷଣ ସବୁ ନନ୍ଦନା ନାମ ଦେବୀ ହେବା କହିଥିବା
ପିଲାଠାରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏବେ ଯେଉଁ ବଧାନରେ ଗ୍ରହେ ତାହା କୁହାଯାଉଅଛି ।
ନକ୍ଷତ୍ର ଦୁଇ ତଡ଼ରୁ ମାଟି ଆଣି ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡଳ ରଚି ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖିବ ।
ତାହାର ଆଗରେ ଅନ୍ୟ ପାତ୍ରରେ ଧଳାଭାତ, ରଖିବ । ଧଳାଚନ୍ଦନ ଏବଂ କର୍ପୂର
ଲଗାଇବ, ପାଞ୍ଚପ୍ରଦୀପ ଶୁକ୍ଳ ଫୁଲ, ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଧୂଳା, ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଘାସ ରଖିବ ।
ଏହାସବୁ କର ମଧ୍ୟାହ୍ନ ବେଳେ ପୁରୁଷ ଦିଗରେ ନେଇ ବଳଦେବ । ଧୂପ ଦାଉଁ ଶୁଭୁ

ଲେଂ ଦଦ୍ୟାଦଥୋ ରାଜସର୍ବପୋଶୀରମେବ ଚ ।
 ଶିବ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ମାର୍ଜାର ନୃକେଶା ନିମ୍ବପତ୍ରକଂ ॥
 ଗର୍ବ୍ୟଂ ଘୃତଂ ତତୋ ଝନେନ ଧୂପସ୍ତେ ତୈବ ବାଳକଂ ।
 ଏବଂ ଦିନସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କୃତ୍ୱା ଚତୁର୍ଥେ ମନ୍ତ୍ରବାରିଣା
 ସ୍ନାତ୍ତ୍ୱେ ବାଳକଂ ପଞ୍ଚା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ କାପି ଭକ୍ଷୟିତଂ ।
 ସିଂହେଶ ଶ୍ରେଣୟେ ଦେବ ସୁହୋ ଭବତ ବାଳକଃ ॥
 ସ୍ନାତ୍ତ୍ୱେନେ ପୂଜନେ ତୈବ ବଳଦାନେ ଚ ମାର୍ଜନେ ।
 ବନ୍ଧ୍ୟମାଶେନ ମନ୍ତ୍ରେଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟୋ ବଧୂରୁତ୍ତମଃ ॥

ମନ୍ତ୍ର— ପ୍ରଣବୋ ଭୁବନେଶାନା ଖଂଖଃ ସ୍ୱାହା ଷଡ଼ସରଃ ।
 ଏବଂ କୃତେନ ବାଳସ୍ୟ ସୁଖଂ ଭବତ ନାନ୍ୟଥା ॥

* ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିବସ ବାଳ ରାୟା *

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିବସେ ବାଳଂ ଗୃହାତ ଚ ସୁନନ୍ଦନା ।
 ତତୋ ଭବେ କୁରୁ ପୂର୍ବଂ ସଂକୋଚୋ ହସ୍ତପାଦସ୍ତେଃ ॥
 ଦନ୍ତାନ୍ ଖାଦତ ଶୁଷିତ ନିର୍ମାଳସ୍ତେ ଚସୁଷୀ ।
 ଆହାରଂ ଚ ନ ଗୃହାତ ଦିବାସନ୍ତୋ ଚ ସେବିତ ॥

ଶୋରଷ, ଉଶୀର, ଅରଗଫୁଲ, ବିଷଡ଼ିରୋମ ଓ ମନୁଷ୍ୟର ମସ୍ତକ ବାଳ, ନିମ୍ବପତ୍ର,
 ଗାଈ-ସିଅ ଏହା ସବୁ ଏକତ୍ର କରି ଚିଲିକୁ ଧୂପ ଦେବ । ଏପରି ତିନିଦିନ କରି ପୁଣି
 ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ମନ୍ତ୍ରିତ ଜଳରେ ପିଲକୁ ସ୍ନାନ କରାଇବ । ପରେ-ବ୍ରାହ୍ମଣ ବା
 ଭକ୍ଷୁକୁ ଶୀର ଶ୍ରେଣକ ଦେବ । ଏପରି କଲେ ସେହି ପିଲା ଭଲ ହୁଏ । ସ୍ନାନ,
 ପୂଜା, ବଳଦାନ, ମାର୍ଜନ, ଏସବୁ କୁହାଯିବା ମନ୍ତ୍ରେରେ କରିବ । ଓଁ ଶ୍ରୀ ଖଂଖସ୍ୱାହା ।
 ଏହି ଛ ଅକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର ଜପିବାକୁ ହେବ । ଏହିମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ବଳଦେବ, ଏହିପରି
 ସ୍ନାନ କରାଇବ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନରେ ସୁନନ୍ଦା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର
 ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ପ୍ରଥମେ ଜ୍ୱର ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ହାତ ଗୋଡ଼ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଏ,
 ଦାନ୍ତପାଟି ଶ୍ୱେଦାଏ, ନିଶ୍ୱାସ ଅଧିକ ହୁଏ, ଆଖି ବୁଜେ, ସୁନପାନ କରେ ନାହିଁ,

ଅକ୍ଷିରୋଗଂ ଜୀର୍ଣ୍ଣଂ ଚ ଭବେଭିତଃ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
 କୃଷ୍ଣଂ କାୟାତେ ଯତ୍ୟନ୍ତଂ ଚିତ୍ତମେତତ୍ ପ୍ରକାଶିତଂ ॥
 ତନ୍ମୂଳ ପ୍ରସ୍ଥ ପିଣ୍ଡେନ ଚନ୍ଦ୍ରମାୟାଂ ପୃଷ୍ଠିକାଂ ।
 ସମ୍ବୋଦୟ ଧୂଳିଂ ଶାଘାଃ ସ୍ପର୍ଶିକା ଧବଳୋଦନଂ ।
 ସିଦ୍ଧାନ୍ତଂ ସର୍ବତ୍ର ମାତଃ ପଦ୍ମାଦୟଃ ତଳଂ ତଥା ॥
 ମାଂସଂ ଚୈତାନ୍ନ ସହୃଦ୍ୟ ବଳଂ ବାଳ ସୁଖାଦ୍ରବ୍ୟେ ।
 ପଶ୍ଚିମାୟାଂ ଚ ସନ୍ଧ୍ୟାୟା ମେଘଂ ଦଦ୍ୟାଦିନ୍ନଦୟଂ ।
 ଧୂଂ ମନ୍ଥକପଂ ସ୍ନାନଂ କୂର୍ଯ୍ୟା ସୂଚ୍ୟମେଣ ବୈ ॥

✽ ତୃତୀୟ ଦିବସ ବାଳ ରାଜା ✽

ବୃଷସ୍ତେ ଯନ୍ତ୍ରି ଚ ଦକ୍ଷାଳୀ ବୃନ୍ନାତ ବାଳକଂ ପ୍ରଭା ।
 ତୟା ସ୍ୟାହ୍ନିମ୍ନ ମୁଦୃଷ୍ଟଂ କାଶଂ ଶ୍ଵାସଂ ଚ ରୋଦନଂ ॥
 ଗଜଦନ୍ତଂ ଚ ଗୋଦନ୍ତଂ ତଥାଜ୍ଞନ୍ୟାସ୍ତ କୋଶକଂ ।
 ଅଜାକ୍ଷୀରୋଶ ସପିଷ୍ୟ ତତୋ ବାଳଂ ପ୍ରଲେପୟେତ୍ ॥

ଦିନ ରାତି କାନ୍ଦେ, ଆସି ରୋଗହୁଏ, ଓ କଷ୍ଟରେ ଦୁଧ ବାନ୍ତି କରେ, ତମକେ,
 ଶରୀର ଦୁର୍ବଳ ହୁଏ । ଏହି ଲକ୍ଷଣରେ ସ୍ତନିକା ଦେବୀର ଦୋଷ ହୋଇଥାଏ ।
 ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ କୁହା ଯାଉଅଛି । ସେରେ ଶୁଦ୍ଧିବାଟି ଦେବୀର ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ି
 ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖିବ । ପାଞ୍ଚରଙ୍ଗରେ ତେର ଗୋଟି ଧୂଳି, ତେରଟି ଶାଘ, ତେରଟି
 ପାଣିରେ ଶୁଦ୍ଧିତ ରଖିବ ଏବଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପୋଛେ, ଭର, ଓ ରାଶି, ମଂସ ଚକାଇ
 ଆଗ ପାଣିରେ ଲେପିବ । ଏକୋଇଶି ଅର ମନ୍ଥ ପଡ଼ି ସାତ ଶର ବାଳକ ଉପରେ
 ଚିତ୍ତ ପ୍ରଭା ବାରିବ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଘରର ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ଅଣି ଥୋଇବ । ଏହାପରେ
 ତିନି ଦିନ କଲେ ବାଳକର ରୋଗ ଦୂର ହୁଏ । ଆଉ ଧୂଂ, ମନ୍ଥ, ସ୍ନାନ, ସବୁ
 ହଥମ ଦିନ ବଧୂ ଫମରେ କରିବ ।

ବୃଷସ୍ତ ଦିନରେ ଦକ୍ଷାଳୀ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଶୁଦ୍ଧିକରେ । ଏହାର
 ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ପ୍ରଥମେ ବାଳକର ଶରୀର କର୍ମହୁଏ, ତମକିଉଠେ, କାଶ, ଶ୍ଵାସ
 ହୁଏ, ବହୁତ କାନ୍ଦେ । ଏହି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ଦକ୍ଷାଳୀ ନାମ ଦେବୀର ଦୋଷ ଜଣାଯାଏ ।

ଧୂପସ୍ତେ ନିମ୍ନପାଣି ନଖ ସର୍ବସଂକଳନଃ ।
 ଲେପିତୋ ଧୂପିତୋ ବାଳଃ ସୁଖମାୟୋତ ନିଶ୍ଚିତଃ ॥
 ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ପ୍ରକାରେଣ ଶେଷମନ୍ତ୍ରଂ କାରୟେତ୍ ।
 ଏବଂ କୃତେତ୍ ସା ଦେଶ ବାଳକଂ ମୁଷତି ସ୍ମୃତଂ ॥

* ଚତୁର୍ଥ ଦିନସ୍ତ ବାଳ ରକ୍ଷା *

ଚତୁର୍ଥେଽଞ୍ଜି ତ ବୁଦ୍ଧାତ କଟକୋଳୀ ପ୍ରସ୍ତାପିତା ।
 ତତେଷ୍ଟାବୁତବିଦେବ୍ୟ ଦେନୋଦ୍ଘାତୋ ଦିଗଂସତଂ ॥
 ଗଜଦନ୍ତାଦ୍ଵ ନିର୍ମଳ ରଜକାଶ୍ଵ ପ୍ରଲେପୟେତ୍ ।
 ଧୂପସ୍ତେଷ୍ଠିତାଋଷ୍ଟ କେତୋ ମି ଶୁଚ ସାବିତ୍ରୀ ॥
 ମନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନାଦିକଂ ହିଂ ବଳିଦାନା ଦିକଂ ତଥା ।
 ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ପ୍ରକାରେଣ ଶେଷମନ୍ତ୍ରଂ ସମାପୟେତ୍ ॥

ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉଦ୍ଦାୟ କୁହାଯାଉ ଅଛି । ହାତୀ ଦାନ୍ତ, ଗୋରୁ ଦାନ୍ତ, କୁମ୍ଭାବର ମାଟି ଏହା ସବୁ ଛେଳ ଦୁଧରେ ବାଟି ବାଳକର ଶରୀରରେ ବୋଳିଦେବ । ନିମ୍ନପାଣି, ନଖ, ଶୋରଷ, ସ୍ନାନ, ଏହାର ଧୂପ ଦେବ । ଏପରି କଲେ ବାଳକ ନିଶ୍ଚୟ ଆରୋଗ୍ୟ ପାଏ । ପ୍ରଥମ ଦିନ ଶୁଦ୍ଧରେ ବଳିଦାନ, ସ୍ଥାନ, ଜପ ପ୍ରଭୃତି କରବ । ଏପରି କଲେ ପଣ୍ଡାଳୀ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଶୁଭ ଗୁଣଯାଏ ।

ଚତୁର୍ଥ ଦିନ କଟକୋଳୀ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉ ଅଛି । ପ୍ରତିଦାନରେ ଅଳ୍ପବି ହୁଏ, ତମକେ, ମୁହଁ ଝାଉଁଳି ଯାଏ, ବାନ୍ତି ଓଟାର ହୁଏ, କାଢେ, ଗୁଡ଼ିଆଡ଼େ ଆଖିବୁଲାଇ ଚାହିଁ । ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉଦ୍ଦାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । ହାତୀର ଦାନ୍ତ, ସାପ କାତ, ସ୍ନାନ, ଏହି ତିନି ପଦାର୍ଥ ପାଣିରେ ବାଟି ପିଲର ଦେହରେ ବୋଳିବ । ଶୋରଷ, ନିମ୍ନପାଣି, ମନ୍ତ୍ର ଶ୍ୟ ମସ୍ତକ ବାଳ, ଏହା ଶୁଦ୍ଧ ଏକତ୍ର କର ଧୂପ ଦେଲେ କଟକୋଳୀ ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂର ହୁଏ—ବାଳକ ସୁସ୍ଥ ହୁଏ । ମନ୍ତ୍ର ଜପ, ସ୍ଥାନ, ବଳିଦାନ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରଥମ ଦିନ ବଧୂ ପ୍ରକାରେ କରବ ।

✽ ପଞ୍ଚମ ଦିବସ ବାଳ ରସା ✽

ପଞ୍ଚମେ ଦେବ୍ୟହକାଶ ଗ୍ରହ ଗୁହାଣ ବାଳକଂ ।
ତତେଷା ନୃମ୍ବଣଂ ଶ୍ବାସ ମୁଷ୍ଟିବନ୍ଧୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱଂ ଶ୍ରେଣଂ ॥
ଶିଳା ତାଳ ବଜ୍ରା ଲେଧ୍ୟ ମେଷଶୂଳିଃ ପ୍ରଲେପୟେତ୍ ।
ଲଗ୍ନନଂ ନିମ୍ବପତ୍ରାନ୍ ସିଦ୍ଧାଞ୍ଜି ଧୂମ୍ରୋଽପ୍ୟୁତ୍ତମଃ ।
ଏବ ମୁଷ୍ଟି ସା ବାଳଂ ବଳିତାନ୍ନାତୁ ଚକ୍ଷେଷତଃ ।
ଅବଶିଷ୍ଟଂ ତୁ ଯତ୍ନେନ ଦୁର୍ବଳ୍ୟାଂ ପ୍ରକାଶୟେତ୍ ।

✽ ଷଷ୍ଠ ଦିବସ ବାଳ ରସା ✽

ଷଷ୍ଠେ ଚ ଦିବସେ ନାମ୍ନୀ ଖଟ୍ୱାଙ୍ଗୀ କ୍ଷମତେ ଶିଶୁଂ ।
ତତେଷ୍ୱା ଚାନ୍ତ ବିଷେଷୋ ହାସ୍ୟ ରୋଚନ ମୋହନଂ ॥

ପଞ୍ଚମ ଦିନ ଅହକାଶ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହା ଯାଉଛି । ହାଲ ଆସେ ନିଶ୍ୱାସ ବଡ଼ ହୁଏ ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରି ରଖେ, ଉଠାଇକୁ ଚାହିଁ, ଏହି ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ଅହକାଶ ଦେବୀର ଯୋଗ ବୋଲି ଜାଣିବ । ଏବେ ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ମନଶିଳା, ହରିତାଳ, ଚୋ, ଲେଧ୍ୟ, ମେଷଶୂଳିଙ୍ଗି, ଏହା ସବୁ ସମାନ ଭାଗରେ ଅଣି ଯୋଗିରେ ବାଟି ବାଳକର ଦେହରେ ବୋଳି ଦେବ । ରଣୁଣ, ନିମ୍ବପତ୍ର, ବାଣ-ଦିଅ, ଧୂଳି, ଏହା ସବୁ ଏକତ୍ର ଧୂସ ଦେବ । ଏଠି କଲେ ଅହକାଶ ଦେବୀ ବାଳକଠାରୁ ଗୁଡ଼ ଯାଏ । ଏସ୍ତସ୍ମିନ୍ନେ ବାକ୍ସିନୀ ବଳିଦାନ, ସ୍ଥାନ, ମନ୍ତ୍ରକଥ, ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଥମ ଦିନ ବିଧି ପ୍ରକାରେ କଲେ ବାଳକ ଆରୋଗ୍ୟ ପାଏ ।

ଷଷ୍ଠ ଦିନରେ ଖଟ୍ୱାଙ୍ଗୀ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ପ୍ରଥମେ ବାଳକ ହାତ ଗୋଡ଼ ଲଢ଼େ, ହସେ, ଜେବେ କେବେ କାଳେ, ମୋହ ହୁଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଜ୍ଞାନ ରହେ, ସ୍ତନପାନ କରେ ନାହିଁ । ଏହି ଲକ୍ଷଣ ସବୁ ଖଟ୍ୱାଙ୍ଗୀ ଦେବୀର ଦୋଷ ବୋଲିପାଏ । ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । କୃତ୍, ଗୁଗୁଳ, ରାଜ, ହାତୀ ଦାନ୍ତ, ଗାଈ ଦିଅ, ଏହାସବୁ ଏକତ୍ର କରି ଧୂସ ଦେବ, ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଯୋଗିରେ ବାଟି ବାଳକର ଦେହରେ ଲେପନ କରିବ । ବଳିଦାନ,

କୁଷ୍ଠ ବୁଝୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ଚଳଦନ୍ତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାକୁତୋଷ ।
ଧୂପସ୍ତୋତ୍ତେ ଲେପସ୍ତୋତା ତତୋ ମୁଷ୍ଟିତ ସାଗ୍ରା ॥

*** ସପ୍ତମ ଦିବସ ବାଳ ରାୟା ***

ସପ୍ତମେ ଦିବସେ ନାମ୍ନୀ ହିଂସିକା ନମତେ ଶିଶୁ ।
ତଳେଷ୍ଠା ଜମ୍ବୁଷ୍ଠ ଶ୍ଵାଶୋ ମୁଷ୍ଟିବନ୍ଧଂ ତଥୈବ ଚ ॥
ମେଷ୍ଠଶୃଙ୍ଗୀ ବରୁ ଲୋଧ୍ରଂ ହରିତାଳଂ ମନଃଶିଳା ।
ଏକତୁ ବୃତ୍ତିରଂ ପିଷ୍ଠା ତତୋ ବାଳଂ ପୁଲ୍ଲେପୟେତୁ ॥
ବଳଂ ଦଦ୍ୟାତୁ ପ୍ରାଗ୍ନୀତ୍ୟା ତତୋ ମୁଷ୍ଟିତ ଯା ଗ୍ରାହା ।
ମନ୍ତୁ ସ୍ନାନାଦିକଂ ସର୍ବଂ ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ନିମେଷେ ତୁ ॥

*** ଅଷ୍ଟମ ଦିବସ ବାଳ ରାୟା ***

ଅଷ୍ଟମେ ଦିବସେ ନାମ୍ନୀ ଶ୍ଵାଶୋ ନମତେ ଶିଶୁ ।
କାସତେ ଶ୍ଵାସତେ ତୈବ ଗାନ୍ଧଂ ସଂକୋଚତେ ଭୃଶଂ ॥
ଅପାମାର୍ଗ ମୁଣ୍ଡାରଂ ଚ ପିଷ୍ଠିକା ଚକ୍ରକଂ ତଥା ।
ଅଳା ମୁଷ୍ଟେଣ ସପିଷ୍ଠ୍ୟ ତତୋ ବାଳଂ ଲେପୟେତୁ ॥

ମନ୍ତୁ, ଜପ, ସ୍ନାନ ଇତ୍ୟୁ ପ୍ରଥମ ଦିନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କଲେ ବାଳକ ଧୂଳି ହୁଏ—ଶ୍ଵାଶୁଙ୍ଗୀ ଦେବୀର ଦୋଷ ହରଣ ହୁଏ ।

ସପ୍ତମ ଦିନ ହିଂସିକା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ହାତ ଆସେ, ଶ୍ଵାସ ହୁଏ, ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରେ, ପ୍ରକ୍ତ ଗୁପ୍ତେ ନାହିଁ । ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ମେଷ୍ଠାଶିଙ୍ଗୀ, ବରୁ, ଲୋଧ୍ର, ହରିତାଳ, ମନଃଶିଳା ଏହା ସବୁ ସମାନ ଭାବରେ ଆଣି ପାଣିରେ ବାଟି ବାଳକର ଶରୀରରେ ଲେପନ କରବ । ଅଉର ବଳଦାନ, ମନ୍ତୁ, ଜପ, ସ୍ନାନାଦି ସକଳ ପ୍ରଥମ ଦିନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କଲେ ବାଳକ ସୁଖୀହୁଏ । ହିଂସିକା ଦେବୀର ଦୋଷ ଖଣ୍ଡନ ହୁଏ ।

ଅଷ୍ଟମ ଦିନରେ ଶ୍ଵାଶୋ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । କାସ, ଶ୍ଵାସ-ହୁଏ, ଅଙ୍ଗ ସଙ୍କୋଚ ରଖେ, ଜ୍ୱର ହୁଏ, ଅଶି ଡିବଟ ନାହିଁ । ଏହି ଲକ୍ଷଣରୁ ଶ୍ଵାଶୋ ଦେବୀର ଦୋଷ ବୋଲି ଜାଣିବ । ଏବେ ଏହାର

ଗୋଟୁଙ୍ଗ ନଖ କେଶେଷୁ ଧୂପଦେବକାଳକଂ ତତଃ ।

ମନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନାଦିକଂ ସର୍ବଂ ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ଉପେଶ ବୈ ॥

✽ ନବମ ଦିବସ ବାଳ ରମା ✽

ନବମେ ଦିବସେ ବାଳଂ ମେଷା ଗୃହ୍ୟାତ ବୈ ଶିଷୁଂ ।

ତତଃକଷ୍ଟା ଶାସନୋଦ୍ଦେଶଃ ସ୍ବମୁଷ୍ଟି ସ୍ବୟଂ ଶାଦନଂ ॥

ବନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦନ କୁଣ୍ଡୋତ୍ତା ସର୍ବପାଂ ପ୍ରସ ଲେପୟେତ୍ ।

ନଶ ବାନର ଶ୍ରେମାଦ୍ୟାଂ ଧୂପ ଯନ୍ତୁଃପିତ ହସ୍ତା ॥

✽ ଦଶମ ଦିବସ ବାଳ ରମା ✽

ଦଶମେ ଦିବସେ ନାମ୍ନୀ ରୋଚନା ଉପତେ ଶିଷୁଂ ।

ତତଃକଷ୍ଟା କାଞ୍ଚନଂ ଚୈବ ରୋଚନଂ ମୁଷ୍ଟିବନ୍ଧନଂ ॥

କୁଣ୍ଡୋତ୍ତା ସର୍ବ ସେବାଥୈ ଲୁଂଖ୍ୟେନ୍ନମେନ ଧୂପୟେତ୍ ।

ନୟା ମାଂସ ସ୍ବରା ମୁକ୍ତଂ ନିଶାୟାଂ କଳମାଦୟେତ୍ ॥

ଶାନ୍ତି ଉପାସ୍ତୁ କୃତ୍ବାଯାଉଛି । ଅପାମାର, ବେଶାଚେର, ପିଙ୍ଗଳୀ, ତୋପାକୁ ଏହା ସବୁ ଛେଳି ମୂତରେ ବାଟି ବାଳକର ଦେହରେ ବୋଳିବ । ଗାଈ ଶିଙ୍ଗ, ନଖ, ବାଳ, ଏହା ସବୁ ଧୂପ ଦେବ । ମନ୍ତ୍ର, ଜପ, ସ୍ଥାନାଦି ସବୁ ପ୍ରଥମ ଦିନ ବଧୂ ପ୍ରକାରେ କଲେ ପିଲାଟିର ଉଦ୍ଧାର — ଶୁଣି ଦେବୀର ଦୋଷ ଛଡ଼ାଯାଏ ।

ନବମ ଦିନରେ ମେଷା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହା ଯାଉଛି । ପ୍ରଥମରେ ବାଳକ ଚମକିଉଠେ, ଛିନିଆଁ ହୁଏ, ନିଜ ହାତ ମୁଠା ଗୁପି ଗୁପି ଚାହିଦାଏ । ଏହୁ ଲକ୍ଷଣରୁ ମେଷା ନାମ ଦେବୀର ଦୋଷ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାସ୍ତୁ କୃତ୍ବାଯାଉଛି । ବର, ଚନ୍ଦନ, କୁଡ଼, ଘର, ଏହା ସବୁ ପାଣିରେ ବାଟି ପିଲାଟିର ଦେହରେ ବୋଳିବ । ନଖ, ମାଙ୍କଡ଼ ରୋମ, ମିଶାଇ ଧୂପ ଦେବ । ବଳିଦାନାଦି ସବୁକର୍ମ ପ୍ରଥମ ଦିନ ବଧୂପ୍ରକାରେ କରିବ । ଏହା କଲେ ପିଲା ଆରୋଗ୍ୟ ଲଭିବ — ମେଷା ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂରହୁଏ ।

ଦଶମ ଦିନରେ ରୋଚନା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରେ, ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । କାଶ ହୁଏ, ରୋଚନା କରେ, ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରେ, ପ୍ରନୟନ

ଅତୀମାର୍ଗୀଙ୍କୁ ରୋଗୀର ଚନ୍ଦନ କୁଅବାରଣା
ମନ୍ତ୍ର ମଞ୍ଜୁଷତଂ ଜପ୍ତୁ । ତ୍ରୟତ୍ୟଂ ପର ସିଂହସ୍ତେ ॥
ଏବଂ କୃତେ ତୁ ସା ଦେବୀ ବାଳଂ ମୁକ୍ତତ ଦେବନା
ପ୍ରଥମାକ୍ରାନ୍ତା ଦ୍ରୋଣେଣ ଶେଷ ମନ୍ୟତ କାରିସ୍ତେତୁ ।

✱ ଅଥ ପ୍ରଥମ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା ✱

୧ ଅ ମାସ ଗୁଣ୍ଡାତପ୍ୟ ବାଳକସ୍ୟ ତମୁକ୍ରମେ ।
ବଳଂ ବସ୍ୟାମି ସୁଖତଂ ସର୍ବତଃସ୍ପୃଷ୍ଣୁ ଗୋପିତଂ ।
ପ୍ରଥମେ ମାସେ ଗୁଣ୍ଡାତ କ୍ରମାଞ୍ଚ ନାମ ଯୋଗିନୀ ।
ନିଃକେଶ ଛୁର ଖୋଫାଦି ତେଷ୍ଟିତାଂ ନେ ଜାୟତେ ।
ନୈର୍ଭୂତାଂ ଦଶ ମାଣ୍ଡିତ୍ୟ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଠିଳ ବଳଂ ହରେତୁ ।
ଦେବୀ ତଃ ଦ୍ରବ୍ୟ ଉଷ୍ଣ ମୃଦା ଦେବୀ ସ୍ପର୍ଶପକଂ ।

କରେ ମାହିଁ । ଏହି ଲକ୍ଷଣକୁ ରୋଗଦଳା ନାମ ଦେବୀର ଦୋଷ ବୋଲାଯାଏ ।
ଏବେ ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ କୁହା ଯାଉଛି । କୁହ, ବର, ସର, ଶୁକ୍ଳ ଶୋଭସ୍,
ସୁଖା । ଏହାହେଲୁ ଏକବି କର ପାଣିରେ ବାଟି ପିଇ ଦେହରେ କୋଳିବ । ନିମ୍ନପଦ
ଧୂପଦେବ । ପ୍ରଥମ ଦିନ ବଧୂ ଦ୍ରୋଣେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ବଳିଦେବ । ମାଛ,
ମାଂସ, ଦଦା ହରୁ ବଳିରେ ମିଶାଇବ । ଅତୀମାର୍ଗର ଗଜା ଉଶୀର, ରକ୍ତ-
ଚନ୍ଦନ, ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟର କୁଅ କର ଅଷ୍ଟୋତ୍ତରଶତ ବାର ମନ୍ତ୍ରିତ କର
ସି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପିଲାକୁ ସ୍ନାନ କରାଇବ । ଆହୁର ମନ୍ତ୍ର ଜପ ଇତ୍ୟାଦି ସବୁ କର୍ମ
ପ୍ରଥମ ଦିନ ବଧୂରେ କରବ । ଏପରି କଲେ ରୋଗଦଳା ନାମ ଦେବୀର ଦୋଷ
ନାଶ ଯାଏ ।

ଦିନ ରକ୍ଷା ବଧୂ କହବା ଉତ୍ତରୁ ମାସ ଗୁଣ୍ଡାତ ଗ୍ରହରକ୍ଷା ବଧୂ କୁହା-
ଯାଉଛି । ପ୍ରଥମ ମାସରେ କ୍ରମାଞ୍ଚ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଦ୍ରବ୍ୟ କରେ । ଏହାର
ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ପ୍ରଥମେ ବାଳକ ଉଦ୍‌ବେଗ ହୁଏ, ଜ୍ୱର ହୁଏ, ଦେହ-
ଶୁଖିଯାଏ, କାନ୍ଦେ, ସ୍ତନପାକ କରେ ନାହିଁ । ଏହି ଲକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ହେତୁରେ
କ୍ରମାଞ୍ଚ ଦେବୀର ଦୋଷ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ କୁହା-

କୁହା ପୂଜା ପ୍ରକୃତିବ୍ୟାପ୍ତ ପୁଷ୍ପଧାତୁର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।

ବଟକା ମୁଣ୍ଡକା ପୂଜା ଅଗ୍ରଭକ୍ତଂ ଶୁଦ୍ଧା ଦୟା ।

ଚରୁବର୍ଣ୍ଣ ପତାକାଶ୍ଚ ପ୍ରଦୀପାଃ ପୁଷ୍ପଚନ୍ଦନଂ ।

ଅପରାହ୍ଣେ ଥିବା ଦଦ୍ୟା ନୁହେଁ ଶାନ୍ତେନ ନନ୍ଦନ୍ତି ।

ନନ୍ଦଃ— ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ଚ ରାବଣାୟ ଚ ବାଳକଂ
 ମୁଷ୍ଟି ଯୁଗଂ ବଦ୍ଧଜାୟା ମନ୍ତ୍ରୋ ବଂଶେ ବର୍ଣ୍ଣକଃ ।
 ଲେପ ପ୍ରଥମ ମାସ ଗ୍ରହ ଗୁଣ୍ଡିତ ବାଳକ ରକ୍ଷା ହେଉ ।

✽ ଦ୍ଵିତୀୟ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା ✽

ଦ୍ଵିତୀୟ ମାସ ଗୁଣ୍ଡିତ ବାଳକଂ ମୁକୁଟା ଗ୍ରହା ।

ତ୍ରାବା ନିବୃତ୍ତି ନିଷିଦ୍ଧା ବପୁଷଃ ଶୀତ ଶୀତତା ।

ବନ୍ଧୁ ଫଣୋଷଣୋଦ୍ଘାର ସେବକାନି ଦଦାନ୍ତି ।

କ୍ଷୀରାନ୍ କୃଷିକ ପୂଜା ଲେପ ଚନ୍ଦ୍ରନାମ ସମୁତଂ ।

ଯାଉଛି । ନଦୀର ଦୁଇତଟରୁ ମାଟି ଆଣି ଏହି ଦେବୀର ମୁଣ୍ଡି ଗଢ଼ି ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖିବ । ପୁଷ୍ପ ଧୂପାଦିରେ ତାହାକୁ ପୂଜା କରିବ । ପିଠା, ଅଗଛତ, ଗୁଡ଼, ଦହି, ଗୁର ବର୍ଣ୍ଣର ଗୁର ପତାକା, ଗୁର ଗୋଟି ଘାତ, ଫୁଲ, ଚନ୍ଦନ, ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଏକ ପାତ୍ରରେ ମୁଣ୍ଡି ଅଗରେ ରଖିବ । ଫଳ ଜାଣିବା ଲେଖ ବାଳକକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବ । ନନ୍ଦ ଏହି— ଓଁ ନମୋ ଭଗବତେ ରାବଣାୟ ବାଳକଂ ମୁଷ୍ଟି ମୁଷ୍ଟି ସାହା । ଏହି ନନ୍ଦକୁ ଏକୋଇଶି ଥର ପଢ଼ି ସାତଥର ବାଳକ ଉପରେ ବୁଲାଇ ଦେଖିବ ଦେଖିବ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ନେଇ ବଳଦେବ । ଏପରି ଯତ୍ନଲେ ବାଳକ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇଯାଏ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ମାସରେ ବାଳକର ପାତ୍ର ଉପୁଲ ହୁଅନ୍ତେ, ମୁକୁଟା ଦେବୀର ଦୋଷ ଜାଣିବାକୁ ହୁଏ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ବେକ ମୋଡ଼ି ରଖେ, ଅଙ୍ଗ କମ୍ପେ, ଶରୀର ହଲଦିଆ ଦିଶେ, ଶୀତଳ ଲାଗେ, ମୁହଁ ଶୁଖେ, ପ୍ରମୋଦ କରେ ନାହିଁ, ଓଟାର ହୁଏ । ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ମାଟିରେ ଦେବୀର ମୁଣ୍ଡି ଗଢ଼ି ଏକ ପାତ୍ରରେ ଶୀରି, ଖେରେଡ଼, ପୁଲ ପଠା, ରାଣି ଗୁଜଲ, କଳା-

କୁଷ୍ଠପୁଷ୍ପଂଶୁଚା ଲେପେ ସୁସ ମାତ୍ରେ ବଳଂ ପରେତୁ ।
କୁସୁମଂ ଲଗ୍ନଂ ନମଂ ସତ୍ୟଂ ଧୃତ୍ୟେ ଛିନ୍ତୁ ।

✽ ତୃତୀୟ ମାସ ବାଳ ରମା ✽

ତୃତୀୟ ମାସେ ଗୁଣ୍ଡାକ ବାଳକଂ ଗୋମୁଖୀ ଗୁଣ୍ଡା ।
ଚକେଷୁ ବେଦନଂ ନିଦ୍ରା ବହୁମୁସ ପୁରୁଷକଂ ।
ନମିଲୟତ ନେତ୍ରାଣି ଗୋ ଗର୍ଭେ ମଧୁକଂ ଥବା ।
ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ ତଳ କୁଳୁଟଂ ଚତୁଃପିଣ୍ଡ ଯମୋଦକୌଃ ।
ଜପା କୁସୁମ ସୟୁକଂ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ବଳିମାହରେତୁ ।
ଧୃତ୍ୟେ ଉଲ ସିଦ୍ଧାଥେ ପ୍ରତୋ ମୁଷ୍ଟିତ ସା ବ୍ରହ୍ମା ।

ତୁଳ କଳା କଳା, ବସୁଭା ମିଶା ହେବାର ଲେଖନୀ ଏ ସବୁ ଦୋଷ
ଅଗରେ ରଖି ଦେବୀର ନିବେଦନ କରବ । ପ୍ରଥମେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ମହକୁ
ଏକୋଇଶି ବାର ପଡ଼ି, ଫାତଥର ପିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭିତ୍ତର ପୂର୍ବ ଦଗରେ ନେଇ
ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ କଳଦେବ । କୁକୁମ, ରଶ୍ମି, ନିମଞ୍ଚ ରୁଣ୍ଡି କର ପିଲକୁ ଧୃପ
ଦେବ—ଏପରି କଲେ ବାଳକ ନିଶ୍ଚୟ ହୁଏ ।

ତୃତୀୟ ମାସରେ ଗୋମୁଖୀ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ ! ଏହାର
ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ବାଳକ ବଳିତ ହୋଇ କାନ୍ଦେ, ନିଦ ବହୁତ ଆସେ, ବହୁତ
ମୂତେ, ବହୁତବାର ଡରେ, ନେତ୍ର ବନ୍ଦ ରଖେ, ଗାଈ ଦେହ ପରି ଚେକରେ ।
ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ ଲେଖା ଯାଉଛି । ଫେଙ୍ଗୁ ପୁଲ, ଧାରୁଣ ପୁଲ, ତଳ
ଗୁଜରର ୪ ଗୋଟି ପିଣ୍ଡ, ଜାଲପୁଲ ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖି
ପୂର୍ବ କଥ୍ବତ ମହକୁ ଏକୋଇଶି ଥର ପଡ଼ି, ଫାତ ଥର ପିଲ ଉପରେ ନିର୍ଭିତ୍ତର
ପାଣି ନାଲର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ନେଇ ଥୋଇଦେବ । ଏପରି
କଲେ ବାଳକ ନିଶ୍ଚୟ ହୁଏ । ତଳ, ରାୟ, ମିଶାଲ ବାଳକକୁ ଧୃପ ଦେବ ।
ଏହି ବସ୍ତ୍ରରେ କଲେ ଗୋମୁଖୀ ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂରହୁଏ ।

ଋତୁର୍ଥ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା ॥

ଚତୁର୍ଥ ମାସ ଶୁକ୍ଳାତ ବାଳକଂ ପିଙ୍ଗଳା ଗ୍ରସ୍ତା ।
 ପୃଷ୍ଠ ପାନାବୁତଃ ଶୈତ୍ୟଂ ଭୁଜସ୍ଥାପ୍ୟ ଶୋଷଣେ
 ଚୂଡ଼ ଗନ୍ଧତ୍ତ ତପେଷ୍ଟା ତପ ନାସ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।
 ନ ମନ୍ତ୍ରଂ ନୌଷଧଂ ତପ ବଳିଂ ତପ ନ କାରନ୍ୟେତୁ ।

ଋତୁର୍ଥ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା ॥

ପଞ୍ଚମ ମାସ ଶୁକ୍ଳାତ ବାଳକଂ ବଡ଼ବା ଗ୍ରସ୍ତା ।
 ଲେଷ୍ମାଲେଚକଂ କଂଥୋ ମୁଷ୍ଟଶାସ୍ତ୍ରଣ ଲେହନେ ।
 ଶୀତନ୍ତ୍ର ସବ୍ୟାଶାଶି ଚଣ୍ଡାନ୍ତୋ ନ ପିବେ ସ୍ୱଦ୍ୱ୍ୟଃ ।
 ଓଦନଂ ଘୋଳକା ଶାଳଂ ନୟନଂ ସାଳ ଦାପୟେତୁ ।
 ଭୂଷାଶି ଲଘୁକା ଚୈବ ସ୍ୱପ୍ନିକା ପଦ୍ମଳଂ ତଥା ।
 ଦକ୍ଷିଣଂ ଦିଗ୍ଗ ମାଣ୍ଡିତ୍ୟ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ବଳିନାଦ୍ଧରେତୁ ।

ଚତୁର୍ଥ ମାସରେ ପୀଡ଼ା ନୀତ ହୁଅନ୍ତେ ପିଙ୍ଗଳା ମାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ପ୍ରଜାପତି କରେ ନାହିଁ, ଶରୀର ଧନା ହୋଇଯାଏ, ହାତ ଗୋଡ଼, ମୁହଁ ଶୁଖିଯାଏ, ଶରୀରରୁ ଦୁର୍ବଳ ଜାତହୁଏ । ଏହି ଲକ୍ଷଣରୁ ପିଙ୍ଗଳା ଦେବୀର ଦୋଷ ଜାଣିମାକୁ ହୁଏ । ଚତୁର୍ଥ ମାସରେ ଚକ୍ରସ୍ଥ, ବଳିଦାନ, ମନ୍ତ୍ର ଔଷଧ, ଯାହାକରି, ବୈଦ୍ୟର କଣୋସ୍ତ ନୁହେଁ ।

ପଞ୍ଚମ ମାସରେ ବାଳକକୁ ବଡ଼ବା ଦେବୀ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ପଞ୍ଚମରେ ଅରୁଚି ହୁଏ, କାଶ ହୁଏ, ମୁହଁ ଶୁଖେ, ବହୁତ କାନ୍ଦେ, ଶରୀରର ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ପୀଡ଼ା ଓ ଆତ୍ମାସ ହୁଏ, କ୍ଷୀର ପିଏ ନାହିଁ । ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । ଛିତ, ଘୋଇଶାଳ, ମାଛ, ଲବଙ୍ଗ, ଲଘୁକା, ଚଞ୍ଚୁଗୋଟି ଧୂଳି, ପାଞ୍ଚଟି ପଦ୍ମପୁଲ । ମାଟିରେ ଦେବୀର ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ି ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖି ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ତା' ଆଗରେ ଥୋଇବ । ପୂର୍ବ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର ଶ୍ଳୋକ ଶିଖି ଧରି ପଢ଼ି ପାଠପଞ୍ଚ ପିଲା ଉପରେ ବୁଲାଇ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଜଳକୁ ବଳି ଦେବ । ଘେନରେ ବାଳକ ଉଲ୍ଲସ ହୁଏ—ବଡ଼ବାଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂରହୁଏ ।

* ଷଷ୍ଠ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା *

ଷଷ୍ଠ ମାସ ରୁ ଗୃହାତ ପଦ୍ମାନାମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶିଶୁ ।
 ତତ୍ତେଷ୍ଠା ରେଦନଂ ଶୂଳଂ ସ୍ଵରତ୍ନଂ ଯୁଥେକ ଚ ।
 ଶିଶି କୁକୁଟ ମେଷାଶାଂ ମାଂସଂ ମାସୋଦନଂ ସୁରା ।
 କୁଳିଥଂ ଚେତ ସପ୍ରୋକ୍ତ ବଳିନା ମୁଞ୍ଚିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

* ସପ୍ତମ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା *

ସପ୍ତମେ ମାସି ଗୃହାତ ବାଳକଂ ପୂତନା ଗ୍ରନ୍ଥା ।
 ଶୀରଂ ପିବତ ବସ୍ତୁଷୁ । କୃଣୋ ରେଦିତ ଛର୍ଦ୍ଦିକାନଂ ।
 କୃଣା ରୌଦନଂ ମାଂସଂ ମହ୍ୟଂ ଶୀରଂ ସୁରାସବଃ ।
 କୁଳାଷା ପ୍ରିଲ ବୃଷ୍ଟିଂ ଚ ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପାଣି ଚୈବ ହ ।

ଷଷ୍ଠ ମାସରେ ପଦ୍ମାନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ପ୍ରଥମେ ବାଳକ ବହୁତ କାନ୍ଦେ, ଶୂଳ ହୁଏ, ତୋଟି ବସିଯାଏ, ବହୁତ ଲଳ ମୁହଁରୁ ପଡ଼େ, ଏହାର ଉପାୟ କୁହା ଯାଉଛି । ମୟୂର ମାଂସ, କୁକୁଡ଼ା ମାଂସ, ମେଣ୍ଟା ମାଂସ, ବର ଖେଚେଡ଼, ମଦରା, କୋଳଥ, ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଏକ ପାତ୍ରରେ ଦେବୀ ମୂର୍ତ୍ତିର ଆଗରେ ରଖିବ । ମନ୍ଦ, ଜପ, ସ୍ନାନ, ବଳିଦାନ, ବସ୍ତ୍ର ଯାହା ସବୁ ପ୍ରଥମ ମାସ ନିମନ୍ତେ କରବ । ଏପରି କଲେ ପିଲା ଭଲ ହୁଏ—ପଦ୍ମାଦେବୀର ଦୋଷ ଗ୍ରହଯାଏ ।

ସପ୍ତମ ମାସରେ ପୂତନା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ ଏହି । ହେଳା କରି ଶୀର ଘାନ କରେ, ସ୍ତନପାନ ସମୟରେ ଉଣୁରୁ ଶୀର କାନ୍ଦେ, ଶରୀର କୃଷ ହୁଏ, ସବୁବେଳେ କାନ୍ଦେ, ବହୁତ ବାନ୍ତି କରେ । ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ନିଆର ଦୁଇ ହୁଡ଼ାରୁ ମାଟି ଆଣି ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡେର ତିଆରି କରି ରଖିବ । ଏହା ଆଗରେ ଖେଚେଡ଼ ଛାତ, ମାଛ, ମାଂସ, ଦୁଧ, ମଦ, ଆସବ, କାଞ୍ଜିପାଣି, ରାଣିପିଠା, ଚନ୍ଦନ, ଫୁଲ, ଏହି ସବୁଦ୍ରବ୍ୟ ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖିବ । ପୂର୍ବ ମନ୍ତ୍ର ଏକୋଇଶ ବାର ପଢ଼ି ତିନିଥର ବାଳକ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ରାଦ୍ଧି

ପୁଣ୍ୟ ଦଶ ସମାଶ୍ରିତ୍ୟ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ବଳିମାତ୍ରରେତୁ ।
ଅନ୍ୟ ଯବ ପ୍ରକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପୁଣ୍ୟୋକ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ନିମେଶେ ବେ ।

*** ଅଷ୍ଟମ ମାସ ବାଳ ରସା ***

ଅଷ୍ଟମେ ମାସେ ବୁଦ୍ଧାତ ବାଳକଂ ଶୁକ୍ଳିକା ଗ୍ରହା ।
ଗାନ୍ଧାର୍ଜ୍ୟୋ ଜ୍ୱରୋଽକ୍ଷିରୁକ୍ ପ୍ରଳାପ ଶୁଦ୍ଧିରେବ ଚ ।
ଉତ୍ତରା ଦଶ ମାଶ୍ରନ୍ତ୍ୟ ବଳଂ ତପ୍ୟେ ପ୍ରତାପୟେତୁ ।
ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ପ୍ରକାରେଣ ଶେଷ ମନ୍ୟସ୍ମାତଦ୍ଦେତୁ ।

*** ନବମ ମାସ ବାଳ ରସା ***

ନବମେ ମାସେ ବୁଦ୍ଧାତ ବାଳକଂ କୃତ୍ତିକାଂ ଗ୍ରହା ।
ତଦେଷ୍ଟାବେତକଂ ଛଦି ଜ୍ୱରୋଽପାତାଳ ଜ୍ୱେତା ।
କୁଳାଷ ପଲଳ ଶୀତ ମଣ୍ଡ୍ୟ ମାଂସ କୃତତନ ଚ ।
ବିଶାନ୍ତ୍ୟାଂ ଦଶି ମଧ୍ୟାହ୍ନେ ବଳିନା ମୁଷ୍ଟିତ ଗ୍ରହା ।

ବେଳାରେ ପୁଣ୍ୟଦିଗରେ ନେଇ ବଳ ଦେବ । ଆଉ ଫଳକ ବିଧାନ ପ୍ରଥମ ମାସ
ସ୍ବତ ଅନୁସାରେ କରବାକୁ ହେବ ।

ଅଷ୍ଟମ ମାସରେ ଅଜିକା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର
ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ସକଳ ଶରୀରରେ ଶୀତା ଲାଗି ହୁଏ, ଜ୍ୱର ହୁଏ, ନେତ୍ର-
ଶୀତା ହୁଏ, ପ୍ରଳାପ କରେ, ଛଦି କରେ । ଏହାର ଉପାୟ ସବୁ ପ୍ରଥମ ମାସ
ନିମନ୍ତେ କରବ । ଘରେ ବଳିଦାନ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଦେବ । ମନ୍ଦ, ଜପ, ସ୍ନାନ,
ଲଭ୍ୟାଦି ସବୁ ପ୍ରଥମ ମାସ ଅନୁସାରେ କରବ ।

ନବମ ମାସରେ କୃତ୍ତିକା ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଧରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ
କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ମୁନିପାନରେ ଅରୁଚି ହୁଏ, ଛଦି ହୁଏ, ଛୁନି ଖୋଳବା
ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ଗନ୍ଧହୁଏ, ବାଳକ ଶରୀରରୁ ସେପରି ଗନ୍ଧ ଲାଗି ହୁଏ । ଆଖି
ବୁଜି ରଖେ । ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ପକ୍ଷୀ ମାଂସ, ଦୁଧ, ମଣ୍ଡ୍ୟ ମାଂସ,
ଏହି ତ୍ରୟ ସହିତ ପ୍ରଥମ ମାସ ସ୍ବତରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ବିଶାନ୍ତ୍ୟ ଦିଗରେ
ନେଇ ବଳି ଦେବ । ମନ୍ଦ ଜପାଦିକ ସବୁ ପ୍ରଥମ ମାସ ବିଧିରେ କଲେ କୃତ୍ତିକା
ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂର ହୁଏ—ବାଳକ ଅସ୍ବେଚ୍ୟ ପାଏ ।

✽ ଦଶମ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା ✽

ଦଶମେ ମାସେ ଗୁହ୍ୟତ ବାଳକଂ ତାପସୀ ବ୍ରହ୍ମ ।
 ତଦେକ୍ଷା ଗାନ୍ଧ ବଂଶେଃ କ୍ଷୀରଦ୍ରେଷୋ ଶ୍ରେୟମାନନଂ ।
 ଘାତଂ ଚକ୍ରଂ ତଥା ସ୍ମୃତଂ ମୃତ୍ୟୁଂ ମାଂସଂ ସ୍ଵରାସକଂ ।
 କୂଳାଷଂ ତଳପିଷ୍ଟଂ ଚ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଷ୍ମାଣି ବୈବ ହି ।
 ସ୍ଵପ୍ନିକାଃ ଷାଷ୍ଟକଂ ଭକ୍ତଂ ଦଶୁଧୃତ୍ୟାଂ ସମାହରେତୁଃ ।
 ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟେ ନୃନଂ ତତୋ ଗୁଞ୍ଜତ ସା ବ୍ରହ୍ମ ।

✽ ଏକଦଶ ମାସ ବାଳ ରକ୍ଷା ✽

ମାସି ତୈକାଦଶେ ନାମ୍ନୀ ଗୁହ୍ୟତ ଗୁପ୍ତସ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁଃ ।
 ତସ୍ମି ଗୁହ୍ୟତନାସ୍ତସ୍ତୁ ସ ସ୍ଵପ୍ନୋ ନ ପ୍ରଜାୟତେ ।
 ନ ମନ୍ତ୍ରଂ ନୌଷଧଂ ତସ୍ୟ ବଳଂ ଗୁପ୍ତେ ନ ଦାପୟେତୁଃ ।
 ହି ହୃତେ ତେଜାଲିପ୍ତସି ହୁଅମୋକ୍ତ କ୍ରମେଣ ବୈ ।

ଦଶମ ମାସରେ ତାପସୀ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ହାତ, ପାଦ ଗ୍ରନ୍ଥେ, ଝନଥାନ କରେ ନାହିଁ, ନେଟି ରୁକ୍ମ-ରଙ୍ଗେ, ପେଟ ଫୁଲୁଏ, ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଇଛି । ତଣା ଓ ମୟୂରହାଲି, ମାଛ, ମାଂସ, ମଦ କଞ୍ଚିପାଣି, ତଳପିଠା, ଫୁଲ, ଚନ୍ଦନ, ଷାଠିକା ଧାନ ଗୁଞ୍ଜନ ଭାତ, ଏହୁ ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏକ ପାତ୍ରରେ ଦେବୀର ଆଗରେ ରଖିବ । ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ଭକ୍ତର ଦଶରେ ବଳିଦାନ କରନ୍ତୁ । ମନ୍ତ୍ର, ଜପ, ସ୍ନାନ ଧୂପାଦି କର୍ମ ସବୁ ପ୍ରଥମ ମାସ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ କଲେ ବାଳକ ଅରୋଗ୍ୟ ପାଏ—ତାପସୀ ଦେବୀର ଦୋଷ ଗ୍ରନ୍ଥିତାଏ ।

ଏକାଦଶ ମାସରେ ବ୍ରହ୍ମା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହୁ ଗ୍ରହ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବାଳକ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ମନ୍ତ୍ର ନାହିଁ, ଔଷଧ ନାହିଁ । ଯେବେ ବଳିଦାନ ପ୍ରକୃତ କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହାହେଲେ ପ୍ରଥମ ମାସ ବିଧିନିମନ୍ତେ କରବ ।

❖ ଦ୍ଵାଦଶ ମାସ ବାଳ ରସା ❖

ଦ୍ଵାଦଶେ ମାସେ ଗୁହାତ ବାଳକଂ ବାଳକା ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ତତେଷ୍ଠା ସେଦନଂ ଛଦିଂ ଶ୍ଵାସସ୍ପଷ୍ଟା ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ଦକ୍ଷନ୍ ତଳ କୁଳାସ ମୋଦକାଣ୍ଡେ ବଳିଂ ହରେତୁ ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ମେୟେ ପ୍ରାତ୍ୟାଂ ତତୋ ମୁହୂତ ସା ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ଶୀର ବୃକ୍ଷ କଷାୟେଶ ସ୍ନାତୟେ ଭୃତ ପ୍ରଶାନ୍ତୟେ ।
ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ପ୍ରକାରେଣ ଶେଷମନ୍ୟ ସମାପୟେତୁ ।

ଅଥ ବର୍ଷ ଗୁହୀତ ବାଳ ରସା

❖ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷେ ❖

ଅଥ ବର୍ଷେ ଗୁହୀତସ୍ୟ ବାଳକସ୍ୟ ବିମୁକ୍ତୟେ ।
ବଳିଂ ବକ୍ଷ୍ୟାମି ସୁଭମଂ ଯେନ ସମ୍ପଦ୍ୟତେ ସୁଖଂ ।
ପ୍ରଥମେ ବସ୍ତ୍ରରେ ବାଳଂ ଗ୍ରନ୍ଥା ଗୁହାତ ନନ୍ଦନା ।
ଅସ୍ତେତକାକ୍ଷି ବିଷେଷୋ ଗାନ୍ଧ ଦାହଃ ପ୍ରସେଦନଂ ।

ଦ୍ଵାଦଶ ମାସରେ ବାଳିକା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ବହୁତ ସେଦନ କରେ, ଛଦି ହୁଏ, ଶ୍ଵାସ ହୁଏ, ଶୋଷ ବହୁତ ହୁଏ । ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ ଲେଖା ଯାଉଛି । ଦହି, ଗୁଉଳ, ଗୁଣି, କାଞ୍ଜିପାଣି, ଲଡୁ ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଦେବୀର ଆଗରେ ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖି ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସମୟରେ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ନେଇ ବଳ ଦେବ । (ସୀରସ୍ତବା) ଗଛର ବଳଳକୁ ଉତ୍ତାର ଆଣି ତାହାର କଷାୟରେ ବାଳକକୁ ସ୍ନାନ କରାଇବ । ବାଳ ସବୁ ମନ୍ତ୍ର ଜପାଦି କର୍ମ, ପ୍ରଥମ ମାସ ଶିତରେ କରିନେଲେ ବାଳକ ଅସୁସ୍ଥ ପାଏ—ବାଳିକା ଗ୍ରନ୍ଥାବ ଦୋଷ ଛିଡ଼ିଯାଏ ।

ପ୍ରତି ମାସର ବାଳରସା ବିଧାନ କହିବା ପରେ ବର୍ଷ ଗୁହୀତ ବାଳରସା ବିଧି କୁହାଯାଉଅଛି, ଯାହାଦ୍ଵାରା ବାଳକର ସୁଖପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରଥମ ବର୍ଷରେ ନନ୍ଦନା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ଅରୁଚ ହୁଏ, ନେତ୍ର ବୁଜି ରଖେ, ଶରୀରରେ ଦାହ ହୁଏ, ବହୁତ କାନ୍ଦେ,

ପତନଂ ତ ସଦା ଭୁମୌ ଦେଖିତଂ ତସ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ତେତୁ ।
 ଗୁଡ଼ାଳଂ ଦଧି କୁଲ୍ଲାଷ ଟୋଳକା ମସ୍ତ୍ୟକାଦିବ ।
 ତଳ ଚୁଣ୍ଡାମି ଶେ ଚୈବ ତଳ ତୈଳେନ ସାଦନଂ ।
 ପୂର୍ବଂ ଦିଶଂ ସମାଶ୍ରିତ୍ୟ ହିରଣ୍ୟଂ ଲେମାଦତେତୁ ।
 କେଶ ଗୋଖୁର ଗୋଦନ୍ତୈ ବାଳକଂ ଧୂପସ୍ତେ ଭିତ୍ୟ ।
 ସ୍ନାପୟେ ପୂଜନବ୍ୟୟନ ତତା ସା ମୁଞ୍ଚତ ଗ୍ରନ୍ଥା

* ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷ ବାଳ ରକ୍ଷା *

ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷରେ ବାଳ ଗ୍ରନ୍ଥା ଗୁଡ଼ାତ ରୋଦନ ।
 ଚକ୍ର ମୂଳଂ ଜୁଗୁଥାନଂ ପଦ୍ମକେଶର ବର୍ଣ୍ଣିତା ।
 ଶୂରତେ ଦକ୍ଷିଣଂ ହସ୍ତଂ ସେଦନଂ ତ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
 ତଳ ପୃଷ୍ଠକ କୁଲ୍ଲାଷ ଗୁଡ଼ାନ୍ ଦଧିମୋଦକୈଃ ।

ସବୁବେଳେ ଭୂମି ତଳରେ ପଡ଼ିରହେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେମିତି ଉପରେ ଶୁଣ ନାହିଁ ।
 ଏହି ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ନିୟମ ନାମ ଦେବୀର ଦୋଷ ଜାଣିମାକୁ ହୁଏ । ଏବେ
 ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । ଗୁଡ଼ଭୃତ, ଦହ, କାଞ୍ଜିପାଣି, ପୁଲି, ନାଲ ମାଂସ,
 ମଦିରା, ରାଶିପିଠା, ରାଶି ତେଲର ସାତ ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି, ପାଞ୍ଚରଙ୍ଗର ଚୋକା ପାଞ୍ଚ
 ଗୋଟି, ଏହି ସବୁ ଦୋର୍ଥ ଏକ ପାତ୍ରରେ ଖିବ । “ଓଁ ନମୋ ଭବବତେ-
 ରାବଣାୟ ବାଳକଂ ମୁଞ୍ଚ ମୁଞ୍ଚ ସ୍ଵାହା ।” ଏହି ମନ୍ତ୍ରକୁ ଏକୋଇଶ ଥର ପଢ଼ି ସାତ
 ଥର ଗିଲି ଉପରେ ନିଉଁ ଛୁଇଁ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ନେଇ ବଳିଦେବ । ତଳ ରାଶି
 ବଳିଦାନ ଦେବ । ପରେ ମିନୁଷ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ବାଳ, ଚାଉଁଶରୁ, ଚାଉଁ ଦାନ୍ତ ମିଶାଇ
 ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ । ପଛେ ପଞ୍ଚଗବ୍ୟରେ ପିଲକୁ ସ୍ନାନ କରାଇବ । ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଭୋଜନ ଦେବ । ଏପରି କଲେ ନିୟମ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ ଯାଏ ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ବର୍ଷରେ ରୋଦନ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର
 ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ଚକ୍ରପୁଣ୍ଡାବ ହୁଏ, ଜ୍ଵର ହୁଏ, ପେଟଟାଳାଏ, ପଦ୍ମକେଶର
 ପରି ଦେହ ହୋଇଯାଏ । ଡାହାଣ ହାତ ବହୁତ ଡିଏ, ଅନେକ ବାର କାନ୍ଦେ ।
 ରାଶି ପିଠା, କାଞ୍ଜିପାଣି, ଗୁଡ଼ଭୃତ, ଦହ, ଲଡୁ, କୌଣସି ଛକାର ପଲ, ଏହି

ସଫଳଂ ସପ୍ତଚକ୍ରଦ୍ୟ ସ୍ତାବ୍ୟାଂଦଶି ବଳିଂ ହରେତୁ ।

ଧୂପସ୍ତୋତ୍ର ସ୍ତବଂ ନିର୍ମୋକ ରାଜରାଂ ମୁକ୍ତିଂ ହସ୍ତ ।

*** ତୃତୀୟ ବର୍ଷ ବାଳ ରାୟା ***

ତୃତୀୟେ ବର୍ଷରେ ବାଳଂ ଗୃହାତ ଧନଦା ହସ୍ତ ।

ଅବୀକ୍ଷଣ ମନାହାରଂ ଜୁରଃ ଶୋଷାଙ୍ଗ ସାଦନେ ।

ଝୁରଣଂ ବାମପାଦସ୍ୟ ଛଦନଂ ଚେ ତେଷ୍ଟିତଂ ।

ଦଧି ନାଂସ ସ୍ତବ୍ଧସ୍ତ୍ୟ ସପ୍ତାନ୍ ତଳ ପିଷ୍ଟକୈଃ ।

ପ୍ରତିମାୟାଂ ଫଳେନାଂ ପୈଃ ସହୋଦାତ୍ୟାଂ ବଳିଂ ହରେତୁ ।

ପିଚ୍ଛେ ମୟୂର ଯମୁତେ ଚୂପିତୋ ମୁକ୍ତିଂ ହସ୍ତ ।

ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପାତ୍ରରେ ରଖି, ତା'ଉପରେ ଲେଖନୀ ଖଣ୍ଡେ ଘେଡ଼ାଇବ । ଏକୋଇଶ ଅର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ସାତଥର ପିଚ୍ଛିତପରେ ବୁଲାଇ ଉଦ୍ଧୃତ ହରେ ନେଇ ବଳି ଦେବ । ସାପକାତ, ରାଜ, ଏହାର ଧୂପ ପିଲକୁ ଦେବ । <ଉଦ୍ଧୃତ ଅବ-
ଶିଷ୍ଟ କର୍ମ ସବୁ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଝମରେ କରିବ । ଏପରି କଲେ ଲୋ ଲୋ ହୁଏ—
ବେଦନା ନାମ ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂର ହୋଇଯାଏ ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷରେ ଧନଦା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହା ଯାଉଛି । ପାଳକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ, ଅହାର କରେ-
ନାହିଁ, ଉଦ୍ଧୃତ, ତୋଟି ଶୁଣିଯାଏ, ଖୋଷ ହୁଏ, ଦେହରେ ପୀଡ଼ା ହୁଏ, ବାମ-
ପାଦ ଛଦନ, ବାନ୍ତି ହୁଏ । <ହୁ ସବୁ ଲକ୍ଷଣେ ଧନଦା ଦେବୀର ଦୋଷ ଜଣାଯାଇ
ଥାଏ । <ହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ଦଧି, ନାଂସ, ମଦିରା, ମାଛ,
ସାତ ପ୍ରକାର ଈଷତ, ରାଗିପିଞ୍ଜି, ମାଟିର ମୂର୍ତ୍ତି, ତଳ, ଉପ ପାଟିଟି, ପାଣିକଣରେ
ପତାକା ପାଣିକୋଟି । <ହୁ ହରଦପାଥୀ <କେ ପାତ୍ରରେ ରଖିବ । ଏକୋଇଶ ଅର
ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ସାତ ଥର ପିଚ୍ଛିତପରେ ବୁଲାଇ ଉଦ୍ଧୃତ ହରେ ନେଇ ବଳି ଦେବ ।
ମୟୂର ଚର୍ଚ୍ଚି ଧୂପ ଦେବ । ବାକି ସବୁ କର୍ମ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଝମାନରେ କରିବ ।
ଏପରି କଲେ ବାଳକ ଆଶ୍ରେଣ୍ୟ ପାଏ—ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂର ହୁଏ ।

* ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷ ବାଳ ରକ୍ଷା *

ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷରେ ବାଳଂ ଗ୍ରହା ଗୁହ୍ୟତ ଚକ୍ଷୁକା ।
 ଚେଷ୍ଟିତଂ ତତ୍ତ୍ୱ ଚେଷ୍ଟିତଂ ଜ୍ଞାନଃ ଶ୍ୱାସାଙ୍ଗ ସାଦନେ ।
 ତଳ କୃଷ୍ଣାନ୍ତ ବାସୋଦ୍ଧୃତ ସାର୍ବଂ ତତ୍ତ୍ୱ ବଳଂ ହରେତୁ ।
 ମେଷ ଶୃଙ୍ଗାସ୍ୟ ଧୂପେନ ତତ୍ତ୍ୱେ ମୁଷ୍ଟିତ ସା ଗ୍ରହା ।

* ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ ବାଳ ରକ୍ଷା *

ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷରେ ବାଳଂ ଗ୍ରହା ଗୁହ୍ୟତ ନର୍ତ୍ତକୀ ।
 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ମୁଦ୍ରା ମୂଳଂ ଗାତ୍ର ଶୂରଣ ସାଦନେ ।
 ମୁଷ୍ଟିତଂ ଚେଷ୍ଟିତଂ ଚେଷ୍ଟିତଂ ତତ୍ତ୍ୱ ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ତେ ।
 ମେଷ ମୁଦ୍ରା ମାଂସାନ୍ତ ପକ୍ୱାନ୍ତ କୃଷ୍ଣାନ୍ତ ଯେଷୁ ।

ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷରେ ଚକ୍ଷୁକା ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ଜ୍ଞାନ ହୁଏ, ଶ୍ୱାସ ହୁଏ, ଅଙ୍ଗପାତ୍ର ହୁଏ, ଅଚେତା-ରହେ, ଆତ୍ମା କୋଇ ରଖେ, ବହୁତ କାଳେ । ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । କଳା ରାଗି, ପିଠା, ଭାତ, ନାହିଁ, ଗାଈ ଧୂଳି, ପାଣି ପାତ୍ର, ମାଟିର ମୂର୍ତ୍ତି । ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖି କଳାକଳା ଘୋଡ଼ାଇ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ନେଇ ବଳ ଦେବ । ଏଠାର ତଳଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲେଖ । ମେଷାଂଶୁର ରୁଣ୍ଡି ପିଲକୁ ଧୂପଦେବ ଅଉ ସବୁକର୍ମ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଫଳରେ ଲେଖ ବାଳକ ଅଭ୍ୟାସ ପାଏ ।

ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷରେ ନର୍ତ୍ତକୀ ନାମ ଦେବୀ ବାଳକକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୁଏ, ବହୁତ ଥର ମୁଦ୍ରା, ଦେବ ଶୂରଣେ, ଦେହ ପାତ୍ର ହୁଏ, ମୁଖ ଶୁଣିଯାଏ, ଶରୀରର ଶ୍ରେଣି ଭଲ ହୋଇ ଯାଏ । ଏହି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ନର୍ତ୍ତକୀ ଦେବୀର ଦୋଷ ଜାଣିବାକୁ ହୁଏ । ଏବେ ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । ମାଟିରେ ଦେବୀର ମୂର୍ତ୍ତି ତିଆରି କରି ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖି, ତାହାର ଅଗରେ ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ରଖିବ । ନାହିଁ, ମୂଳା, ମାଂସ, ଭାତ, ଖେଚେଡ଼ି, ଦୁଧ, ଖାରି, ମୁଗ, ରାଗି, ପାଣିରଙ୍ଗରେ ପାଞ୍ଚଟି ପତାକା, ପାଞ୍ଚଟି ପାତ୍ର, ପଣା, ପିଠା, ପଣି ମାଂସ ଗୋଟିଏ ଫଳ ଏହାସବୁ ଏକ ପାତ୍ରରେ ରଖି ରକ୍ଷା

ଦାୟାସଂ ତ ସ୍ଵରା ମଦ୍ୟଂ ତଳଂ ଶ୍ଵେତଂ ବଳଂ ତଥା ।
 ସଫଳଂ ସଂପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ସପ୍ତରାସଂ ବଳଂ ହୃଦେ ।
 ରାଜିକା କେଶ ଗୋଦନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମିନୀ ରବି ଧୂପୟେତୁ ।
 ବିଦ୍ୟାଂ ସନ୍ନିଧାନେନ ତତଃ ମୁକ୍ତିଃ ସା ଗ୍ରହା ।

*** ଅଥ ସାଧାରଣ ବାଳ ରାୟା ***

ଅଥାତଃ ସଂପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ବାଳାନାଂ ହୃତକାନ୍ୟୟା ।
 ବଳଂ ସାଧାରଣଂ ଚୈବ ଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ ରୋଗାଂ ପ୍ରଥୈବ ତ ।

*** ଅଥ ପୂତନାଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ ***

ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଳିନା ସ୍ତ୍ରୀଣ୍ୟୈ ଶୟାନଂ ନିର୍ଜନେ ସ୍ଥଳେ ।
 ସ୍ଵପନ୍ନଂ ପୂତନା ନାମ ଗ୍ରହା ଗୃହାତ ବାଳକଂ ।
 ତତୋ ହୃଦ୍ଘାତଃ ଶ୍ଵାସୀ ସ୍ତନ ଦ୍ଵେଷୀ ତ କମ୍ପବାନ୍ ।
 ଛଦିନାଶ୍ଚ ପ୍ରଜାୟେତ ନିଶି ଜାତ୍ୟି ସଂବୁଦନ୍ ।
 ସ୍ଵାପୋ ଦିବା ରୋମହର୍ଷ ଅସଂ ଶୋଷଣ କାୟତେ ।
 ଗୁଦେ ରୋଗଶ୍ଚ ତପାଶ୍ଚ ବଳଦେୟଃ ପ୍ରଶାନ୍ନୟେ ।

କନା ଘୋଡ଼ାଇ ଏକୋଇଶ ଥର ମନ୍ତ୍ର ଦିଅଁ ଗାତ ଥର ଘିଲଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
 ପଣ୍ଡିତ ଦିଗକୁ ନେଇ ଲେଦେବ । ଏହିପରି ସାତ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳିଦାନ
 କରବ । ରାଜ, ମନ୍ତ୍ରୀ ମୁଣ୍ଡ ବାଳ, ଗାର ଦାନ୍ତ, ରଣ୍ଡା, ଏହାର ଧୂପ ଫେଲକୁ
 ଚିନିଥର ଦେବ । ଏପରି କଲେ ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂର ହୋଇଯାଏ ।

ଏଥିଉତ୍ତାରୁ ନାଳକନାନଙ୍କର ହୃତକାୟ ସାଧାରଣ ଗ୍ରହର ବଳି କୁହା-
 ଯାଉଅଛି ଏବଂ ସାଧାରଣ ରୋଗ ମଧ୍ୟ କୁହା ଯାଉଅଛି ।

ପ୍ରଥମେ ପୂତନା ଗ୍ରହର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଳିନ ଶୟା
 ଉପରେ ଶୋଇଥିବା ବାଳକକୁ, ଅଥବା ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ଶୋଇଥିବା ବାଳକକୁ
 ପୂତନା ନାମ ଗ୍ରହା ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ଆଗ
 ହାକୁଟି ଜାତସ୍ତବ, ଶ୍ଵାସହୁଏ, କ୍ଷୀର ପିଏନାହିଁ, କମ୍ପି ଜାତ ହୁଏ, ବାନ୍ତିନରେ,
 ରାତିରେ ଅନିଦ୍ର ରହେ, ସବୁବେଳେ କାନ୍ଦେ, ଦିବସରେ ଶୋଏ, ବୁମ ଟାକିଥାଏ

କୃଷ୍ଣରାଜଂ ପୂର୍ଣ୍ଣକୃଷ୍ଣଃ ସହେମା ତଳ ଚୂର୍ଣ୍ଣିକଂ ।
 ଧୂଳା ଗନ୍ଧସ୍ତୁ ପୁଷ୍ପାଣି ଧୂପକଂ ଘାଘକଂ ବଳିଃ ।
 ବାଳାନାଂ କ୍ରିଡ଼ନ ଶ୍ରାବେ ଦେସ୍ତୋ ମହେଶ ମନ୍ତ୍ରିଣାଃ ।

ମନ୍ତ୍ରଃ— ନୀଳାମ୍ବରଧରେ ଦେବ ପୂଜନେ ବିକୃତାନନେ ।

ଶିଶୋ ବିକାଶନ୍ନୁଷ୍ଠସ୍ତୁ ପ୍ରଗୁହ୍ନାସ୍ତୁ ବଳିଂହିମଂ ।

✽ ଅଥ ମହାପୂଜନା ଗ୍ରନ୍ଥୀ ଲକ୍ଷଣ ✽

ତାଡ଼ିତଃ ସଂପତେଦ୍ବିପ୍ଳବ ଚୁଷ୍ପାଂବାନ୍ୟଃ ପତେ ଭୂଥା ।

ବାଳଂ ମହାପୂଜନା ସ୍ୟାଦ୍ଗୁହ୍ନାତ ଚ ତତୋ କ୍ବରଃ ।

ଜାଗର୍ତ୍ତୀ ଚ ଦିବାସନ୍ତୀ ତଂ ଚ ଭୂକ୍ତେ ବନତ୍ୟ ପି ।

କାସଃ ଶ୍ଵାସୋ ଝଷିରୋଗସ୍ତୁ ପୂଜିତେଃ ପ୍ରଜାୟତେ ।

ଅନ୍ନଂ ମାଂସଂ ଚ ରକ୍ତଂ ଚ ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପାଣି ବାସ୍ୟାଃ ।

ଧୂପଘାଘୋ ହିରଣ୍ୟେନ ସୁକ୍ତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଘଟ ସୁଥା ।

ଉଠେ, ମୁଁହିଁ ଶୁଣିଯାଏ, ଗୁଡ଼ ଭୋଗ ହୁଏ । ଏହି ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ଘୋରୁଁ ଏହି ଦେବୀର ଦୋଷ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । ଏହାର ଶାନ୍ତିସକାଶେ ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ଖେଚରୀ, ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କଳଶ, ତହିଁରେ ସୁନାପାକୀ ପକାଇବ । ଗଣିପିଠା, ଧୂଳା, କିଛି ସୁବାସ ଦ୍ରବ୍ୟ, ଫୁଲ, ଧୂପ, ଘାଘ, ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଏକ ମାଟି ପାତ୍ରରେ ଭଣି ଏକୋଇଶ ଥର ମନ୍ତ୍ରରେ ମନ୍ତ୍ରିତ କରି ପିଲାମାନଙ୍କ ଖେଳ ପଡ଼ିଅଗଲେ ନେଇ ଏହି ବଳି ଦେଇ ଆସିବ । ଏପରି କଲେ ଦେବୀର ଦୋଷ ଗ୍ରହଯାଏ— ବାଳକ ସୁସ୍ଥ ହୁଏ । ମନ୍ତ୍ର—“ନୀଳାମ୍ବରଧରେ ଦେବୀତ” ।

ଏବେ ପୁଣି ମହାପୂଜନା ଗ୍ରନ୍ଥର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ବାଳକ ତାଡ଼ିତ ହେଲା ପରି ତଳେ ପଡ଼େ, ଅଥବା ଚୁପ୍‌ଚୁପ୍ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼େ, ଏହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ବାଳକକୁ ମହାପୂଜନା ଗ୍ରହଣ କରେ । ପ୍ରଥମେ ଲୁଗା ହୁଏ, ଦଳ ଓ ଶୁତରେ ପିଲା ଶୋଏ ନାହିଁ, ଯାହାକି ଖାଇଥାଏ ତାହା ବାନ୍ତି କରେ, ଶ୍ଵାସ ହୁଏ, କାସ ହୁଏ, ଆଖି ଶ୍ଵେଗହୁଏ, ଶରୀରରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଜାତ ହୁଏ । ଏହି ଲକ୍ଷଣରୁ ଦେବୀର ଦୋଷ ଜାଣିନାକୁ ହୁଏ । ଏବେ ଏହାର ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ଅନ୍ନ,

ସୁଦ୍ଧା ବୃକ୍ଷସ୍ୟ ମୂଳେ ନୂ ବଳଂ ମନ୍ଦେଶ ନିଷି ଚେତୁ ।

ମନ୍ଦଃ— କରଳେ ଚକ୍ରିଗୁମୁଣ୍ଡେ କାଶାୟାମୁରଥାଂଶୁ ।

ରାକ୍ଷସୀ ପୁତନେ ଦେବ ପ୍ରଗୁହାଷ୍ଟ ବଳଂ ହିମଂ ।

* ଅଥ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପତନା ଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ *

ଲେଭାଦନା ତୁ ଯଃକୁର୍ଦ୍ଧ୍ୟା ଉରସ୍ତାରଂ କନେ ପୁରେ ।

ଦେବ୍ୟକ୍ତୁ ପୁତନା ତସ୍ୟ ବାକଂ ସଂନତେ ଗ୍ରହା ।

ତତୋ ଜ୍ୱାଳା ଗୁଣିରୋଗୀ ପନିଦ୍ରୁଷ୍ଟ ଦିବା ଉଦେତୁ ।

ବନଦ୍ରେଽପି ନିଶାୟଂ ତୁ କାସ ଯୁକ୍ତସ୍ତ ଜାୟତେ ।

ଅଳ୍ପଂ ମାଂସଂ ଚ ରୁଧିରଂ ରକ୍ତବହୁଂ ଚ ଚନ୍ଦନଂ ।

ସହରଣ୍ୟଃ ପୁଣିକୃମୁଃ ସୁଦ୍ଧାମୂଳେ ନିଶାମୁଖେ ।

ମନ୍ଦଃ— ଅଥୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁତନେ ଦେବ ପ୍ରଗୁହାଷ୍ଟ ବଳଂ ହିମଂ ।

ଶିଶୋ ବିକାନ୍ ମୁଖାଦ୍ୟ ରକ୍ତାଭେ ରକ୍ତଦର୍ଶନେ ।

ମାଂସ, ରକ୍ତ, ସୁରକ ଫୁଲ, ଧୋବ କନା, ରଙ୍ଗ କନା ଧୂପ, ଘାଘ, ଜଳପୁ କୁମୁ, ତହିଁରେ ସୁନାପାର୍କୀ ପକାଇବ । ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ମାଟି ପାତ୍ରରେ ରଖି ଏକୋଇଶ ବାର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ବାଳକ ଉପରେ ନିଉଁ ଗ୍ରହ ପିନ୍ଧି ତର ମୂଳରେ ବଳ ଦେଇ ଆସିବ । ଏପରି କଲେ ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂର ହୁଏ—ବାଳା ଆରୋଗ୍ୟ ପାଏ । ମନ୍ତ୍ର—“କରଳେ ଚକ୍ରିଗୁମୁଣ୍ଡେ”ଇତି ।

ଏବେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁତନା ଦେବୀର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ଯେଉଁ ପୁରୁ ଲେଉ ଦ୍ୱାରା ବା ଗର୍ବାଦ ହେତୁରେ ବନରେ ଅଥବା ଗ୍ରାମରେ କୌଣସି ଦେବ ଚାରି ନିନ୍ଦା ବା ଡରସ୍ତାର କେଥାଏ, ଏହି ଲେକର ବାଳକକୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁତନା ମାନ ଦେବୀ ଅଟମଣ କରେ । ଏବେ ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ଆଗ ଜୁ ହୁଏ, ଆଖି ଭେଗ ହୁଏ, ଦମରେ ନିଦ ଅସେ, ରାତିରେ ଶୋଏ ନାହିଁ, କା କହୁତ ଉଠେ, ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । ଅଳ୍ପ, ମାଂସ, ରକ୍ତ ରଙ୍ଗ କନା, ରଙ୍ଗ ଚନ୍ଦନ, ସୁନାପାର୍କୀ ପଢ଼ିଥିବା ଜଳପୁଣି କୁମୁ ପଦାକା, ଘାଘ ଏହି ସକଳ ପଦାର୍ଥ ଏକ ମାଟିପାତ୍ରରେ ରଖି ଏକୋଇଶ ଥର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ତା

• ଅଥ ବାଳକାନ୍ତା ଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ •

ରତ୍ନୋ ସ୍ୱଦାରବମନଂ କୃତ୍ୱା ସ୍ଥାନାଦି ବର୍ଜିତଃ ।
 ଅନୁତୋ ଶୌଚସ୍ଥାନସ୍ଥ ସ୍ୱପେ ବାଳକ ତଲ୍ଲକେ ।
 ତଦା ସଂକ୍ରମତେ ବାଳଂ ବାଳକାନ୍ତା ମହାଗ୍ରସ୍ତ ।
 ତତଃ ପକ୍ଷାଭିଘାତଃ ସ୍ୟାଦ୍ରୁକନେତ୍ର ସ୍ତ ଜାୟତେ ।
 ଦାୟାଂ ଚ ତଥା ମେଷଂ କୁକୁଟଂ ଶୁଭ ଲେହତଂ ।
 ରକ୍ତ ବସଂ ରକ୍ତ ଗନ୍ଧ ରକ୍ତ ପୁଷ୍ପଣି ବୈ ତଦା ।
 ଧୂପଘାତଂ ହିରଣ୍ୟେନ ଯୁକ୍ତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଦତ୍ତ ପ୍ରଥା ।
 ଏତଦକ୍ଷୟ ମୂଳେ ଚ ଯଦସ୍ତେଷେ ଯଦି ବା ସିଂହେତୁ ।

ମନ୍ତ୍ର— ବ୍ରହ୍ମହୀଷ୍ଟ ବଳିଂ ତେନଂ ବାଳକାନ୍ତେ ମହାଗ୍ରସ୍ତ ।

• ଶିଶୋ ବିକାରାନ୍ତାଃ ଅସ୍ତ କୁମାରସ୍ୟ ପ୍ରିୟପ୍ରଭେ ।

ଥର ବାଳକ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସିନ୍ଧୁ ଗଛତଳେ ରଖି ଅସିତ ।
 ଏହି ବଳ ଦେଲେ ଦେବୀର ଦୋଷ ଶୁଦ୍ଧି—ପିଲା ଆରୋଗ୍ୟ ଥାଏ । ମନ୍ତ୍ର—
 “ଅଥୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱପୁରନେ ଦେବୀତ” ।

ଏ ଉତ୍ତରୁ ବାଳକାନ୍ତା ଦେବୀର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ରତ୍ନକାଳରେ
 ଆଗଣା ହାୀ ସଙ୍ଗ କରିବା ପରେ ସ୍ଥାନାଦି ନ କର, ପୁଣି ରତ୍ନ ରକ୍ତ କାଳରେ
 ଶୌଚସ୍ଥାନ ହୋଇ ହାୀ ସଙ୍ଗ କରି ଅପବିତ୍ର ହୋଇ ପିଲା ଶେପରେ ଶୋଇଲେ,
 ସେହି ସେପରେ ଶୋଇବା ପିଲାକୁ ବାଳକାନ୍ତା ଦେବୀ ଆଶମଣକରେ । ସେହି-
 ହେତୁରେ ପିଲାର ପକ୍ଷାଘାତ ରୋଗ ହୁଏ । ଆଖି ଲଲ ହୁଏ । ଏବେ ଏହାର
 ଶାନ୍ତି ଉପାୟ କୁହାଯାଉଅଛି । ଶୀଘ୍ର, ମେଣ୍ଟା ରକ୍ତ, କୁକୁଟା ରକ୍ତ, ଛେଳିରକ୍ତ,
 ରଙ୍ଗ କନା, ରଙ୍ଗ ତମ୍ବୁଳ, ରଙ୍ଗ ଫୁଲ, ଧୂପ, ଘାସ, ସୁନାପାର୍କୀ ପଡ଼ିଥିବା ଜଳ
 ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରମେ ଏହି ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏକ ମାଟି ପାତ୍ରରେ ରଖି ଏକୋଇଶ ଥର ମନ୍ତ୍ର
 ପଢ଼ି ସତାଥର ପିଲା ଓପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବରଗଛ ମୂଳରେ ଅଥବା
 କୌଣସି କ୍ଷେତରେ ବଳ ଦେଲେ ଦେବୀର ଦୋଷ ଶୁଦ୍ଧିଥାଏ—ବାଳକ ସୁସ୍ଥ
 ହୁଏ । ମନ୍ତ୍ର—“ବ୍ରହ୍ମହୀଷ୍ଟବଳିମିତ” ।

✽ ଅଥ ରେବତୀ ଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ ✽

ଭୂଷଣେ ବହୁଭ୍ୟସ୍ତୁକ୍ତଂ ଗନ୍ଧାଦିଭିଃ ରଜଜ୍ଜ୍ୱଳଂ ।
 ବାଳକଂ ରେବତୀ ନାମା ଗ୍ରହଃ ସଂସ୍ପର୍ଶେତ ତଦା ।
 ହରିଦ୍ରା ନେତ୍ର ବିଶୁଦ୍ଧଂ ପୀତ ଖୋଟ ଶ୍ଵ ଜାୟତେ ।
 ଅଗ୍ନି ଦୟାକୃତଃ ଖୋଟଃ ଭବେ ଛଦିଃ ପୁନଃପୁନଃ ।
 ପାୟସଂ ପଳଳଂ ଲଜ୍ଜା ସକ୍ଳେଷବା ଗନ୍ଧ ଏବ ଚ ।
 ପୁଷ୍ପାଣି ଧୂପ ଘାଣ୍ଡି ଚ ମିଷ୍ଟଂ କାଞ୍ଚନ ଗର୍ଭିତଃ ।
 ପୁର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ସ୍ତ ନଦ୍ୟଂ ବା ଗୋଷ୍ଠେ ନଦ୍ୟଂ ଚ ନିସିଦେତ୍ ।

ମନ୍ତ୍ର— ଶିଶୋ ବିକାରାନ୍ତୁ ପ୍ରାଦ୍ୟ ରେବତୀ ତୈବ ମାତୁକେ ।

ଗ୍ରହଣାଷ୍ଟ୍ର ବଳିଂ ତେମଂ ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରିୟଭୂଷଣେ ।

✽ ଅଥ ମହାରେବତୀ ଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ ✽

ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେ ଶୟାନଂ ରୁ ଶ୍ଵେତେଷୁ ମୁକ୍ତମର୍ଜ୍ଜିତଂ ।

ତଦା ସଂସ୍ପର୍ଶେତ ବାଳଂ ରେବତୀ ଚ ମହାଗ୍ରହା ।

ଏହିଭାଗରୁ ରେବତୀ ଗ୍ରହର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ବହୁତ ଅଳଙ୍କାର ବାଳ-
 କକୁ ପିନ୍ଧାଇଲେ ଅଥବା ସୁବାସ ଦ୍ରବ୍ୟ ବାଳକକୁ ଲଗାଇଲେ, ରେବତୀ ନାମ
 ଦେବୀ ସେହି ପିଲାକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ କରେ । ଏବେ ତାହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି ।
 ନେତ୍ର-ମୁଖ-ବସ୍ତ୍ରାଦି ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି, ମୁହଁରେ ହଳଦିଆ ଫୋଟକା ଜାତହୁଏ,
 ଦେହରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା ଫୋଟକା ପରି ଫୋଟକା ହୁଏ, ସବୁବେଳେ ବାନ୍ତି
 ହୁଏ । ଏବେ ଏହାର ଶାନ୍ତି ଉପାୟ କୁହାଯାଉଛି । ଶୀତ, ମାଂସ, ଲିଆ, ଛତୁ,
 ସୁବାସ ଦ୍ରବ୍ୟ, ସୁଗନ୍ଧ ଫୁଲ, ଧୂପ ଘାଠ, ମିଠାଇ ମୁନାପାର୍କୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଜଳ-
 ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲଣ ମଦରା, ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଗୋଟିଏ ମାଟିପାତ୍ରରେ ରଖି ଏକୋଇଶ
 ଅର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ତିନିଅର ପିଲା ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନେତ୍ର ଗାଈଗୋଠରେ ଅବା
 ନର ଚତୁରେ ବଳିଦେବ । ଏତିକରେ ଦେବୀର ଦୋଷ ନାଶ ଯାଏ—ବାଳକ
 ଆସ୍ତବ୍ୟ ପାଏ । ମନ୍ତ୍ର—“ଶିଶୋବିକାରକତ୍” ।

ଏବେ ମହାରେବତୀ ଗ୍ରହର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ସଞ୍ଜବେଳେ ଅର୍ଦ୍ଧା
 ହୋଇ ମୁହଁ ନ ଖୋଇ ପିଲାକୁ ଶୁଆଇଲେ ଅଥବା ବାଳଗୁଲୁକା ହୋଇ ଯିବ

ଆସଂ ଶୋଷା ଭବେଭସ୍ୟ ଦାନ୍ତଃ କମ୍ପାସ୍ୟବନ୍ତତା ।
 କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ଵ ଚାସ୍ମେତ ବଳଦେର୍ଯ୍ୟଃ ପ୍ରଶାନ୍ତୟେ ।
 ଲଳା ଶ୍ଵ ପାୟସଂ ସର୍ପିଃ କୁନ୍ତୁକୋ ମେଷ ଏବ ଚ ।
 ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତଂ ଚକ୍ରଗନ୍ଧଂ ପୃଷ୍ଠିକୁମ୍ଭଂ ସ କାଞ୍ଚନଂ ।
 ବଟସ୍ୟ ମୂଳେ ସନ୍ଧ୍ୟାୟାଂ ପ୍ରଦୋଷେ ନିକ୍ଷିପେଦ୍ବଳିଂ :

ମନ୍ତ୍ରଃ — ନିଶାମୁରାଧରେ ଦେବ ଚିତ୍ରମାଲ୍ୟାନୁଲେପନେ ।
 ଶିଶୋ ବିକାନ୍ତ ଆଦ୍ୟ ରେବତୀ ହଂ ମହାହୁମ୍ ।

✽ ଅଥ ପୁଷ୍ପରେବତୀ ଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ ✽

ଭୂପୌ ଶୟାନଂ ସନ୍ଧ୍ୟାୟାଂ ନୀଡ଼ନ୍ତଂ ପୁଷ୍ପରେବତୀ ।
 ଗ୍ରନ୍ଥା ସମ୍ପ୍ରଦେ ବାଳଂ ତେନାଗ୍ନେ ଶୀତତା ଭବେତ୍ ।
 ଆଦ୍ୟ ଶୋଷଶ୍ଚ ଦାନ୍ତଶ୍ଚ କମ୍ପଃ ସ୍ୟାଦନ୍ତୁଲିଖୁ ଚ ।
 ନିଶାୟାଂ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣସ୍ତ ଦାନ୍ତବ୍ୟଃ ଶାନ୍ତୟେ ବଳଃ ।

ଶୋଳଲେ ମହା ରେବତୀ ନାମ ଦେବୀ ସେହି ଚିକ୍ତିକୁ ଅକର୍ଷଣ କରେ । ଏବେ ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ପ୍ରଥମେ ଗୁଞ୍ଜ ଶୁଣିଯାଏ, ଦେହ ଜୁଳାବରେ, ବୋଜା କମ୍ପି ଯିବେ, ଗୁଞ୍ଜ ମୋଡ଼ି ହେଉ ଯାଏ, ଦୋହ କଳାପଡ଼ି ଯାଏ, ଏହି ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଇଥିଲେ ଦେବୀର ବଳଦାନ ଅବଶ୍ୟ କରାବାକୁ ହୁଏ । ବଳ ଦେବାକୁ ଏହି—ଲିଆ, ଶୀର, ଦିଅ, କୁକୁଡ଼ା, ନେଣ୍ଡା, ରଙ୍ଗକନା, ରଙ୍ଗ କନ୍ଦନ, ସୁନାପାକୀ ପଞ୍ଚସୁଦା ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କରୁଣ୍ଡ, ଏହି ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ମାଟିପାତ୍ରରେ ରଖି ଏକୋଇଶ ଥର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ତଳଥର ଚିକ୍ତି ଓପରେ ନିର୍ଭୁଗ୍ରୁର ସଞ୍ଜବେଳେ ବରଗଛ ତଳେ ବଳି ଦେଇ ଆସିବ । ଏପରି କଲେ ଦେବୀର ଦୋଷ ଗ୍ରହେ—ବାଳକ ଆଶ୍ଵାସ୍ୟ ପାଏ । ମନ୍ତ୍ର—“ଚିତ୍ରାମୁରାଧରେଦେବୀତ୍” ।

<ଉତ୍ତରୁ ଦୃଷ୍ଟରେବତୀ ଗ୍ରନ୍ଥାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଅଛି । ସଞ୍ଜବେଳେ ଭୂମି-ତଳରେ ଶୋଇ ଖେଳୁଥିବା ବାଳକକୁ ପୁଷ୍ପରେବତୀ ନାମ ଦେବୀ ହସ୍ତେ କରେ । ଏବେ ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଥମରେ ବାଳକର ଅଙ୍ଗ ଶୀତଳ ଲାଗେ, ଗୁଞ୍ଜ ଶୁଣିଯାଏ, ଦେହରେ ଦାହ ଜାତ ହୁଏ, ହାତର ଆଙ୍ଗୁଠିଗୁଡ଼ିକ କମ୍ପେ,

ମଧୁସୂକ୍ତଂ ପାୟସଂ ଚ ଗନ୍ଧଦୁଷ୍ଟାଣି ବାସସୀ ।
 ଧୂପାଦାପି ହୃଦୟେନ ଯୁକ୍ତଃ ପୃଷ୍ଠିଘଟ ସୁଧା ।
 ସ୍ୱପ୍ନସ୍ମୃତନେ କ୍ୱାପି ଚିନ୍ତାଂ ମେଦନଃ କ୍ରିୟାଦେବ ।

୧୫୫— ପୁଷ୍ପାଣ୍ୟ ଚେ ତେ ଦେବୀ ପ୍ରବୃତ୍ତୀଷୁ ବଳଂ ହିନଂ ।
 ବାଳକସ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନଂ ସିଦ୍ଧିଂ ପ୍ରପଞ୍ଚ ଗ୍ନଂ ବସନନେ ।

* ଅଥ ଶୁଷ୍କରେବତା ଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ *

ଭୂତା ନିରତତଂ ବାଳଂ ଶୁଦ୍ଧଂ ହୃଦିତଂ ତଥା ।
 ଅସ୍ଥାଳିତ ଘାଟଂ ଚ ବୃଦ୍ଧୀୟା ଇଷ୍ଟରେବତା ।
 ତତୋ ଜୁଷ୍ଟ ମୁଖେ ଶୋଷୀ ଦୃଢ଼ୋଷ୍ୟ ପି ଚ ସୁନ୍ୟାପି ।
 ଶିଷ୍ଠେ ସେବାଭିଭୂତସ୍ତୁ ଦଂଶୟେନ ଯୁତୋ ଭବେତ୍ ।
 ମୁଦୁଲଂ ସ୍ୱେତ ପୁଷ୍ପାଣି ସ୍ୱେଦଂ ଧୂଂ ଚ ନେନଂ ।
 ଧୂପଦାପି ଘଟଂ ଦୁତ ଦୃଷ୍ଟମ୍ଭଲେ ଚିନ୍ତାଂ ହରେତ୍ ।

ନୟ କଳା ହୋଇଯାଏ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ପୁଷ୍ପରେବତା ଦେବୀର ବଳିଦାନ
 କରିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ମହୁ, ଶୀର, ମୁଦାସଫୁଲ, ଧୋବକନା, ରଜକନା
 ଧୂପ, ଘାସ, ସୁନାଘାଟି, ଫକାର ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣକମ୍ପ । ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ମାଟି
 ପାତ୍ରରେ ରଖି ନୟରେ ମନ୍ତ୍ରିତ କରି ତିନିଥର ପିଇ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେଉଁ-
 ଠାରେ ଫୁଲବାଡ଼ି ଥିବ, ସେଠାରେ ବଳ ଦେଇ ଆସିବ । ଏପରି କଲେ ପିଇ
 ଭଲ ହୁଏ—ଦେବୀର ଦୋଷ ଗ୍ରହେ । ମନ୍ତ୍ର—“ପୁଷ୍ପାଣ୍ୟରେବତାତ” ।

ଏବେ ଶୁଷ୍କରେବତା ଗ୍ରହର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଉଛି । ପୃଥିବୀ ଉପରେ ପଡ଼ି
 ଯେଉଁ ବାଳକ ରହି କହେଥାଏ, ପୁଣି ବାନ୍ତି କରୁଥାଏ, ସେହି ପିଲାକୁ ଗାଣିରେ
 ଧୂଆଧୋଇ କରି ଶୁଦ୍ଧ ନକଲେ, ଏହି ପିଲାକୁ ଶୁଷ୍କରେବତା ଦେବୀ ଗ୍ରହକେରେ ।
 ଏବେ ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ପିଲାକୁ ଜ୍ୱର ହୁଏ, ମୁହଁ ଶୁଖେ,
 ବହୁତ କୁଷା ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ଶିଳ ଜାତହୁଏ, ମୁଣ୍ଡ ବ୍ୟଥାହୁଏ ଓ ଅଜାଣି ହୁଏ ।
 ଏଥିପାଇଁ ଏବେ ଉଦାୟ କୁହାଯାଉଛି । ମୂଗ, ଗୁଢ଼ଳ, ଧୋବଫୁଲ ଧୋବ-
 କନା, ଧୋବ ଚନ୍ଦନ, ଧୂପ, ଘାସ, ଜଳକୁମ୍ପ । ଏହି ସବୁ ପଦାର୍ଥ ମାଟିପାତ୍ରରେ

ମନ୍ତ୍ର — ଶୁଧାଦି ଚେବତା ଚନ୍ଦ୍ରୀ ପ୍ରେତରୂପେ ଯନ୍ତ୍ରଣିତ ।
 ବେଳ ବଦନେ ଦୋଷର ପ୍ରବୃତ୍ତିଶ୍ଚ ବଳଂ ହିନଂ ।

*** ଅଥ ଶକୁନୀ ଗ୍ରହୀ ଲକ୍ଷଣ ***

ଉଚ୍ଛ୍ଵସ୍ତ ଭୋଜନଂ ଦେବାଳୟ ମୁଖ୍ୟ କାଣ୍ଡଂ ।
 ଶକୁନୀ ଗ୍ରହୀ ଗୃହାତ ତତୋ ଜାଗର୍ଥି ବୈ ନିଶି ।
 ମୁଖେ କଣ୍ଠେ ଶୁଦେ ଚୈବ ପ୍ରଣୋଦଗସାରବାନ୍ ଭବେତ୍ ।
 ଲକ୍ଷ ବୃକ୍ଷା ଛୁର୍ତି ବାତଶ୍ଵେନୀ ଭୂତେ ବାଳକଃ ।
 ଆମ ମାଂସଂ ପକ୍ୱମାଂସଂ ହରପ୍ରାନ୍ତଂ ପୟୋ ଦୁତଂ ।
 ଲେପିଷ୍ଠଂ ଫଳଂ ଚୈବ ବସୁନ୍ଧରାଦିକଂ ତଥା ।
 ହିରଣ୍ୟ ସହସ୍ରଂ କମ୍ବୁଃ ଶୁଣାନ୍ତେ ନିକ୍ଷିପେଦ୍ଧଳଂ ।

ରକ୍ଷି ଏକୋଇଶ ଥର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି, ତଳଥର ଧିର ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟର ଆମ୍ଭଙ୍କ
 ଚଳରେ ନେଇ ଲେଦେଲେ ବାଳକର ରୋଗ ଗ୍ରହଣୀୟ - ଦେବୀର ଦୋଷ ଦୂର
 ହୁଏ । ମନ୍ତ୍ର — “ଶୁଧାଦିଚେବତତ” ।

ଏ ଉକ୍ତରୁ ଶକୁନୀ ଗ୍ରହର ଲକ୍ଷଣ କୁହା ଯାଇଛି । ଦେଉଳ ପ୍ରଭୃତି
 ଦେବତା ସ୍ଥାନରେ ଅର୍ଦ୍ଧଠା ଗ୍ରାହ୍ୟଲେ ଅଥବା ମଳ ମୁହଁ ତ୍ୟାଗ କଲେ,
 ତାକୁ ଶକୁନୀଗ୍ରହୀ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏବେ ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ରାତରେ
 ଚିତ୍ତ ଶୋଏ ନାହିଁ, ପିତ୍ତର ମୁହଁରେ, ଗୋଟିରେ, ଶୁଦରେ ଘା’ ବାହାରେ,
 ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ପ୍ରବୃତ୍ତି ହୁଏ, ଭୁର ହୁଏ, ବଡ଼ ବୃକ୍ଷା ହୁଏ, ଗୋଳକରେ ବାତଶ୍ଵେନୀ
 ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ଲକ୍ଷଣମାନଙ୍କରୁ ଶକୁନୀ ଦେବର ଦୋଷ ଜାଣିବାକୁ
 ହୋଇଥାଏ । ଏବେ ଏହାର ବଳ ବ୍ୟାଧି କୁହା ଯାଉଅଛି । କଷା ମାଂସ, ପିଣ୍ଡା
 ମାଂସ, ହଳଦିଆ ଭୃତ, ଦୁଧ, ଘିଅ, ରାଶିଠିଠା ପଳ, ଧୋବେଳା, ଧୋବ-
 ତୁଲ, ପତାକା, ଧୂପ, ମୁନାଆର୍ଦ୍ଧା ପଡ଼ିଥିବା ଜଳକ୍ଷୁଣ୍ଣ, ଏହି ସବୁ ଜନିତ ରୋଗ
 ମାଟି ପାଣିରେ କଣିକ । ଏକୋଇଶ ଥର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ତଳଥର ବାଳକ ଉପରେ
 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟର ମଣାଣିରେ ମେଇ ବଳ ଦେଇ ଆସିବ । ଏହା ଶୁଦ୍ଧବେଳେ କରବ ।

ମନ୍ତ୍ର— ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତିଂ ବଳଂ ତେନଂ ଶକୁନ୍ତାଂଶ୍ୟ ମହାପ୍ରଭୁ ।

ଶିଶୋବିକାରାନ୍ତୁ ଅଦ୍ୟ ସୁଭବେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପିଣି ।

* ଅଥ ଶିଶୁମୁକ୍ତିକା ଗ୍ରନ୍ଥୀ ଲୁପ୍ତଶ *

ନିତ୍ୟକର୍ମ ବ୍ୟବହାରଂ ପୋଷିତାଂ ଚ ଚିନ୍ତାଂ ।

ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ସମ୍ପଦେ ବାଳକଂ ଶିଶୁମୁକ୍ତିକା ।

ତତଃ ସେବାତ ପାଣୀ ରୁ ପାଣୀ ଶୁଦ୍ଧିତ୍ୟ ଋଣତେ ।

ଆମଳ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧିତ୍ୟ ଉଦକହାର୍ଯ୍ୟଂ କଳପତଃ ।

ନିରଦ୍ରାବଂ ତେନଂ ଚ ଚିନ୍ତଂ ଚ ସୁପ୍ରଭାତେ ।

ସର୍ବି ମଧୁ ଶୁଦ୍ଧିତ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧିତ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧିତ୍ୟ ।

ଧୂପାଦିଂ ହରିତ୍ୟେନ ଯୁକ୍ତଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଦତ୍ତ ପ୍ରଥା ।

ନିତ୍ୟତଃ ବଚେ ଧର୍ମେନ ଧର୍ମେନ ଧର୍ମେନ ବଳଂ ।

ମନ୍ତ୍ର— ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦ ସ୍ବରୂପା ଚ ଉଦୟ ଶିଶୁମୁକ୍ତିକେ ।

ଶିଶୋ ବିକାରାନ୍ତୁ ଅସ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣେ ଶ୍ରେଣେ ଶ୍ରେଣେ ।

ଏହା କଲେ ବାଳକ ଆଶ୍ବିନୀ ନାଏ—ଶକୁନ ଦେବତା ଦୋଷ ଗ୍ରହଯାଏ ।

ମନ୍ତ୍ର—“ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତିଂ ବଳମିତି” ।

ଏ ଉକ୍ତିରୁ ଶିଶୁମୁକ୍ତିକା ଦେବତା କଣେ କୁହାଯାଇଛି । ଯେଉଁ ନର ବା ନାରୀ ନିତ୍ୟକର୍ମ କଲେ ନାହିଁ, ଶୈବାନାମକୁ ପୋଷି ରଖେ, ଏହାର ବାଳକକୁ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ଶିଶୁମୁକ୍ତିକା ଦେବୀ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏବଂ ଏହାର ଲକ୍ଷଣ କୁହାଯାଏ । ବାଳକ ବହୁତ କାଳେ, ହାତ ଗୋଡ଼ ବା ଗୋଡ଼ର ତାଡ଼େଇ ଜମାଏ, କଟାକ୍ତିର ହୁଏ, ଅଳ୍ପଦ୍ରବ୍ୟରେ, ବାନ୍ତି କରେ, ଆଳସ୍ୟ ହୁଏ, ଏହି ଲକ୍ଷଣ ଯୋଗୁଁ ଶିଶୁମୁକ୍ତିକା ଦେବୀର ଦୋଷ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । ଏବେ ଏହାର ବଳବିଧାନ କୁହାଯାଉଛି । ହଳଦିଆ ଭାତ, [ଶେରୋଡ଼ି] ଶୁଣିପିଠା, ପୁଲି, ଦିଅ, ମହୁ, ଦହ, ଦୁଧ, ସୁବାସ ଫୁଲ, ଧୋବ କନା, ଜୋ କନା, ଧୂପ, ଗାତ ମିଠାପଦାର୍ଥ ସୁନାପାକୀ ପଡ଼ିଥିବା ଜଳକୁମ୍ଭ, ଏ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ଗୋଟିଏ ମାଟିପାତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଧର ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି, ଯାତ ଧର ପିଲ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବେନ

ଅଥା ସାନାନ୍ୟତୋ ଗ୍ରହାବିଷ୍ଣୁବାଳକସ୍ୟ ତେଷ୍ଟୋଽର୍ତ୍ତନ

ସ୍ଥାନ ଧୂପ ମନ୍ତ୍ରଃ କଥାନ୍ତେ —

ନମଃ ଦନ୍ତ ବିକାରା ସ୍ୟାନ୍ନିଦ୍ରାଘ୍ରାସନା ଥଥବା ରବେତୁ ।

ଉଷ୍ମୋଽଗ୍ନି ଚ ଦୁର୍ଗନ୍ଧା ବହୁତେଷ୍ଟୋ ବଳାନୁତଃ ।

ଚାଳୋ ବାଳଗ୍ରହାବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରସ୍ୟ ସ୍ୟାତ ପ୍ରତିନିୟା ।

ଦୁଷା ସତିକା ବିଷମଜ୍ଜଦ ବୁକ୍ ପ୍ରୋଽର୍ତ୍ତନା କନ୍ଧ ଶିଶୁ ଗ୍ରହାର୍ତ୍ତେ ।

ସପ୍ତଜଦାଶ୍ଚ ମଧୁକଶେତ୍ରପତଃ କ୍ୱଥାମ୍ବଃ ସ୍ଥପନା ଚ ଶୀତାତୁ ।

ବିଶ୍ୱହୃଦ୍ନତ ସମୃତ ସଲଗ୍ନଂ ସାରସ୍ତପସଂ ଘୃତଂ ।

ନିର୍ମାଲ୍ୟଂ ନରକେଶ ସର୍ବରଶ୍ମରଂ ଗୋଧୀର ରଜ୍ଜ ଚ ତୁଃ ।

ନର ତତ୍ତ୍ୱରେ ଥିବା ବରଗଛ ମୂଳରେ ଅଥବା ବଣରେ ନେଇ ବଳ ଦେଲେ
ବାଳକର ଶରୀର ସ୍ୱସ୍ଥ ହୁଏ—ଶିଶୁମୁଣ୍ଡିକା ଦେବୀର ଦୋଷ ଛାଡ଼ିଯାଏ । ମନ୍ତ୍ର—
“ସ୍ୱଳକ୍ଷ୍ମତସ୍ତୁପାଚେତ” ।

ଏବେ ସାନାନ୍ୟ ଶତରେ ଗ୍ରହଦ୍ୱାରା ଅବସ୍ଥା ବାଳକର ତେଷ୍ଟା,

ସ୍ଥାନ, ଧୂପ, ମନ୍ତ୍ର, ଏ ସବୁ କୁହାଯାଉଛି ।

ଯେଉଁ ବାଳକର ନଖରେ ବିକାର ହୁଏ, ଆଉର ଦାନ୍ତରେ ବିକାର ହୁଏ
ନିଦ୍ରା ହୁଏନାହିଁ, ଉଷ୍ମ ଲଗେ, ମନ ଉଦ୍‌ବେଗ ରହେ, ଶରୀରରେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଜାତ
ହୁଏ, ଅତିନିଦ୍ରା ପ୍ରକାର ତେଷ୍ଟାକରେ, ବଳ ଅଧିକ ହୁଏ, ଏହି ବାଳକକୁ ଗ୍ରହ-
ବିଷ୍ଣୁ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ହୁଏ । ଏବେ ଏହାର ପ୍ରତିନିୟା ଲେଖାଯାଉଅଛି ।
ଦୁଷ, କଟୁଜା, ନିମ୍ବପତ୍ର, ସପ୍ତଜଦପତ୍ର, ଅଶ୍ୱତ୍ଥପତ୍ର, ମହୁଲପତ୍ର, ଶାଳ୍ମିଆପତ୍ର, ଏହି
ଔଷଧମାନଙ୍କର ପାତଳ ଜଳରେ ପିଲକୁ ସ୍ନାନ କରାଇଲେ ବାଳକର ଗ୍ରହଦୋଷ
ନାଶିଯାଏ—ବାଳକ ଆଶ୍ୱେଷ୍ୟ ପାଏ ।

ଏବେ ବାଳକର ଶାନ୍ତି ସକାଶେ ଧୂପ ବସ୍ତ୍ର ଲେଖାଯାଏ । ପ୍ରଥମରେ ବାଉଁଶ-
ବଜ୍ର, ତମ୍ବର, ରଶ୍ମିଶ, ନିମ୍ବପତ୍ର, ଗାଈ-ଘିଅ, ଏହା ସବୁ ଏକତ୍ର କରି ଧୂପ

ସିଦ୍ଧାର୍ଥଂ ଜନ୍ମ ନିମନ୍ତେ ସହୃଦଂ ବଶତଃ ଜ୍ୟା ନୁତଂ ।
ଧୂମ୍ରାନାଂ ସମୁଦେତ ଦାଣ୍ଡ ସକଳାନ୍ ବାଳଗ୍ରହାନ୍ନାଶୟେତୁ ।

ମନ୍ତ୍ରଃ — ପ୍ରଣବଃ ଶଙ୍ଖଶବ୍ଦେନ ରମାତେ ବଦେ ଭୃତଃ ।
ଝରେଶ୍ବର ତତୋଲ୍ଲୁନାକର୍ଷଣଂ କୁରୁ ସମ୍ବଦେତୁ ।
ବହିଜାୟା ବଧୂର୍ମନ୍ତୋ ବାଳେପନ ବିଧୌସ୍ମୃତଃ ।

ମନ୍ତ୍ରଃ — ଅଥ ମନ୍ତ୍ରଂ ପ୍ରବକ୍ଷ୍ୟାମି ହିତ୍ତୁଷେକ କର୍ମ ବରଂ ।
ପ୍ରଣବଂ ସର୍ବ ସିଦ୍ଧାନ୍ତେ ମାତରତ ପଦଂ ବଦେତୁ ।
ଇନଂ ଗ୍ରହଂ ସହରତୁ ହୁଂରେଦୟ ଚ ରେଦୟ ।
ଘୋଟୟ ଦ୍ବିତୟଂ ଚୂଡ଼ା ଦ୍ବୟ ମାମଦୟ ଦ୍ବୟଂ ।
ଶୀଘ୍ରଂ ହନ ଦ୍ବୟଂ ପ୍ରୋକ୍ତ ମେତଂ ସିଦ୍ଧୋ ବଦେତୁତଃ ।
ରୁଦ୍ରାଞ୍ଜାପୟିତ ସ୍ବାହା ସ୍ଥାନେ ଚୈଷ ବଧୂଃ ମୃତଃ ।
ବାଳକସ୍ୟ ଶିର ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜିତା ସର୍ବାଗ୍ରହାନ୍ ହରେତୁ ।

ଦେବ । ଦ୍ବିତୟରେ ଶିବନିର୍ମାଲ୍ୟ ଫୁଲ, ମନୁଷ୍ୟ ମୁଣ୍ଡର ବାଳ, ଗାଈଦିଅ,
ଗାଈ ଶୀର, ରାଈ, ଜଉ ଏହା ସବୁ ଧୂପ ଦେବ । ଦ୍ବିତୟରେ ରାଈ, ଜଉ, ନିମ୍ବ-
ଫଳ, ବାଉଁଶ ବକଳ, ଗାଈଦିଅ ଏହା ସବୁ ଧୂପ ଦେବ । ଏହି ତନି ପ୍ରକାର
ଧୂପ ବାଳକକୁ ଦେଲେ ସରୁପ୍ରକାର ବାଳଗ୍ରହ ଦୋଷ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ, ବାଳକ
ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ମନ୍ତ୍ରଃ — “ଓଁ ଶଙ୍ଖଶବ୍ଦେନ ରମାତେଃ ଝରେଶ୍ବରଲ୍ଲୁନାକର୍ଷଣଂ
କୁରୁସ୍ବାହା ।”

ଏହିଭାବୁ ବାଳକକୁ ଅଭିଷେକ କରାଇବା ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନ୍ତ୍ରମାନ
କୁହାଯାଉଅଛି ।

ଓଁ ସର୍ବସିଦ୍ଧାନ୍ତେ ମାତରମଂ ଗ୍ରହଂ ସହର ହୁଂ ରେଦୟ ରେଦୟ ଘୋଟୟ
ଘୋଟୟ ଚୂଡ଼ା ଚୂଡ଼ା ଆମଦୟ ଆମଦୟ ଶୀଘ୍ରଂ ହନ ହନ ଏବ ସିଦ୍ଧୋ ରୁଦ୍ର-
ଞ୍ଜାପୟିତ ସ୍ବାହା ।” ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ ଗ୍ରହପୀଡ଼ିତ ବାଳକକୁ ସ୍ଥାନ କରାଇବ ଏବଂ

ମନ୍ତ୍ର—

ଧୂପଃ

ଖୁଂ ଖୁର୍ଦ୍ଧନ୍ ସମ୍ରାଜ୍ୟି ଖଂହୁଂଫଟ୍ ବହ୍ନିବିଶ୍ବ ।
ନବାଶ୍ଟୋଽୟଂ ସମାଖ୍ୟାତୋ ଧୂପନେ ସର୍ବାକର୍ମସୁ ।

ମନ୍ତ୍ର —

ଯନ୍ତ୍ରଧାରଣେ

ରସ ରସ ମହାଦେବ ନୀଳଗ୍ରୀବ ଜଟାଧର ।
ପ୍ରସନ୍ନସ୍ମୁ ସଦୃଶୋ ରସ ମୁଷ ମୁଷ କୁମାରକଂ ।

ବିଧାନଂ

ଭୂର୍ଜପତ୍ର ଇମଂଲିଖ୍ୟ ଗୁଞ୍ଜିକାଂ କୃତ୍ୟ ବନ୍ଧୟେତ୍ ।
ଭୂଜେ ବାଳସ୍ୟ ରସାର୍ଥଂ ସର୍ବାଗ୍ରହହରଂ ପରଂ ।

ଅପରେ ମନ୍ତ୍ର—

ପ୍ରଣବଂ ମୁକମୁକେତ ଏକ ଏକ ହ୍ରବ ହ୍ରସ୍ବଂ ।
ଐଜହ୍ରସ୍ବଂ ଚ ଆଗଚ୍ଛ ବାଳକଂ ଚ ହ୍ରସ୍ବଂ ବଦେତ୍ ।
ବହ୍ନିଜାୟା ବଧୂର୍ମନ୍ତ୍ରଃ ସର୍ବାଗ୍ରହ ବିମୋଚନଃ ।
ଜପେ ହୋମେ ତପଂ ଶେ ଚ ବାଳକସ୍ୟ ସୁଖାବହଃ ।

ଯନ୍ତ୍ରୋଦ୍ଧାର

ତାର' ଚ ଶକ୍ତି ଲୁପ୍ତଗାନ୍ଧୂତ ବହିଜାୟା କୋଶେଷୁ ଷଟ୍ ପରଲିଖ୍ୟ ଷଡ଼ସଂଖ୍ୟ ।
ବୃତ୍ତସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରବୀତିମିଦଂ ହ୍ର ସନ୍ଧଂ ବଢ଼ ତଦାୟ ଶିଶୁସେଦନ ମୁଷ୍ଟିଶୋଚ ।

ଫିଲାର ମୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡି ଏହୁମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଲେ ଗ୍ରହଦୋଷ ଦୂର ହୋଇଯାଏ । “ଖୁଂ ଖୁର୍ଦ୍ଧନ୍-
ଖଂହୁଂ ଫଟ୍, ସ୍ବାହା ।” ଏହୁ ନିବାସର ମନ୍ତ୍ରରେ ଫିଲକୁ ଧୂପ ଦେବ । ଆଉର
ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ର “ରସ ରସ ମହାଦେବ” ବୋଲି ଅଛି, ତାହା ଭୂର୍ଜପତ୍ରରେ
ଗୋରଚନାରେ ଲେଖି ଫିଲର ରକ୍ଷାପାଇଁ କଣ୍ଠରେ ବାନ୍ଧିଲେ ବାଳକର ସର୍ବା
ଗ୍ରହ ଦୋଷ ଶାନ୍ତହୁଏ । ଆଉର ମଧ୍ୟ “ଓଁ ମୁକମୁକ ଏକଏକ ହ୍ରବହ୍ରବ ଜହ୍ରଜହ୍ର
ଆଗଚ୍ଛ ଆଗଚ୍ଛ ବାଳକଂ ୦ଃ ୦ଃ ସ୍ବାହା” ଏହୁ ମନ୍ତ୍ରକୁ ଜପ କଲେ, ହୋମ କଲେ,
ତପଂ ଶ କଲେ, ବାଳକର ସର୍ବା ଗ୍ରହ ଦୋଷ ନାଶହୁଏ—ବାଳକ ସୁସ୍ଥହୁଏ ।

ଷଟ୍‌କୋଶ ମଧ୍ୟେ ଚ ବଲ୍ଲଭ୍ୟମହଂ ନାମାନ୍ନୁତଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶାଙ୍କଯୁକ୍ତଂ ।
 ଷଟ୍‌କୋଶ ମଧ୍ୟେଷୁ ଷଡ଼ସ୍ପର୍ଶା ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ନୁତା ନ୍ୟେବ ମିତଂ ଲିଖେତ୍ସଂ ।

“ଓଁ ହ୍ରୀଁ ଲୁଲ୍ଲ ସ୍ବାହା ।” ଏହି ଛ ଅକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ରକୁ ଷଟ୍‌କୋଶ ଯନ୍ତ୍ରର ଛ କୋଣରେ ଗୋଟିଏତନା ବା ଜୁଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଲେଖିବ । ଷଟ୍‌କୋଶ ଯନ୍ତ୍ର ଉପରେ ତିନି ଆବର୍ତ୍ତ କରବ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାକାର ବୃତ୍ତ ଲେଖି, ତହିଁରେ ମନ୍ତ୍ର ଲେଖିବ ଏବଂ ପିଲର ନାମ ତହିଁରେ ଲେଖିବ । ଏହି ଯନ୍ତ୍ର ଲେଖି ବାଳକର କଣ୍ଠରେ ବାନ୍ଧଲେ, କାନ୍ଦୁଣି ବନ୍ଦ ହୁଏ, ଦେହ ସୁସ୍ଥରହେ ।

ବିବିଧ ଚିକିତ୍ସା

ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁବୃକ୍ଷ ସିନ୍ଧୁ ଥିଏ ମଧୁନା ଲେହସ୍ତେ ଛୁଣୁ ।
 କ୍ଷୀରମୟ ନିହନ୍ତ୍ୟାଶୁ ବଡ଼ଜେନ ଯୁତଂ କ୍ରିମୀନୁ ।
 ତୈଳସ୍ୟ ଭାଗମକଂ ମୃଦୁସ୍ତୁ ଦେବୀ ଦେବୀ ଚ ଶିଷ୍ୟଦଳ ରସସ୍ୟ ।
 ଗ୍ରୀଷ୍ମଂ ପୟ ସ୍ବରୁର୍ଗୁଣ ମେଘଂ ଦହା ପତେ ଶୈଳଂ ।
 ତୈଳାର୍ଦ୍ରଂ ସତତଂ ସେବନମାସକାଶ୍ୟ ମପହରତ ।
 ଅକଂଜ ଦୁଗ୍ଧକ ମାତ୍ରକସୋଷାଦାୟ କେଶରାଜସ୍ୟ ।
 ସରସେତାକ୍ତେ ବସ୍ତ୍ରୈଃ କୁହା ବର୍ତ୍ତିତଂ ଚ ତୈଳାକ୍ରାଂ ।
 ତକ୍ତାତକକ୍ତଳ ଲୁପ୍ତେତ ଲେହନଯୁଗତଳା ଯଥାଲକ୍ଷ୍ମଣୋ ବାଳଃ ।
 କଷ୍ଠ ମନାସକ ସେବଂ ମୁଷ୍ଟିତ ଭୂତାଦିକଂ ଶୁଦ୍ଧିଂ ।
 ଲୁଲୀଞ୍ଜନ ସିତା ବ୍ରାହ୍ମୀ ମଧୁ ଶୁଷ୍କକ ରୁଷ୍ଟିତେଃ ।
 ବାଳସ୍ୟ ଲେହନା ମଧୁନା ଦେୟଃ ସର୍ବଦ୍ବିପଦଃ ।

ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ, ପେନ୍ଥ, ଏହାର ଚୂର୍ଣ୍ଣ ମହୁ ସହତ ଚଟାଇଲେ ପ୍ରାଣ ସେବା
 ଶୁଦ୍ଧିଯାଏ । ତଥା ବଡ଼ଜା ଚୂର୍ଣ୍ଣ ମହୁ ସହତ ଚଟାଇଲେ ବାଳକର କ୍ରିମିସେବା
 ଦୂର ହୁଏ । ତେଲ ଏକ ଭାଗ, ଗାଈମୂତ ଦୁଇ ଭାଗ, ଶିମ୍ବେର ରସ ଦୁଇ ଭାଗ,
 ତେଲ କ୍ଷୀର ଗୁରୁ ଭାଗ, ଏହା ସବୁ ଏକତ୍ର ପାକ କର । ଏହି ତେଲ ମର୍ଦ୍ଦନ
 କଲେ ପିଲାଟି ଅନାସକ ସେବା ଗ୍ରହଣିତ । ଅରଣ୍ୟକ୍ଷୀର, ମେଣ୍ଟାବୁମ, ଭୃଙ୍ଗରାଜ
 ରସରେ ମିଶାଇ କନାରେ ବୋଳିବ । ଏହି କନା ବଳିତା କର ତେଲରେ ଚୁଡ଼ା-
 ଲବ । ଏହି ବଳିତା କଳ୍ପଲ ଆଖିରେ ଲଗାଇଲେ ଅନାସକ (ଅନାସି) ସେବା
 ଭୂତାଦିଜନିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷ ଗ୍ରହଣିତ । ଲୁଆ, ରସାଞ୍ଜନ, ଶୁକ୍ଳ ଶାକର, ବ୍ରାହ୍ମୀ
 ଶାକ ଏହା ସବୁ ଏକତ୍ର ପେଷଣ କରି ମହୁ ସହତ ବାଳକକୁ ଚଟାଇଲେ ସ୍ବ-
 ପ୍ରକାର ଜ୍ୱର ଗ୍ରହଣିତ ।

* ଚୋରକାନ୍ଦ ଚକ୍ରା *

ହୁରି କଦାଚ ଶରଣ ବନ୍ଦନ ତଥେବ ଆଧୁନ ଦୁର୍ଘଟବୁଦ୍ଧି ଶିଶୋବିଧାୟ ।
 ଯଃ ଶ୍ଵାସମାସ ପରରକ୍ଷିତ ଜୀବ ଯୋଗା ରୋଗୋ ବଧୁଭବୁଦ୍ଧିଃ ସହ ରୋଚନାମା ।
 ଶାର୍ଝାଦ୍ର ଦ୍ରୁତଲକ୍ଷ୍ମୀଃ ଶିତକୁଳୁଟାଶ୍ରମଜ୍ଞା ଦୃତୋ ହରେତ ଚୋରକାରୋଗମାୟ ।
 ଏବଂ ନ ଶାମ୍ୟତ ଶିଶୁଂ ପରପାଳୟେତ୍ ପୂତାସୁନା କଳବଧେୟ ମଦଂ ଜଳେନ ।

ଭଦ୍ରମୁସ୍ତଭୟ ନିମ୍ନ ପଟୋଳାଳେକେଃ କୃତଃ ।
 କ୍ଳାଥଃ ସୋଷ୍ଠୋ ଯମୁ ବାଳାନା ମଣେଷ ଜ୍ଵର ନାଶନଃ ।
 କଦକୋପ ଜ୍ଵର ଯରୁତ୍ୟାଂ ପ୍ରତିଶ୍ୟାୟ ଶ୍ଵାସକାସକେ ।
 ଚୂର୍ଣ୍ଣିତକ୍ରାଂ ପଞ୍ଚକୋଳଂ ଲହ୍ୟାନ୍ଧୁଧୂତା ସୁତଂ ।

* ଅହନ୍ତ୍ରୀକା ଚକ୍ରା *

ସେ ମହାହରେ ବଧୁବଞ୍ଚେକଶିଖା ମୂଳମୁକ୍ତତଂ ବଜା
 ଜୟନେ ଥେ କରୁଣାୟାଂ ଯସମୃତ ବାଳାନା ମହନ୍ତ୍ରୀକା ନିହତଂ ।
 ସପ୍ତଦଳ ପୁଷ୍ପଂ ମରତ ପିଷ୍ଟଂ ଗୋରୋଚନୟା ସହତଂ ।

ଏକାବେଳେକେ ବାଳକକୁ ଅତିସାର, ବାନ୍ତି, ପେଟେଫୁଲ, ଆଉର ଭୟଭୟ ରୋଗରେ ଜଡ଼ିତା ପାଇଯାଏ, କେବଳ ଶାସ ମାସ ବାଳ ରହିଥାଏ ସୁତରାଂ ମନ୍ଦ ସମାନ ଦିଶେ ଏହାକୁ ଚୋରକ ରୋଗ କୁହାଯାଏ । ଏହି ରୋଗୀ ପିଲା ର ମୁଣ୍ଡରେ, ପାଦରେ, ହାତରେ, ଧଳା କୁକୁଡ଼ା ଡିମ୍ବ ମଜ୍ଜା ରସ, ଦଶିଲେ ଏଥୁ ଦ୍ଵାର ନିଷ୍ପନ୍ନ ଚୋରକ ରୋଗ ଦୂର ହୋଇଯାଏ । ଏପରି କଲେ ଯଦି ସେହି ରୋଗ ଶତେ ନାହିଁ, ତେବେ ପବନ ସାଧୁ ଏହି ପିଲାକୁ ଜଳ ପ୍ରଦାନାଦି ଦ୍ଵାରା ପାଳନ କରିବେ । ନାଗରମୋଥା, ହରିଡ଼ା, ନିମ୍ବଗୁଳ୍ମ, ପଟୋଳ, ଅଳା, ଏମାନଙ୍କର ଉଷ୍ଣ ଚାରନଯାଣି ପିଆଇଲେ ବାଳକର ଜ୍ଵର ଗ୍ରହଣଯାଏ । କଟୁଳା, ପଞ୍ଚକୋଳର ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ମହୁ, ଦିଅ ମିଶାଇ ପିଲାକୁ ଚଟାଇଲେ ଜ୍ଵର, ଅରୁଚି, ପ୍ରତିଶ୍ୟାୟ, ଶ୍ଵାସ, କାସ, ହରୁ ଗ୍ରହଣଯାଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରହସଣ ସମୟରେ ମୟୂରଚୂଳିଆ ଚେର ଉପୁଡ଼ାଇ ଆଣି ବାଳକର ଜ୍ଵାରେ ଓ ବେକରେ ବାନ୍ଧିଦେଲେ ଗ୍ରହଦୋଷ ଜନିତ ଅହନ୍ତ୍ରୀକା [ଅଇଶ୍ଵିଆ]

ଦୀତଂ ନିହନ୍ତି ଦେହଶ୍ରୀକା ସେବଂ ଶିଶୋ ନିର୍ଯ୍ୟତଂ ।
ଉଦ୍‌ଗୁମ୍ଭର ମୂଳଂ ବାଳକଟୀ ବନ୍ଧନା ଦେହଶ୍ରୀକାଂ ହନ୍ତି ।

✽ ଜ୍ଵର ଚିକିତ୍ସା ✽

ମୁସ୍ତାଭୟା ନିମ୍ନ ପଟୋଳ ଯଷ୍ଟି କ୍ୱାଥଃ ଶିଶୁନାଂ ଜ୍ୱରନାଶକାରୀ ।
ତଦ୍‌ଦୁର୍ଗୁରୀ ବହୁତଃ ସାରଃ ସୁପ୍ରତ୍ୟୟୋ ଯେଂ ମଧୁନାବଲ୍ଲଭଃ ।
ସିତା ମଧୁଭ୍ୟଂ କଟୁଜା ଚ ଲାଜା ସାଧ୍ୱାନମୁଗ୍ରଂ ଜ୍ୱରମାଶୁ ସ୍ୱନାତୁ ।
ତଳଲ୍ଲ ଲେପଣ କୃତଃ ଶିଶୁନାଂ ମୃଦୁର୍ମୃଦୁ ଦୌଷ କ୍ଳେଶ ହେତୁଃ ।
କ୍ୱାଥଃ କୃତଃ ପଦ୍ମକନିମ୍ବାୟ ଛିନ୍ନୋଲ୍ଲବା ଲେହନ ଚନ୍ଦନୋଥୁଃ ।
ଜ୍ୱରଂ ଜୟେ ହର୍ଷଭବଂ କୁଶାନ୍ ଧୂଶୀ ଶିଶୁଭ୍ୟଂ ପ୍ରକରେତ ସୀତଃ ।
ଅମୃତେ କୋଷିତାନରେ ଯ୍ୟାବଦ୍‌ସ୍ତାମାଶୁକଂ ଭବେତ୍ ।
ଶିଶୁନାଂ ବିମୟତ୍ୟାଶୁ ସର୍ବଦୋଷଭବଂ ଜ୍ୱରଂ ।
ଯଷ୍ଟି ମଧୁରୁଗାକ୍ଷୀର ଲଳାଞ୍ଜନ ସିତାକୃତଃ ।
ଲେହଃ ପ୍ରଦତ୍ତେ ବାଳାନାମାମଣେଷ ଜ୍ୱର ନାଶନଃ ।

ସେବ ଗ୍ରହଯାଏ । ସାତସାଖୁଡ଼ିଆ ଫୁଲ, କଳାମରିଚ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର, ଗୋସେରନା
ମିଶାଇ ପାନ କଲେ ପିଲାଟିଏ ଅଇଁଠିଆ ସେବ ଦୂର ହୋଇଯାଏ । ଉଦ୍‌ଗୁମ୍ଭର
ମୂଳ ପିଲାଟିଏ ଅଣ୍ଟାରେ ବାନ୍ଧିଲେ ଅଇଁଠିଆ ସେବ ଗ୍ରହଯାଏ ।

କାଗରମୋଥା, ହରିଡ଼ା, ନିମ୍ବଗୁଳି, ପଟୋଳ, ଗୁଜୁରୀ, ଏହି ସବୁର କ୍ୱାଥ
ପିଆଇଲେ ବାଳକର ଜ୍ୱର ଗ୍ରହଯାଏ । ଅଥଚ ଗୁଜୁରୀର ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ସରସ, ମହୁ
ସହତ ଚଟାଇଲେ ଜ୍ୱର ଗ୍ରହଯାଏ । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଫଳପ୍ରଦ । ମିଶ୍ରି, ମହୁ,
କଟୁଜା ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ମହୁ ସହତ ଚଟାଇଲେ ଆଧୁନିକ ସହଜ ଜ୍ୱର ନାଶ କରେ ।
ଆଉରି କଟୁଜାର କଳ୍ପ ବାଳକର ଦେହରେ ଲେପନ କଲେ ଜ୍ୱର ଗ୍ରହଯାଏ ।
ପଦ୍ମକାଠ, ନିମ୍ବଗୁଳି, ଗୁଳୁଚି, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ୱାଥ ବାଳକକୁ
ଓ ତାହାର ମାତାକୁ ପାନ କରାଇଲେ ସିଦ୍ଧୋଷ ଜନିତ ଜ୍ୱର ଦୂରହୁଏ । ଖାଲି
ଗୁଳୁଚିକୁ ଆଠ ପ୍ରହର ଜଳରେ ବତୁରାଇ ତାହାକୁ ବାଟି ପିଆଇଲେ ବାଳକର
ସବୁ ପ୍ରକାର ଜ୍ୱର ଦୂର ହୁଏ । ଯାଠିମହୁ, ମହୁ, ବଣସେରନା, ଲିଆ, ରସାଞ୍ଜନ
ଶ୍ୱେତ ସାକର ଏହାସବୁ ଲେହ କର ବାଳକକୁ ଚଟାଇଲେ ଜ୍ୱର ଗ୍ରହଯାଏ ।

* ବାତଜ୍ୱର ଚିକିତ୍ସା *

କ୍ୱାଥଃ ସ୍ତ୍ରୀର ଗୋଷ୍ଠର ବସ୍ତ୍ର ବାଳ ଶୁଦ୍ରାଦ୍ୱୟ ଛିନ୍ନରୂପା କରତୈଃ ।
 ବାତଜ୍ୱରଂ ସଂଶମୟେତ୍ ପ୍ରପୀତୋ ବାଲେନ ଧାନ୍ୟା ଚ କୃତ୍ୱାନ୍ନୁକାଞ୍ଚ ।
 ପଞ୍ଚମୂଳୀ କୃତଃ କ୍ୱାଥଃ ପୀତୋ ବାତଜ୍ୱରସମ୍ବତଃ ।
 ତଦ୍ୱଚ୍ଛିନ୍ନରୂପା ଦ୍ରାକ୍ଷା ଗୋପକନ୍ୟା ବଳା ଭବଃ ।
 ଗୁଡୁଚୀ ଶାରବୋଶୀର ଚନ୍ନନୋଫୁଳ ପଦ୍ମକୈଃ ।
 ପରୁଷ ମଧୁକାଶ୍ମର୍ୟ୍ୟା ଧନ୍ୟାକୈ ବିହିତୋ ଜୟେତ୍ ।

* ପିତ୍ତଜ୍ୱର ଚିକିତ୍ସା *

ଆରବୋଫୁଳ କାଶ୍ମର୍ୟ୍ୟ ଛିନ୍ନା ପଦ୍ମକ ପର୍ବତଃ ।
 କ୍ୱାଥଃ ପୀତୋ ନିହନ୍ତ୍ୟାଶୁ ଶିଶୁନାଂ ପୈଞ୍ଜିକଂ ଜ୍ୱରଂ ।
 ମୁଷ୍ଟା ପର୍ବତକୋଶୀର ବାରପଦ୍ମକ ସାଧତଂ ।
 ଶୀତଂ ବାର ନିହନ୍ତ୍ୟାଶୁ କୃଷ୍ଣା ଦାହ ବମି ଜ୍ୱରନ୍ ।
 ମଧୁକଂ ଚନ୍ନନଂ ଦ୍ରାକ୍ଷା ଧାନ୍ୟକଂ ସବୁରାଗଭଂ ।
 ଏତେଃ କ୍ୱାଥଃ କୃତୋ ହନ୍ୟା ଦାହଂ ବାତଜ୍ୱରଂ ତଥା ।

ଶାଳପତ୍ରୀ, ଗୋଖରା, ଶୁଣୀ, କୁରୁବଲି, ଚକାଭେଜା, ଡେଙ୍ଗାଭେଜା, ଗୁଲୁଚି, ଚରାଭତା ଏହିସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ୱାଥ ବାଳକକୁ ଓ ତାହାର ମାତାକୁ ପାନ କରାଇଲେ ବାତଜ୍ୱର ନାଶହୁଏ ଓ ଅଗ୍ନିସାଦ୍ର ହୁଏ । ସାନ ପାଞ୍ଚମୂଳର କ୍ୱାଥ ପାନକଲେ ବାତ ଜ୍ୱର ଦୂରହୁଏ । ଗୁଲୁଚି, ଦ୍ରାକ୍ଷା, ତେଜପତ୍ର, ବାଡ଼ଅଳା ଏହି ସବୁର କ୍ୱାଥ ପାନ କଲେ ବାତଜ୍ୱର ଦୂରହୁଏ । ଗୁଲୁଚି, ଚେରମାରୁ, ବେଣା, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ମାଲୋଫୁଳ, ପଦ୍ମକାଠ, ପରୁଷଫଳ, ଯାତିମନ୍ତ୍ର, ଗମ୍ଭାଣ୍ଡ, ଧନ୍ୟା, ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ୱାଥ ପାନ କଲେ ବାତଜ୍ୱର ଦୂର ହୁଏ ।

ଚେରମାରୁ, ମାଲୋଫୁଳ, ଗମ୍ଭାଣ୍ଡ, ଗୁଲୁଚି, ପଦ୍ମକାଠ, ପାପଡ଼ା, ଏମାନଙ୍କର ସିଦ୍ଧ କ୍ୱାଥ ପାନ କଲେ ଶିଶୁର ପିତ୍ତଜ୍ୱର ନାଶହୁଏ । ନାଗବେଣା, ଯାପଡ଼ା, ବେଣା, କୁରୁବଲି, ପଦ୍ମକାଠ, ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ୱାଥ ଶୀତଳ କରି ପାନ

ପୁସ୍ତକଂ ଚନ୍ଦନଂ ବାସା ଶ୍ଵାବେରଂ ଯନ୍ତ୍ରକାମୁତା ।
 ଏଷାଂ କ୍ୱାଥୋଽସ୍ତ୍ର ପିଞ୍ଜରଂ ସ୍ତୁଷ୍ଟାଦାତ୍ କୁଶସହଃ ।
 ବାସା ପର୍ବତକୋଶୀର ନିମ୍ନ ଭୂମି ସାଧୁତଃ ।
 କ୍ୱାଥୋ ସନ୍ନି ବମି ଶ୍ଵାସ କାସ ପିଞ୍ଜରାନ୍ ଶିଶୋଃ ।

✽ କଫଜ୍ୱର ଚିକିତ୍ସା ✽

ଅଭୟାମଳକା କୃଷ୍ଣା ଚିତ୍ରକୋ ଽଦଂ ରଣୋ ମତଃ ।
 ଦାଦନଃ ପାଚନୋ ଭେଦା ସର୍ବା ଶ୍ଳେଷ୍ମ କୁରୁତହଃ ।
 କଟୁଳଂ ପୁଷ୍କରଂ ଶୁଙ୍ଖୀ ପିପ୍ପଳୀ ମଧୁନା ସହ ।
 ଏଷାଂ ଲେହୋ ଜ୍ୱରଂ ଶ୍ଵାସଂ କାସଂ ନିନ୍ଦାନଳଂ ଜହେତ୍ ।
 କଟୁଳଂ କଟୁଳଂ ଶୁଙ୍ଖୀ ପୁଷ୍କରଂ ପିପ୍ପଳୀ ତଥା ।
 ସମସ୍ତାନେଚଶୋ ବାପି ଦ୍ଵିଶୋ ବାପି ତ୍ରିଷ୍ଟକ୍ବଚଃ ।
 ଏତାଂ ସ୍ତୁର୍ଣ୍ଣୀକୃତା ନଦ୍ୟା ନୃଧ୍ୟାଦିକ ରସାପ୍ତତାନ୍ ।
 କଫଜ୍ୱରରୁଚ ଶ୍ଵାସ ଛିଦି ଶୂଳାଦିହାର ଶିଶୁଃ ।

କଲେ କୃଷ୍ଣା, ଦାହ, ବାନ୍ତି, ଜ୍ୱର, ଶୀଘ୍ର ନାଶଯାଏ । ଯାଠିନହୁ, ଭେରନ୍ଦନ,
 ଦ୍ରାକ୍ଷା, ଧନିଆ, ଦୁର୍ବିର ଏମାନଙ୍କର କ୍ୱାଥ ପିଇଲେ ଦାହ, ବାତଜ୍ୱର
 ନାଶ ହୁଏ । ନାଗରମୋଥା, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ବାସଙ୍ଗ, କୁରୁବଣ୍ଡା, ଯାଠିନହୁ,
 ଗୁଳୁଚୀ, ଏମାନଙ୍କର କ୍ୱାଥ ପିଇଲେ ରକ୍ତପିତ୍ତ, କୃଷ୍ଣା, ଦାହ, ଜ୍ୱର ନାଶ-
 କରେ । ବାସଙ୍ଗ, ପାପଟା, ବେଣା, ନିମ୍ବଗୁଳି, ଚିରାଇତା, ଏମାନଙ୍କର ପିଚ୍ଚ-
 କ୍ୱାଥ ପିଇକୁ ପିଆଇଲେ, ବାନ୍ତି, ଶ୍ଵାସ, କାସ, ପିଞ୍ଜର ନାଶହୁଏ ।

ହରିଡ଼ା, ଅଳା, ପିପ୍ପଳୀ, ଚିତାପାରୁ ଏହି ଔଷଧମାନଙ୍କର ପାଚନ ପାନ
 କଲେ ସବୁ ପ୍ରକାର କଫଜ୍ୱର ନାଶକରେ । କାଫଡ଼, ପୁଷ୍କରମୂଳ, କକଡ଼ାଶୁଙ୍ଖୀ,
 ଏମାନଙ୍କର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ପିପ୍ପଳୀ ମହୁ ସହ ଚଟାଇଲେ ଜ୍ୱର, ଶ୍ଵାସ, କାସ, ନିନ୍ଦାନ୍ତି
 ନାଶ କରନ୍ତି । ମରଚ, କାଫଡ଼, କକଡ଼ାଶୁଙ୍ଖୀ, ପୁଷ୍କରମୂଳ, ପିପ୍ପଳୀ ଏହାକୁ
 ଅଥବା ଗୋଟି ଗୋଟିକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ତହିଁରେ ମଦ । ମିଶାଇ ଖିଆ-
 ଲେଲେ କଫ ଜ୍ୱର, ଅରୁଚ, ଶ୍ଵାସ, ବାନ୍ତି, ଶୂଳ

ଯାଏ । ଶ୍ଳେଷ-

ସୌଦ୍ରୋପକୁଲ୍ୟା ସଙ୍ଗସ୍ତୁ ଶ୍ୟାସ କାସ ଜୁସପହଃ ।
ଦ୍ରୀଢ଼ାନଂ ହନ୍ତି ହୃଦ୍ବାଂ ଚ ବାଳାନାଂ ରୁ ପ୍ରଣୟାତେ ।

* ବାତପିତ୍ତ ଜ୍ୱରେ *

ମୁସ୍ତା ପର୍ବତକ ଛିନ୍ନା କିରତଂ ବିଶ୍ୱ ଭେଷଜଂ ।
ଏଷାଂ କଷାୟୋ ଦାତବ୍ୟୋ ବାତପିତ୍ତ ଜ୍ୱରପହଃ ।
ଉଶୀରଂ ମଧୁକଂ ଦ୍ରାକ୍ଷା କାଶୁରା ମଳମୁସ୍ତକଂ ।
ପରୁଷକଂ ପଦ୍ମକଂ ଚ ମଧୁକଂ ମଧୁକଂ କଳା ।
ଏରଃ କୃତଃ କଷାୟୋ ଯେଂ ନାତପିତ୍ତ ଜ୍ୱରଂ ଜହେତ୍ ।
ପ୍ରଳାପ ମୁଚ୍ଛାଂ ସମୋହ ବୃଷା ପିତ୍ତଜ୍ୱରପହଃ ।

* ପିତ୍ତକଫ ଜ୍ୱରେ *

କିଂପିଳା ପିରୁମଦର୍ଶୁ ପଟୋଳଂ ମଧୁକଂ କଳା ।
ଏରଃ କ୍ୱାଥଃ କୃତଃ ପୀତଃ ପିତ୍ତଶ୍ଳେଷଜ୍ୱରପହଃ ।
ଅମୃତେନ୍ଦ୍ରଯକୋ ଯେଷ୍ଠଂ ପଟୋଳଂ କଟୁବେହୁଣୀ ।
ନାଗରଂ ଚନ୍ଦନଂ ମୁସ୍ତା ପିପ୍ପଳୀ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ସମୁତଂ ।

ପିପ୍ପଳୀଚୂର୍ଣ୍ଣ ମହୁ ସହୃତ ଚଟାଇଲେ ଶ୍ୟାସ, କାସ, କଫଜ୍ୱର, ଏମାନଙ୍କୁ ନାଶ-
କରେ ଏବଂ ପ୍ରୀତି, ହୃଦ୍ବା, ମଧ୍ୟ ନାଶପାଏ । ବାଳକ ଶ୍ୱେତୀ ପକ୍ଷରେ ଏହା
ଅତି ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଟେ ।

ନାଗରମୋଥା, ପାପଡ଼ା, ଗୁଳୁଚୀ, ଚିରାଇତା, ଶୁଣୀ ଏହି ସବୁର କ୍ୱାଥ
ବାଳକକୁ ପାନ କରାଇଲେ ବାତପିତ୍ତ ଜ୍ୱର ଶୁଦ୍ଧିଯାଏ । ଉଶୀର, ଯାତିମହୁ,
ଦ୍ରାକ୍ଷା, ଗମ୍ଭାସ, ମଳକଇଁ, ପରୁଷଫଳ, ପଦ୍ମକାଠ, ଯାତିମହୁ, ମହୁଲ, ବାଡ଼ିଅଳା
ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ୱାଥ ପାନକଲେ ବାତପିତ୍ତଜ୍ୱର ନାଶହୁଏ ଏବଂ ପ୍ରଳାପ,
ମୁଚ୍ଛା, ବୃଷା, ପିତ୍ତକଫଜ୍ୱର ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ନାଶକରେ ।

ହରିଡ଼ା, ବାହାଡ଼ା, ଅଳା, ନିମ୍ବଗୁଲି, ପଟୋଳ, ଯାତିମହୁ, ବାଡ଼ିଅଳା
ଏହି ସବୁର କ୍ୱାଥକୁ ପିଇଲେ ପିତ୍ତକଫଜ୍ୱର ନାଶଯାଏ । ଗୁଳୁଚୀ, ଇନ୍ଦ୍ରଯବ,
ନିମ୍ବଗୁଲି, ପଟୋଳ, କଟୁଣା, ଶୁଣୀ, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ନାଗରମୋଥା, ଏହି ସବୁ

ଅମୃତାଶ୍ୱକ ମିତ୍ୟେତ ସ୍ୱିତ୍ତେଶ୍ୱରାଦହଃ ।

ହୃଦ୍ୱାସା ସେତକଞ୍ଚିଦ୍ୱି କୃଷ୍ଣାଦାହ ନିବାରଣଂ ।

ଜିହ୍ୱାଗତୀ ପୁଷ୍କରମୂଳ କ୍ଳେଶୁ ଶୂନ୍ୟା ସପାଠାମୃତବଲ୍ଲଭା ତ ।

ଦୁର୍ବଳତ୍ୱା ବୟ କରତ ତକ୍ତାଃ ସମସ୍ତଦୋଷ ଜ୍ୱଳେଦ୍ୱଗଣେ ଯଃ ।

ଭୂମିମୁଦାରୁ ଦଶମୂଳମହୌଷଧୀକ ଚକ୍ରେନ୍ଦ୍ରନଳ ଧନକେରକଣା କଷାୟଃ ।

କ୍ରୋସ୍ତକାପ କସନାରୁତ ଦାହମୋହ ଶାସାଦୟୁକ୍ତ ମଝିଳଂ ଜ୍ୱରମଂଶୁ ହନ୍ତି ।

* ଅଜାସାରେ *

ମୁସ୍ତାଚରଣା ଶକ୍ତଯବାମୁରୁଷ୍ଟ ଶିଶୋରଗାସାରହରଃ କଷାୟଃ

ଆମାସି ବଳୁ ସ୍ୱରସ୍ତ ଚକ୍ରେନ୍ଦ୍ରକୃଷ୍ଣଂ ବା ମଧୁ ନାବଲତଂ

ନାଗରଚରଣା ମୁସ୍ତା କୁଟଜେଃ କୁସୁମଂ ଜଳଂ ।

ପ୍ରତଃ ପୀତଂ କୁମାରୀଣାଂ ଶୀଘ୍ରଂ ସର୍ବାତସାରନତ୍ତ ।

ହରିଦ୍ରାକୃଷ୍ଣ ଯଷ୍ଟ୍ୟା ହ୍ୱା ଫିସ୍ତା ଶକ୍ତଯବେଃ କୃତଃ ।

ଶିଶୋ ଜ୍ୱରକସାରୟଃ କଷାୟ ସ୍ତନ୍ୟଦୋଷଜତ୍ତ ।

ଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ୱାଥ କରି ପିପ୍ପଳୀ, ଚୂର୍ଣ୍ଣି ସହିତ ବାଳକକୁ ପିଆଇଲେ ଏହି ଅମୃତାଶ୍ୱକ ପିତ୍ତକଫଜ୍ୱର, ହୃଦ୍ୱାସ, ଅରୁଚ, ଦାନ୍ତ, କୃଷ୍ଣା, ଦାହ, ନିବାରଣ କରେ । ଶୁକ୍ରତୀ, ଗନ୍ଧଶୁଣୀ, ପୁଷ୍କରମୂଳ, କଟୁଜା, କକଡ଼ାଶୁଣୀ, ଅକାନବନ୍ଧ, ଶୁକ୍ରତୀ, ଦୁର୍ଲଭା, ଶୁଣୀ, ଚରାଚତା, ନିମ୍ବଗୁଳ୍ମ ସମସ୍ତ ଦୋଷରୁ ଜତ ଜ୍ୱରକୁ ଏହି ତ୍ରିଷଧିଗଣର କ୍ୱାଥ ନାଶକରେ । ଚରାଚତା, ଦେବଦାରୁ, ଦଶମୂଳ, ଶୁଣୀ, ନାଗରମୋଥା, କଟୁଜା, ଇନ୍ଦ୍ରଯବ, ଧନିଆ, ଗଜପିପ୍ପଳୀ ଏମାନଙ୍କର କ୍ୱାଥ ପାନକଲେ ତନ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରଳାପ, କାସ, ଅରୁଚ, ଦାହ, ମୂର୍ଚ୍ଛା ଶ୍ୱାସ ହେଉଥିବା ଜ୍ୱରକୁ ଶୀଘ୍ର ନାଶକରେ ।

ନାଗରମୋଥା, ଉତ୍ତୁଷୀ, ଇନ୍ଦ୍ରଯବ, କୁରୁବଣୀ ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କର କ୍ୱାଥ ପାନକଲେ ବାଳକର ଅଜାସାର ଦୂର ହୁଏ । ଅଥବା ଆମ୍ବମୂଳ ଶୁଣିର ରସ ଅତିସାର ହରଣକରେ । ସେହିପରି ରୁଚି ବୃଦ୍ଧି, ଦୁହିତ ମତ୍ତ ସହିତ ଚଟାଇଲେ ଅଜାସାର ନାଶକରେ । ଶୁଣୀ, ଉତ୍ତୁଷୀ, ନାଗରମୋଥା, ଇନ୍ଦ୍ରଯବ, ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କର କ୍ୱାଥ ବାଳକକୁ ପାନକଲେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଅଜାସାର ଶୀଘ୍ର ନାଶହୁଏ ।

ଧୀରଣ ବଳୁ ଧନ୍ୟାକ ଲେପେନ୍ଦ୍ରଯକ ବାଳକୈଃ ।
 ଲେହଃ ଶୌଦେଶ ବାଳାନାଂ ଜୁଗତସାର ବାନ୍ତୁତୁ ।
 ଗୁପ୍ତଂ ମୋଚରସଃ ପାଠା ବଳୁଂ ଲେଧଂ ସନାଗର୍ଘଂ ।
 ଚକେଶ ପୀତଂ ଦୁର୍ବାର ଶିଶୋହନ୍ତ୍ୟଦସନୟଂ ।
 ଲେଧଂ ସନଙ୍ଗା ଜଳଧାତକଭଃ ସମାନିତାଭ ବିହୃତ କଷାୟଃ ।
 ବାଳାଗାୟାରଂ ସହସା ନିହନ୍ୟା ଦେକାଥ ଗୁପ୍ତା ମଧୁନାବଲିତା ।

✽ ଗୁପ୍ତାଗୁପ୍ତେନ ✽

ଯଦାଗା ଜାରକଂ ବ୍ୟୋଷଂ କୁଟଳଂ ବଶଭେଷଜଂ ।

ଏତନ୍ନଧୁୟୁତଂ ଲାତଂ ବାଳାନାଂ ବ୍ରହ୍ମଣୀଂ ଜଦେତୁ ।

✽ ରକ୍ତାଗାୟାରେ ✽

ସହସ୍ରତଳା ପ୍ରତିକ୍ଷା ବୃତକଂ ସବତଂ ସହଜଂ କଳିଙ୍ଗଯବଂ ।

ଇତ ଚକ୍ରିଳିତଂ ଗଦଷଟ୍ଟକ ମିତଂ ବୃଧସତ ସୂତରୁଂ ଦଶୁଲହର୍ଘଂ ।

ହଳା, ଦାରୁହଳା, ଯାତିମହୁ, ଚକଟାଭେଜା ମୂଳ, ଇନ୍ଦ୍ରପଦ, ଏହିଦ୍ୱୟ-
 ମାନଙ୍କର ସିବ କ୍ୱାଥ ବାଳକର ଜୁଗତସାରକୁ ନଷ୍ଟକରେ ଏବଂ ଦୁଗ୍ଧଦୋଷ
 ଦୂର କରନ୍ତି । ଧାରୁକାୟୁଲ, ବେଲ, ଧନଥା, ଲେଧ, ଇନ୍ଦ୍ରଯବ, କୁରୁବଲ୍ଲୀ
 ଏହି ଛ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ମହୁ ସହିତ ଗୁଟିଲେ ବାଳକର ଜୁଗତସାର ନଷ୍ଟହୁଏ
 ଏବଂ ବାନ୍ତି ଶାନ୍ତହୁଏ । ନାଗରସମାଥା, ରୁରଥା, ଅକାନବିଜ, କେଲରସ,
 ଲେଧ, ଶୁଣୀ ଏହାର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଚନ୍ଦ୍ରା ସହିତ ପାନ କଲେ ଦୁର୍ବାର ଅତିସାର ଶୀଘ୍ର
 ନାଶହୁଏ । ଲେଧ, ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା, କୁରୁବଲ୍ଲୀ, ଧାରୁକାୟୁଲ ଏମାନଙ୍କର କ୍ୱାଥ ପାନ
 କଲେ ବାଳକର ଅତିସାର ଶୀଘ୍ର ଦୂରହୁଏ । ଖାଲ ନାଗରସମାଥା ଶୁଣ୍ଠି ମହୁ
 ସହିତ ଚଟାଇଲେ ବାଳକର ଅତିସାର ଶାନ୍ତହୁଏ ।

ଯୁଥଣୀ, ଫାବ, ମରଚ, ପିପ୍ପଳୀ, କେରୁଆଗୁଲ, ଶୁଣୀ, ଏହାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣକରି
 ମହୁ ସହିତ ଚଟାଇଲେ ବାଳକର ବ୍ରହ୍ମଣୀ ରୋଗ ଦୂର ହୁଏ ।

ହରିଡ଼ା, ଭଉସୀ, କଳାଜୁଟ, କଂ, ହିଙ୍ଗ, ଓ ଇନ୍ଦ୍ରଯବ, ଏହିସବୁ ସମାନ
 ଭାଗରେ ଥାଣି ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି, ଏହାକୁ ସେବନ କଲେ ଅଧିକ ହେଉଥିବା ରକ୍ତ-
 ହିଙ୍ଗ ଓ ଗୁଦାପୀଡ଼ା, ଶୂଳ, ଅଗାଧୀଘ୍ର ଦୂର ହୁଏ ।

* ଫିମିରେଗେ *

ବଡ଼ଙ୍ଗ ମଧୁନା ଲଢ଼ା ପୌଷରଂ ବା ସିଶୁକଂ ।
 ଅଶୁକଞ୍ଚି ତଥୌ କାମା ଫିମି ବ୍ୟୋ ମୃତ୍ୟୁତେ ଶିଶୁଃ ।
 ମୁସଂବଡ଼ଙ୍ଗମଗଧାଶୁକଞ୍ଚି କଞ୍ଚି ଛକୋ ଦାଡ଼ମ ବେଲଂ ତ ।
 ଏତେକୃମୀନ୍ ସହରମୁଗ୍ଧବେଦାନଂ ସୌଦ୍ରେଶ ଲଢ଼ଂ ଶନୟତ୍ୟବଶ୍ୟଂ ।
 ଯବକ୍ଷାରଂ କୃମି ରୁଦ୍ଧଂ ମଗଧା ମଧୁନା ସହ ।
 ବକ୍ଷସ୍ତେହ କୃମି ରୋଗଂ ପଂକ୍ତିଶୁକ୍ଳହରଂ ପବଂ ।

* କାସ ଓ ଶ୍ୱାସ ରୋଗେ *

ପିପ୍ପଳୀ ପିପ୍ପଳାମୂଳଂ ନାଗରଂ ମଧୁନା ଲଢ଼ନ୍ ।
 କାସଂ ପଞ୍ଚବ୍ୟଂ ଶ୍ୱାସଂ ଶିଶୁଶ୍ୱଶୁ ନୋଗସ୍ତେହ ।
 ବହ୍ନିତୋ ମଧୁନା ଲେହୋ ବ୍ୟାଘ୍ରୀ କୁସୁମ କେଶରୈଃ ।
 ଲଢ଼ୋ ବିନାଶସ୍ତତ୍ୟଶ୍ଚ କାସଂ ପଞ୍ଚବ୍ୟଂ ଶିଶୋଃ ।
 ସୌଦ୍ରମୁକ୍ତା ତୁରୀକ୍ଷା କାସଶ୍ୱାସା ବ୍ୟପୋହତ ।
 ବାଳସ୍ୟ ନୟତଂ କୃଷ୍ଣା ଶୁକ୍ଳୀ ବା ମୂଳ ସମୂତା ।

ବଡ଼ଙ୍ଗ ଅଥବା ପୁଷ୍କରମୂଳ, ସଜନାଶୁଲି, ଅଥବା ଏକ ମୁଷାକାମା ଏହି ତିନି ଯୋଗକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କରି ମହୁ ସହତ ଗୁଡ଼ିଲେ ବାଳକ ଫିମିରେଗାରୁ ମୁକ୍ତହୁଏ । ଅନ୍ୟତ, ନାଗରମୋଥା, ବଡ଼ଙ୍ଗ, ପିପ୍ପଳୀ, ମୁଷାକାମା, (କାଞ୍ଚିଲ) କମଳାଗୁଣ୍ଡି, ଡାଳମୁଗ୍ଗଲ ଏହି ସବୁର ଚୂର୍ଣ୍ଣ ମହୁ ସହତ ଗୁଡ଼ିଲେ ବାଳକର ଫିମିରେଗ ଦୂର ହୁଏ । ଯବକ୍ଷାର, ବଡ଼ଙ୍ଗ, ପିପ୍ପଳୀ ଏହି ତିନିଦ୍ରବ୍ୟ ମହୁସହତ ଗୁଡ଼ିଲେ ଫିମିରେଗ ନାଶହୁଏ ଏବଂ ଶୁଳ୍କଲୁ ମଧ୍ୟ ନାଶ କରେ ।

ଶ୍ଳେଷ ପିପ୍ପଳୀ, ପିପ୍ପଳାମୂଳ, ଶୁଣ୍ଠୀ ଏହି ସବୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣକରି ମହୁ ସହତ ବାଳକକୁ ଚଟାଇଲେ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର କାସ ଓ ଶ୍ୱାସ ଦୂର ହୁଏ । ଚକଡ଼ାରେଙ୍ଗର ପୁଲ ଓ କେଶର ମହୁ ସହତ ମିଶାଇ ଚଟାଇଲେ ବାଳକର ପାଞ୍ଚପ୍ରକାର କାସ ନାଶ ହୁଏ । ଅଥବା ବଂଶରୋତନା ମହୁ ସହତ ଗୁଡ଼ିଲେ ବାଳକର କାସ ଶ୍ୱାସ

ଏକାକ୍ଷରୀ ଜହନ୍ନାଶୁ ମୂଳକସ୍ୟ ଫଳାନୁତା ।
ଦୃତେନ ମଧୁନା ଲୁହଂ କାସଂ ବାଳସ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟରଂ ।

✽ ହୃଦ୍ଵା ଶ୍ରେଣେ ✽

ସୁବର୍ଣ୍ଣଚୈରକଂ ପିଷ୍ଟା ମଧୁନା ସହଲେହସ୍ତେତୁ ।
ଶୀଘ୍ରଂ ସୁଖନବାପ୍ନୋତି ତେନ ହୃଦ୍ଵାଦିତଃ ଶିଶୁଃ ।
ଶୁଣୀ ଧାତୀ କାଶରୂପି ଲେହସ୍ତେ ନୁଧୁନା ଶିଶୁଃ ।
ହୃଦ୍ଵାକାନ୍ତାଂ ଶାନ୍ତସ୍ତେ ତଦ୍ଵଦ୍ଵେଦଂ ବା ମାଝିକଂ ଶକ୍ତୁତୁ ।
ପିପ୍ପଳୀ ରେଶୁକା କ୍ଳାଥଃ ସହଜଂ ସମଧୁ ସୁଥ ।
ହୃଦ୍ଵାଂ ବହୁବ୍ୟଂ ହୃଦ୍ୟା ହୃଦଂ ଧନ୍ୟମ୍ବରାବତଃ ।

✽ ଛଦି ଶ୍ରେଣେ ✽

ଦୃଢ଼ାବକ୍ୟାଃ କୃତଂ ଚୂର୍ଣ୍ଣିଂ ମଧୁନା ସହ ଲେହସ୍ତେତୁ ।
ଅଧସ୍ତାଞ୍ଜିହ୍ମତେ ଦୋଷେ ଶୀଘ୍ରଂ ଛଦିଃ ପ୍ରଶାମ୍ୟତ ।
ପଟୋଳ ନିମ୍ବ ବିଫଳା ଗୁଡ଼଼ଂ ଚାରିଃ ଶୁଭଂ ଜଳଂ ।
ସୀତଂ ଶୌଦ୍ଵୟୁତଂ ଛଦି ମମ୍ଳପିତ୍ତଭବାଂ ହରେତୁ ।

ଶାନ୍ତ ହୁଏ । ପିପ୍ପଳୀ, କକଡ଼ାଶୁଣୀ, ମୂଳାମଞ୍ଜି ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ମହୁ ସହିତ ଗୁଡ଼ିଲେ ବାଳକର କାସ ଓ ଶ୍ଵାସ ଦୂର ହୁଏ । ଅଥବା କେବଳ କକଡ଼ାଶୁଣୀ, ମୂଳାମଞ୍ଜି, ଏହାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଘିଅ ଓ ମହୁ ମିଶାଇ ଗୁଡ଼ିଲେ ବାଳକର ଅସାଧ୍ୟ କାସ ନାଶଯାଏ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣଚୈରୁକୁ ବାଟି ମହୁ ସହିତ ଗୁଡ଼ିଲେ ହୃଦ୍ଵା ପୀଡ଼ିତ ବାଳକ ଶୀଘ୍ର ଆରାମ ପାଏ । ଶୁଣୀ, ଅଳା, ପିପ୍ପଳୀ, ଏମାନଙ୍କର ଚୂର୍ଣ୍ଣ ମହୁ ସହିତ ଗୁଡ଼ିଲେ ହୃଦ୍ଵା ଶାନ୍ତହୁଏ । ଅଥବା ପିପ୍ପଳୀ, ରେଶୁକାବୀଜ, ଏହାକୁ କ୍ଳାଥ କରି ହଜୁ ଓ ମହୁ ସହିତ ପିଇଲେ ସବୁ ପ୍ରକାର ହୃଦ୍ଵା ଶାନ୍ତ ହୁଏ ।

ସାନ ସରଡ଼ାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ମହୁ ସହିତ ଚଟାଉଲେ ଅଧୋଗତ ଦୋଷ ପୁଣି ଛଦି ଶୀଘ୍ର ନାଶକରେ । ପଟୋଳ, ନିମଗୁରୁ, ବିଫଳା, ଗୁଡ଼଼ଂ ଏମାନଙ୍କର କ୍ଳାଥ ମହୁ ସହିତ ବାଳକଲେ ଅମ୍ଳପିତ୍ତରୁ ଜାତହେବା ଛଦି ଶୀଘ୍ର ନାଶ

ଅଶ୍ୱଥ କଳ୍ପଂ ସଂଶୁଷ୍କଂ ଦଗ୍ଧନିବାପିତଂ ଜଳେ ।
ତତ୍ତ୍ୱଳଂ ପାନମାଦେଶ ଛୁର୍ଦ୍ଧିଂ ଜୟତ ଦୁର୍ଜୟାଂ ।

✽ ଅପସ୍ମାର ରୋଗେ ✽

କୁଷ୍ମାଣ୍ଡକ ରସଂ ଦତ୍ତା ମଧୁକଂ ପଢ଼ୟେଷୟେତ୍ ।
ଅପସ୍ମାର ବିନାଶାୟ ତତ୍ ପିବେଷ୍ଟପ୍ରବାସୟନ୍ ।
ଗୋସ୍ତ୍ୟିଃ ସାଧୂତଂ ମୂତ୍ର ଦଧୂ ଶୀର ଶକ୍ତୁଦ୍ରବୈଃ ।
ଗୁରୁର୍ଥକ କୃଷ୍ଣେନ୍ଦ୍ରାଦ ସର୍ବାପସ୍ମାର ନାଶନଂ ।

✽ ଗୁଳ୍ମରୋଗେ ✽

ବିକଟୁକ ମଳମୋଦା ସୈନ୍ଧବଂ ଖାରକେ ଦ୍ୱେ ।
ସମଧରଣଧୂତାକା ମଷ୍ଟମୋ ହୃଙ୍ଗୁ ଭାଗଃ ।
ପ୍ରଥମ କବଳ ଭୃଙ୍ଗଂ ସପ୍ତିଷା ଚୂର୍ଣ୍ଣମେତ
ଜ୍ୱଳୟତ ଜଂବଗ୍ନିଂ ବାତଶୂଳଂ ନିବନ୍ଧୁ ।

ହୃଦ । ଅଶ୍ୱଥ ବୃଷର ଗୁଲ୍ମ ଶୁଖାର ଜଳରେ ବହୁସର ମେହ ପାଣି ପିଇଲେ
ଦୁର୍ଜୟ ଛୁର୍ଦ୍ଧି ନାଶଯାଏ ।

ପୁରୁଣା ପାଣିକଖାରୁ ରସର ଯାତି ମଧୁ ବାଟି ତାପସ୍ୟ କଖାରୁ ରସ ଛିଣ୍ଡି
କାଳକକୁ ସାତ ଦିନ ପିଆଇଲେ ତାହାର ଅପସ୍ମାର ରୋଗ ଦୂରହୁଏ । ଅନ୍ୟଜ
ଗୋରୁ ମୂତ୍ର, ଦହ, ଦୁଧ, ଗୋବରା ରସ, ଘିଅ ଏହି ସବୁ ଏକତ୍ର ସିକି କର
କାଳକକୁ ପିଆଇଲେ ଗୁରୁର୍ଥକ କୃଷ୍ଣର, ଉନ୍ନଦ ଓ ଅପସ୍ମାର ରୋଗ ଦୂରହୁଏ ।

ଶୁଣୀ, ମରତ, ପିପ୍ପଳୀ, ଅଜମୋଦା, ସୈନ୍ଧବଲୁଣ, ଖରୁ, କଳାଖାରୁ
ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମାନ ଭାଗ ଆଣି ତାହାର ରୋଗ ହୃଙ୍ଗୁ ମିଶାଇଲେ ଏହି
ହୃଦ୍‌ଘାତକ ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଘିଅ ସହଜ ଭୋଜନ ଆଗରୁ ଖାଇ ପରେ ଭୋଜନ କଲେ
ବାତଶୂଳ ନାଶଯାଏ ଏବଂ ଜଂବଗ୍ନି ଉଦ୍‌ଘାତ ହୁଏ ।

* ଶୂଳଭେଗେ *

ରୁମୁଦୁଃ ପୌଷ୍ଠରଂ ହୁଙ୍ଗୁ ଯବତାରେ ଯବାନିକା
 ଲବଣଂ ହିତୟଂ ପଥ୍ୟା ବିଡ଼ଙ୍ଗଂ ସମଭ୍ରବେକଂ ।
 ହିବୁ ହିଭ୍ରବଂ ତତ୍ତୁଣ୍ଡି ମୁଷ୍ଟକାଭେଶ ଯାପିବେତୁ ।
 ଶୂଳାଧାନ ମବାତାଂଶୁ ଶୂଳମାଶୁ ବ୍ୟପୋହତ ।
 ହିବନ୍ତୁ ସ୍ଵର୍ଜୀକା ଚୂର୍ଣ୍ଣଂ ଶୂଳଦ୍ରଂ କୋଷ୍ଠକାୟକ୍ ।

* ନେସଭେଗେ *

ମନଃଶିଳା ତନ୍ନି ଲେଧପଥ୍ୟା ରସାଞ୍ଜନି ମୂସୁନିଶାମୟାଃ ।
 ସର୍ବେରକାହ୍ନୈ ବିହୃତଃ ପ୍ରଲେପୋ ବହଃ ପ୍ରସନ୍ନୋ ନୟନେ କରେତ ।
 ସପିନ୍ଧବଂ ଲେଧମଥାଳଂଭୁଷ୍ଣଂ ପୌଷ୍ଠର ପିଷ୍ଠଂ ପିତବସ୍ତବେକଂ ।
 ଆଶ୍ଵୋତନଂତ ନୟନସ୍ୟ କୁର୍ଯ୍ୟା ଜ୍ଞଶ୍ଚୁଂ ତ ଦାହଂ ତ ବୁଜଂ ତ ହନ୍ୟାତୁ ।

ଧନିଆ, ପୁଷ୍କରମୂଳ, ହୁଙ୍ଗୁ, ଯବକ୍ଷାର, ଅଜମୋଦା, ସୈନ୍ଧବଲୁଣ, ସୌବ-
 ଚିକଲୁଣ, ବିଟଲୁଣ, ହରିଡ଼ା, ବିଡ଼ଙ୍ଗ, ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମାନ ଭାଗ ।
 ନିଶୋଥ [ତିହୃଡ଼] ତିନିଭାଗ ଏହାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର ଗରମପାଣି ସହିତ ଚାରିମାସା
 ଚୂର୍ଣ୍ଣ ପିଇଲେ ଶୂଳଭେଗ, ଆଧାନ, ଅନବାତ ଓ ଶୂଳଭେଗ ତତ୍ତ୍ଵକାଳ ଦୂର
 ହୁଏ । ଶୁଣୀ, ମରିଚ, ପିପ୍ପଳୀ, ସାଜିକାର, ଏହି ଚାରିଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣକରି ଗରମ
 ଜଳ ସହିତ ଚାରିମାସା ଚୂର୍ଣ୍ଣ ପାନକଲେ ଶୂଳଭେଗ ଦୂର ହୁଏ ।

ମନଃଶିଳା, ଲଲିତନ୍ନ, ଲେଧ, ହରିଡ଼ା, ରସାଞ୍ଜନ, ନାଗବମୋଥ,
 ନେପା, କୁଡ଼, ବାହାଡ଼ା, ଗେରୁ ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି କନାରେ ଝିଣି
 ଜଳ ସହିତ ବାଟି ଆସି ପତା ଉପରେ ଛେପଦେଲେ ଆସି ନିର୍ମଳ ହୁଏ ।

ଦିଅରେ ବହୁତ ହୋଇଥିବା ସୈନ୍ଧବ ଲୁଣ, ଲେଧ, ଏ ଦୁଇ ପଦାର୍ଥକୁ
 କଞ୍ଜିପାଣିରେ ବାଟି ମାସା କରିବ । ଶୁଳ୍ଲ କନାରେ ସେହି ମାସାକୁ ବାନ୍ଧି, ପରେ
 ବାଞ୍ଜି ପାଣିରେ ରୁଜାଇ ଆସିରେ ପକାଇଲେ ଅକ୍ଷର କଣ୍ଡୁ ଦାହ, ପୀଡ଼ା, ସବୁ
 ନିଶ ହୋଇଯାଏ ।

ଶଙ୍ଖସ୍ୟ ଭାଗା ସ୍ବହାର ସ୍ବଦର୍ଶା ଚ ମନଃଶିଳା
ମନଃଶିଳାର୍ଚ୍ଚଂ ମରତଂ ମରୁର୍ବର୍ଚ୍ଚା ଚ ପିପ୍ପଳୀ ।
ବାରିଣା ତମିରଂ ହନ୍ତି ହ୍ୟବଦ୍ଘଂ ହନ୍ତିମସ୍ତୁନା ।
ତପିତଂ ମଧୁନା ହନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀ କ୍ଷୀରେଣ ଚତୁରତଂ ।

✽ କର୍ଣ୍ଣଭୋଗେ ✽

ବରଣ୍ଡପତାର୍କ ରସଂ ଚ କହ୍ନୁର୍ଭିଳେନ ପତେତ୍ତଂ ଲକ୍ଷ୍ମନେନ ଯୁକ୍ତଂ ।
କର୍ଣ୍ଣବ୍ୟଥା ପୁତ୍ର ରୁକାଦ ସର୍ବଂ ରକ୍ତଂ ଯଥା ଭକ୍ଷତ ଲୋହିତାକ୍ଷଃ ।

✽ ମୁଖ ଭୋଗେ ✽

ମନ୍ଦୋଷଂ ଧାରୟେ ଛୁଇଁ ହିଙ୍ଗୁ ଦନ୍ତାନୁରେ ସ୍ଥିତଂ ।
ତେନ ପ୍ରଣାଶୟତ୍ୟାଶୁ କୃମିଦଂଶଂ ମହାରତଂ ।
ଫଟୋଳ ନମ୍ବ ଜମ୍ବୀମ୍ବ ମାଳତୀ ନବପଲ୍ଲବୈଃ ।
ଫଳକଳ୍ପକଜଃ କ୍ବାଥୋ ଗଣ୍ଡୁଷେର୍ମ୍ମୁଖପାକଜହ୍ନୁ ।

—୧୫୦୫—

ଶଙ୍ଖକାର ୪ ଭାଗ, ମନଃଶିଳା ୨ ଭାଗ, ମରତ ୧ ଭାଗ, ପିପ୍ପଳୀ ୧ର୍ଦ୍ଧ
ଭାଗ । ଏହୁ ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଜଳରେ ବାଟି ଆସିରେ ପକାଇଲେ ଅବଦ୍ଘ ନାଶ
କରେ । ଦହି ପାଣିରେ ବାଟି ପକାଇଲେ ପରଳ ନାଶକରେ । ମହୁ ସହିତ ବାଟି
ପକାଇଲେ ଆସିର ଜଳଶ୍ରାବ ବନ୍ଦହୁଏ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୀର ସହିତ ବାଟି ପକାଇଲେ
ମାଂସବୃଦ୍ଧି, ଦୁର୍ଲ୍ଲଭତ୍ୟାଦି ରୋଗ ଦୂର ହୁଏ ।

ପାତଲ ଅଳ୍ପ ପିତ୍ତ ରସ ଓ ରଶୁଣ ଏହାକୁ ଖୋରଷ ତେଲରେ ମିଶାଇ
ମନ୍ଦ ଅଗ୍ନିରେ ପାକ କରି କର୍ଣ୍ଣରେ ପକାଇଲେ କର୍ଣ୍ଣର ପୀଡ଼ା ଏବଂ ପୁସ୍ତୁକ
ଆଦି ସକଳ ରୋଗ ଦୂରହୁଏ ।

ଫଟୋଳ ପତ୍ର, ଲମ୍ବ ପତ୍ର, ଜାମୁ ପତ୍ର, ଅମ୍ବ ପତ୍ର, ମାଳତୀ ପତ୍ର ଏହି ସବୁ
ପତ୍ରକୁ କ୍ବାଥ କରି ‘କୁଞ୍ଜକୁସୁମା’ କଠିଲ ମୁଖପାକ ରୋଗ ଦୂରହୁଏ ।

✽ ବାଛଗା ସେବେ ✽

ବାଡ଼ିଅଳା ପଟ ଓ ମୁଖାକାନ୍ତପଟ ଏ ଉଭୟକୁ ଦେବେ ବାନ୍ଧି ଚୁଲରେ
ଯୋଡ଼ି ରସ ବାନ୍ଧାର କରବ । ସେ କଥରେ ଶୁକ୍ଳ ଖଇର ମିଶାଇ ଦୁଇରତି
ପ୍ରମାଣେ ପି ଅଇଲେ ପିଲଙ୍କ ବାଛଗା ସେଗ ଦୁଇ ହୁଏ ।

✽ ଅନାସି ସେବେ ✽

ଅସନ ଚେର, ମଞ୍ଜୁଅତି ଚେର, ହୃଦୟ ଚେର, ବ୍ରହ୍ମଧୀ ଚେର,
ଦୁଃଖୀ ଚେର, ସୁନାସିଂହ, କଣ୍ଠେଇକୋଳ ଚେର, ସହସ୍ରଭେଦ ମୂଳ,
ପାଦୁଅର ମୂଳ, ସାନ ଝୁମୁକା ମଞ୍ଜି, ଚନ୍ଦନ, ମହରଢ଼ାମୂଳ, ଏହି ସବୁକୁ
ଏକତ୍ର ଚୁର୍ଣ୍ଣ କରି ଦୁଇ ରତି ପ୍ରମାଣେ ଗୁ ଅଇଲେ ସକଳ ପ୍ରକାର ଅନାସି ଶୀଘ୍ର
ଦୂର ହୋଇଯାଏ ।

✽ ବ୍ରହ୍ମସେବେ ✽

ଗୋଟିଏ ପିତ୍ତଳ ପତ୍ରରେ ଗୁଆଦିଅ ପୁରାଇ ନିଆଁରେ ବସାଇବ ଏବଂ
ଏଥିରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗଇଶ ପତ୍ର ପକାଇବ । ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଯେତେବେଳେ
ପୋଡ଼ିଯିବ ସେତେବେଳେ ଦିଅକୁ ନିଆଁରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅଣିବ । ସେହି ଦିଅ ଦା'
ଧପରେ ମାଲିଶ୍ କଲେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଦା ଶୁଖିଯାଏ । ଗଇଶ ପତ୍ର ଅଭବରେ
ଯାଇପଡ଼ି ଦିଅଯାଇ ପାରେ । ମୁଖରେ ବାହୁ ଉତ୍ତରା ଦା କୁ ଏହା ବଡ଼ ଉପକାରୀ
ଅଟେ । ଶୁଷ୍କ ମଲମ—ଅଟକ ଚୁର୍ଣ୍ଣ ଏକ ଟୋଳା, ଖଇର ଚୈତ୍ୟଣା ତୁଳ, ଅପୁ
ଛ ପଇସା ତୁଳ, ଦିଅ ଓ ମହୁ ଅଧ ଛଟାକି ଏକତ୍ରରେ ମର୍ଦ୍ଦନ କରି ତୁଳା
ବା କନାରେ ଲଗାଇ ଦା ଉପରେ ପକାଇ ଶେଲେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପୁରୁଣା ଦା
ଶୁଖି ଯାଏ । ବ୍ରହ୍ମ, ନାଡ଼ାବ୍ରଣ, ଭଗନ୍ନର ଓ ଭଦ୍ରଦା ଆଦି ଦା ଏବଂ ସେ
କୌଣସି ପ୍ରକାର ଗଣ୍ଡ ଦା ଶୁଖାଇବା ପାଇଁ ଏହି ମଲମ ଉପଯୁକ୍ତ ଓଷ୍ଧ,
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଭୂଗ୍ରଦା—ତୁଳସୀ, କସାଗୁଆ, ଜଂଦିହରଡ଼ା ଓ ଫଟିକ ଏ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ
ସମାନ ଢଙ୍ଗରେ ଅଣି ଉତ୍ତମରୂପେ ଘୋଡ଼ି ଅଫିମ ଓ ଦାଂଡ଼େରଖା ରସରେ
ମର୍ଦ୍ଦନ କରି କିନ୍ତୁରେ ଲଗାଇଲେ ଚୁର୍ଣ୍ଣ ଦା ଲଲହୁଏ ।

* ସଫଳର ଝାଡ଼ଣ *

ଓଁ ସଂ ସଂ ସଂ ପ୍ରଣବକ ଶିବନାଦଂ, ପ୍ରଜ୍ଜ୍ଵଳ ବାୟୁସ୍ଵର୍ଗଂ କଂ କଂ କଂ କଂ
 ଗୁକୁର ଚନ୍ଦ୍ରଂ ସ୍ଵଂ ସ୍ଵଂ ସ୍ଵଂ ସ୍ଵନକେ ବଳନ୍ତଂ ନଂ ତଂ ତଂ ଜ୍ଵଳକେ ବଳନ୍ତଂ
 ଲଂ ଲଂ ଲଂ ଲଂ ଲଲପୋଡ଼ ପୋଡ଼ୁ । ଓଁ ନମୋ ଭବତେ ପ୍ରଜ୍ଞାକାଳ
 ଶାରଦ୍ଧାବତାସୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵାଗାଲୋ ଭୈରବାୟ, ନାଗଯଜ୍ଞୋ ପଶତାୟ, ଅନେନ
 ଗ୍ରହ ନିନାଶାୟାଂ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ବ୍ରହ୍ମସ୍ପତି ବନ୍ଧନାୟାଂ, ଶକ୍ରଗ୍ରହ ବନ୍ଧନାୟାଂ
 ଅଗ୍ନିଗ୍ରହ ବନ୍ଧନାୟାଂ, ଅବଶୀ ଗ୍ରହ ବନ୍ଧନାୟାଂ, ହେଁ । ମ୍ରୀଁ ମ୍ରୀଁ ମ୍ରୀଁ ଫଟ୍ ଫଟ୍
 ସ୍ଵାହା । ହେଁ । ଯେ ଯେ ଶର ସବେ ସବାୟାଂ ଭୂତ ପ୍ରେତ ପିଶାଚଦିନାୟାଂ
 ତ୍ଵ କଳା ସାକଳ ଦଂଷ୍ଟ୍ରାଂ କରଳାୟାଂ ମହା ଦୁର୍ଭୟାୟାଂ, ମହା ଉପରୁପାୟାଂ
 ତ୍ଵେବାନଳ ଗୁଣାୟାଂ, ପରମ୍ଭ ଛେଦନାୟାଂ ପରବିଦ୍ୟା ସୁମୁନାୟାଂ ଯେ ଯେ
 ଦୂର କରତଳାୟାଂ ଓଁ ମ୍ରୀଁ ମ୍ରୀଁ ଫଟ୍ ଫଟ୍ ସ୍ଵାହା । ଓଁ ଦ୍ଵାଦଶ ତୋଳା-
 ସ୍ଵାନାଂ ସିଂହୋଦଶ ଡାକନିନଂ, ଚକ୍ର, କର୍କଶକ, ସମ୍ପାଳକ, କୁଳିକ, ଜୟା-
 ନୟ ବିଜୟାନାଂ, ସର୍ବ ବିଷ ନିବାରଣାୟାଂ, ଓଁ ନମଶିବାୟାଂ । ଓଁ ଅଙ୍ଗଶୂଳ
 ଶିରଃଶୂଳ, ଶୂଳଶୂଳ, ଅସିଶୂଳ, ବାୟୁଶୂଳ, ନିବାରେଣାୟାଂ, ଦାନବ, ଦୈତ୍ୟ,
 ତାମିନୀ, ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ, ନିବାରଣାୟାଂ, ଏକାଦିକ, ଦ୍ଵାଦିକ, ତ୍ରୟାଦିକ, ଚତୁର୍ଥୀକ,
 ପଞ୍ଚଦଶୀକ ନିବାରଣାୟାଂ, ପ୍ରଭୁକୃର, ବିଷ୍ଣୁକୃର, ବ୍ରହ୍ମକୃର, ପିତୃକୃର, ବାସୁ-
 କୃର, ଋଷକୃର ନିବାରଣାୟାଂ, ହୋଁ ମ୍ରୀଁ ମ୍ରୀଁ ମ୍ରୀଁ କାଶ୍ଵତ କାଶ୍ଵତ, ଚଟ୍ ଚଟ୍
 ଚଟ୍ ଫଟ୍ ଫଟ୍ ଫଟ୍ ଫଟ୍ ହବୟାଂ ହେଁ । ମ୍ରୀଁ ମ୍ରୀଁ ଶ୍ରୀଁ ବଡ଼ ଉଗ୍ରବାଳ ପ୍ରେସିସ୍ୟ
 ଅନୁଷ୍ଠାପାର୍ବ୍ୟାଂ ନମଃ କରତଳ କମଳାୟ ନମଃ । ଓଁ ଫଟ୍ ସ୍ଵାହା ।

* ଅସିଧର ଗ୍ରହବା ମନ୍ତ୍ର *

ଓଁ ଫୁଲର ବୋଲି ପଦ୍ମ ତହୁଁ କନ୍ଦିଲ ଆସି ବଥ, ବିନ୍ଦା ଛୁଟିକା ରହ
 ଯା, ପଥର ପାଣି ହୋଇ ଯା, ଯା ଯା ନୟା ବୋଲି କାହାର ଆଜ୍ଞା କୁସିକେସି
 ମହାଦେବଙ୍କର କୋଟି କୋଟି ଅଜ୍ଞା । ଏହ ମନ୍ତ୍ରରେ ୩ ଥର ପଢ଼ିବ ।

* ଟିକିତ୍ତାଦି ଚୂର୍ଣ୍ଣ *

ଟିକିତ୍ତା ଗ୍ରହଣିକଂ ବ୍ରାହ୍ମୀ ରେଶୁକା କଞ୍ଚପୁଷ୍ପରଂ ।
 ଲବଙ୍ଗମଶ୍ୱଗନ୍ଧା ଚ କିଷତଂ ହରୁଷା ଶଟୀ ।
 ଶ୍ୟାମା ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ ଶୁଙ୍ଖୀ ସର୍ବା ମେକତ ଚୂର୍ଣ୍ଣୟେତ୍ ।
 ସନ୍ଧ୍ୟାପାତେ ମହାବାତେ ଚୂର୍ଣ୍ଣମେବଂ ସଦାହୃତଂ ।

* ସିତୋପଳାଦି ଚୂର୍ଣ୍ଣ *

ସିତୋପଳାଷୋଡ଼ଶସ୍ୟ ସ୍ୟାଦକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ୟାଦ୍ବଂଶଭେତନା
 ପିପ୍ପଳୀ ସ୍ୟାତରୁଃ କର୍ଷା ଏଲା ଚ ଦ୍ରୁୟ କର୍ଷିକା ।
 ଏକ କର୍ଷା ଚ ଢୁକ୍ତାର୍ଯ୍ୟା ଚୂର୍ଣ୍ଣୟେସ୍ୱସମେକତଃ ।
 ସିତୋପଳା ଦିନଂ ଚୂର୍ଣ୍ଣଂ ମଧୁସର୍ପିର୍ଯ୍ୟୁତଂ ଲିଞ୍ଚେତ୍ ।
 କାଶଶ୍ୱାସସ୍ପନ୍ଦରଂ ହସ୍ତପାଦାଙ୍ଗ ଦାହଜିହ୍ୱ ।
 ମନ୍ଦାଗ୍ନି ଶୁଷ୍କଜିହ୍ୱା ଚ ପାର୍ଶ୍ୱଶୂଳ ମରୋଚକଂ ।
 ଜ୍ୱରମୂର୍ଚ୍ଛଗତଂ ରକ୍ତଂ ପିତ୍ତମାଶୁ ବ୍ୟତପାହତ ।

ଶୁଣୀ, ମରଚ, ପିପ୍ପଳୀ, ପିପ୍ପଳାମୂଳ, ବ୍ରାହ୍ମୀ, ରେଶୁକାମଞ୍ଜି, ଅକରକରା,
 ପୁଷ୍କରମୂଳ, ଲବଙ୍ଗ, ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, ଚରାଉତା, ଶ୍ରୀବେର, ଶ୍ୟାମଶୁଣୀ, ଶ୍ୟାମା, ବଚ,
 କଳଡ଼ାଶୁଙ୍ଖୀ ଏହି ସକଳ ଏକତ୍ର ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର ସେବନ କଲେ ସନ୍ଧ୍ୟାପାତ, ଘୋର
 ବାତବ୍ୟାଧି ଅତିଶୀଘ୍ର ଦୂରହୁଏ ।

ମିଶ୍ରି ୧୨ କର୍ଷ, ବଂଶଭେତନା ୮ କର୍ଷ, ପିପ୍ପଳୀ ୪ କର୍ଷ, ଏଲାଉତ
 ୨ କର୍ଷ, ତେଜପତ୍ର ୧ କର୍ଷ ଏହାକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର ମହୁ ସହିତ ସେବନ କଲେ
 କାଶ, ଶ୍ୱାସ, ସ୍ପନ୍ଦ ଦୂର କରେ, ହାତ ପାଦ ଦାହ ଦୂର କରେ, ମନ୍ଦାଗ୍ନି, ଜିହ୍ୱା
 ଶୁଷ୍କ, ପାର୍ଶ୍ୱଶୂଳ, ଅରୁଚ, ଜ୍ୱର, ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗତ ରକ୍ତବିକାର, ପିତ୍ତ ବିକାର ଏହି
 ସକଳ ରୋଗକୁ ସିତୋପଳାଦି ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଶୀଘ୍ର ଦୂର କରେ ।

❀ ଶଙ୍ଖାଦି ଚୂର୍ଣ୍ଣି ❀

ଶଙ୍ଖଚୂର୍ଣ୍ଣି ସଲବଣ ସହଜୁ ବ୍ୟୋଷ ସଂଯୁତଂ !
ଉଷ୍ଣୋଦକେନ ସଂସୀତଂ ହନ୍ତି ଶୂଳ ବିଦୋଷଜଂ !

❀ ଶୂଳରୋଗେ ଲେପଃ ❀

ମଦନସ୍ୟ ଫଳଂ ତକ୍ରାଂ ପିଷ୍ଟ୍ୱା କାଞ୍ଚିକବାରିଣା ।
କୋଷଂ କୁର୍ଯ୍ୟା ନାଭିଲେପଂ ଶୂଳଶାନ୍ତି ଉର୍ବେତ୍ତତଃ ;
ପୁଷ୍କରଂ ଶାବରଂ ଶୁଙ୍ଖ କୁଷ୍ଠଂ ବିଶ୍ୱୋଥଂ ତଥା ।
ଉଷ୍ଣୋଦକେନ ସଂପିଷ୍ଠୋ ଲେପଃ ଶୂଳ ବିନାଶକୃତ୍ ।

❀ ଶିରୋଽଞ୍ଜି ଲେପଃ ❀

କୁଷ୍ଠ ମେରୁଣ୍ଡ ତୈଳେନ ଲେପ୍ୟଃ କାଞ୍ଚିକ ପେଷିତଃ
ଶିରୋଽଞ୍ଜି ବାତଜାଂ ହନ୍ୟା ସ୍ୱଂ ବା ମୂତକୁଳମଜଂ !
ଦେବଦାରୁ ନତଂ କୁଷ୍ଠଂ ନଳଦଂ ବିଶ୍ୱଭେଷଜଂ ।
ସକାଞ୍ଚିକଃ ସ୍ନେହଯୁକ୍ତୋ ଲେପୋ ବାତ ଶିରୋଽଞ୍ଜିନୁତ୍ ।
ଧାତୁ କସେରୁ ସ୍ତ୍ରାବେର ପଦ୍ମ ପଦ୍ମକ ଚନ୍ଦନୈଃ ।
ଦୁର୍ବୋଶୀର ନଳାନାଂ ଚ ମୂଳୋଽଞ୍ଜି କୁର୍ଯ୍ୟା ସ୍ତ୍ରାଲେପନଂ ।
ଶିରୋଽଞ୍ଜିଂ ପିତ୍ତଜାଂ ହନ୍ୟା ଦ୍ରୁକପିକ୍ତ ରୁକସ୍ତଥା ।

ଶଙ୍ଖଚୂର୍ଣ୍ଣି, ସୈନ୍ଧବଲୁଣ, ହଜୁ, ଶୁଣ୍ଠୀ, ମରତ, ପିପ୍ପଳୀ, ଏହି ସବୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣି
କରି ଗୁରମଜଳ ସହିତ ପାନ କଲେ ଶିଦ୍ଧୋଷଜନିତ ଶୂଳ ନାଶଯାଏ ।

ମେନଫଳ, କଟୁଜା ଏହାକୁ କାଞ୍ଚିପାଣିରେ ବାଟି ଉଷ୍ଣ କରି ନାଭି ଉପରେ
ଲେପ ଦେଲେ ଶୂଳ ନିବାରଣ ହୁଏ । ପୁଷ୍କରମୂଳ, ସମ୍ବରଶିଙ୍ଗ, କୁଡ଼, ଶୁଣ୍ଠୀ,
ଏହାକୁ ଗର୍ଭମି କରି ଲେପ ଦେଲେ ଶୂଳରୋଗ ଦୂରହୁଏ ।

କୁଡ଼କୁ ଜଡ଼ା ତେଲରେ, କାଞ୍ଚିପାଣିରେ ବାଟି ଲେପଦେଲେ ବାତଜ ଶିରଃ
ପୀଡ଼ା ଦୂର ହୁଏ । ଅଥବା ମୂତକୁଳମ ଫୁଲ ବାଟି ଲେପଦେଲେ ଶିରଃପୀଡ଼ା
ଦୂର ହୁଏ । ଦେବଦାରୁ, ତଗରପାଦ, କୁଡ଼, ଜଟାମଂସୀ, ଶୁଣ୍ଠୀ ଏହାକୁ କାଞ୍ଚି
ପାଣିରେ ବାଟି ତେଲରେ ମିଶାଇ ଲେପ ଦେଲେ ବାତଜ ଶିରଃପୀଡ଼ା ଦୂରହୁଏ ।

ହରେଶ୍ଵ ନତଶୈଳେଷୁ ମୁଷ୍ଟେ କାଶୁରୁଦାରୁଭଃ ।
 ମାଂସୀ ରସା ସତୁକ୍ତ ଲେପଃ ଶ୍ଳେଷୁ ଶିବେର୍ତ୍ତନୁତୁ ।
 ମଞ୍ଚତ କୁଷ୍ଠ ମଧୁକଂ ବୁଦ୍ଧକୃଷ୍ଣୋପଲୈ ସୁଥା ।
 ଲେପଃ ସକାଞ୍ଜିକଃ ସେନୁଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀଭି ଭେଦଘୋଃ ।
 ଶୁଣୀ ଚନ୍ଦନ ମେରୁଶ୍ଚ ଜଟାଲେପଃ ଶିବେର୍ତ୍ତନୁତୁ ।
 ବାଜକାଭଃ ସର୍ପପେଶୁ ଶୁଣ୍ୟଥ ମୁରଚୈ ରଥ ।

ଅଳା, କଶେରୁ, କୁରୁବଞ୍ଚି, ପଦ୍ମକାଠ, କମଳ, ଚନ୍ଦନ, ଦୁବ, ଉଶୀର, ନଳ,
 ନିମ୍ବମୂଳ ଏହାକୁ ବାଟି ଲେପ ଦେଲେ ପିତ୍ତଜ ଶୀରଃପୀଡ଼ା ଦୂର ହୁଏ ଓ ରକ୍ତ-
 ପିତ୍ତ ରୋଗ ନାଶକରେ । ରେଶୁକାମଞ୍ଜି, ତରବପାଦ, ପାଞ୍ଚଶଭେଦା, ମୂଥା,
 ଏଲାଞ୍ଚର, ଅରୁରୁ, ଦେବଦାରୁ, ଜଟାମାଂସୀ, କାଲମୂଳ, ଏହାକୁ ବାଟି ଲେପ
 ଦେଲେ କଫଜ ଶୀରଃପୀଡ଼ା ଦୂର ହୁଏ । ମରତ, କୁଡ଼, ଯାଠିମଝ, ଗୁରୁକାଠ,
 ପିପ୍ପଳୀ ଏହାକୁ କାଞ୍ଜି ପାଣିରେ ବାଟି ତେଲରେ ମିଶାଇ ଲେପ ଦେଲେ ଅଧ-
 କପାଳ, ସୂର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତୀ ଶୀରଃପୀଡ଼ା ଦୂର ହୁଏ । ଶୁଣୀ, ଚନ୍ଦନ, କାଲମୂଳ, ଏହାକୁ
 ବାଟି ଲେପଦେଲେ ଶୀରଃପୀଡ଼ା ନାଶହୁଏ । ସାଇ, ସୋରଷ, ଶୁଣୀ, ମରତ, ଏହାକୁ
 ବାଟି ଲେପ ଦେଲେ ଶୀରଃପୀଡ଼ା ଦୂର ହୁଏ ।

ପ୍ରଥମଭାଗ ସମାପ୍ତ ।

— ୪୪୦୪୫ —

ବାଳ ରକ୍ଷା

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

— ୧୦୫ —

ପ୍ରଶ୍ନ—ଏଠାରେ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣୁଅଛୁ—ଅତି ଶିଶୁ ବାଳକ ମାନଙ୍କର କୁରୁ, ସତସାର ପ୍ରଚ୍ଛଦ ସେମାନେ କି କୌଣସି ବିଶେଷ ଚକ୍ରାଂଶୁ ଅଛନ୍ତି ?

ଉତ୍ତର—ବିଶେଷ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚକ୍ରାଂଶୁ ନାହିଁ, କୁରୁତା ସେମାନେ ଯେ ସବୁ ଔଷଧୀୟ ବଟିକା ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରରେ କଥିତ ଅଛି ସେହି ସବୁ ଔଷଧ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଉ ଥାଏ । ମାତ୍ର ବାଳକର ବ୍ୟବସ୍ଥାକ ବୁଝି ଦେବେନା କର କମ୍ ମାତ୍ରା ଦେବାକୁ ହୁଏ । ଏକ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୮ ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ, ଏକବର୍ଷ ପରେ ଦିନବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୪ ଭାଗରୁ ୧ ଭାଗ, ତିନି ବର୍ଷ ପରେ ଛ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୨ ଭାଗରୁ ୧ ଭାଗ, ଛ ବର୍ଷ ଠାରୁ ଚାରବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାବେ-ତନା କର ୧ ଭାଗ ଦେବ । ତତ୍ପରେ ପୁଣି ମାତ୍ରାର ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ । ଅଉର ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଯେ ଦେଶ, କାଳ, ପାତ୍ର, ଓ ସେଠାର ଅବସ୍ଥା ବୁଝି ଚକ୍ରାଂଶୁମାନେ ଔଷଧର ମାତ୍ରା ସ୍ଥିର କରନ୍ତି ।

ପ୍ରମ ପାମାୟ ଶିଶୁଙ୍କର ଚକ୍ରାଂଶୁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯାହା କିଛି ବିଶେଷତ୍ଵ ଅଛି ତାହା କିଛି ଅଛି ଶୁଣ, କୁରୁତା କୌଣସି ସେଠାରେ ଲଂଘନର ଅବସ୍ୟକ ହେଲେ ଶିଶୁର ମାତାକୁ ଲଂଘନ କରାଇବ । ଯଦି ଶିଶୁ ଧାତୁଠାରୁ ଶୀଘ୍ର ଖାଉଥିବ ତାହା ହେଲେ ଧାତୁକୁ ଲଂଘନ କରାଇବ । ଶିଶୁ ପକ୍ଷରେ ଲଂଘନ ଅନିଷ୍ଟକର । ଶିଶୁର ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ନିଶ୍ଚୟ କରାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣୀର କଦାଚ ବାରଣ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ମାତାର ଓ ଧାତୁର ପ୍ରାଣ ଦୁର୍ବଳ ଯଦି ଦୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଶିଶୁକୁ ସେହି ପ୍ରାଣ ଦୁର୍ବଳ ପିଆଇବାକୁ ଦେବ ନାହିଁ । ତାହା ବଦଳରେ ଛେଳି ଦୁର୍ବଳ ଓ ଡାବା ଦୁର୍ବଳ ଓ ଆଇବାକୁ ଦେବ । ଅଳ୍ପ

କାଳ ଜାତ ଶିଶୁ ପ୍ରତ୍ୟ ଦୁର୍ଗ୍ୟ ପାନ ନକଲେ ଅଳା ଓ ହଳଦା ଚୂର୍ଣ୍ଣ
କରି ଦିଅ ଓ ମହୁ ମିଶାଇ ବାଳକର ଜନ୍ମାଗର ଦେବ । ଯେଉଁ ଶିଶୁ ପ୍ରତ୍ୟ
ପାନ କରି ବାନ୍ତି କରି ପକାଏ ତାହାକୁ ବୃହତ [ଲଟାବେଟୋଳା] ଓ ଅବସନ୍ନ
ଫଳର ରସ ଖୁଆଇବ । ଯାହା ଦୁର୍ଗ୍ୟ ଖାଇ ବାନ୍ତି କରି ପକାଇଲେ ଦୁର୍ଗ୍ୟରେ
ଜଳ ଚାରି ଟୋପା ଚୁନବାଣି ମିଶାଇ ତାହାକୁ ଦିଅଇବ ।

ପ୍ରଜା ଦୁର୍ଗ୍ୟ ଅଗ୍ରତରେ ଛେଳି ଦୁର୍ଗ୍ୟ ଦିଅଇବ । ବାଳକର ଗଳାରେ
କମ୍ପ ବସିଲେ ଶୁଣୀ, ପିପ୍ପଳୀ, ମରତ, ହରିଡ଼ା, ହଳଦା, ବର, ଏହି ସବୁ
ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବାଟି ଉପଯୁକ୍ତ ସରମାଣରେ ଦୁଧ ସଙ୍ଗେ ମିଶାଇ ସେହି ଦୁଧ ଖୁଆଇବ ।

ଅମ୍ଳ ଟାକୁଆ ଭତର କୋଇଲି, ଖଇ ଓ ଦେଉଳ ଲୁଗା ଏକତ୍ର ବାଟି ମହୁ
ସହତ ଚଟାଇ ଖୁଆଇଲେ ବାଳକର ବାନ୍ତି ବନ୍ଦ ହୁଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ର, ମହୁ ଓ ଲେମ୍ବୁରସ ସହତରେ ପିପ୍ପଳୀ ଓ ମରତ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ସମ୍ପ-
ଦାୟ ମିଶ୍ରିତ କରି ବାଳକକୁ ଖୁଆଇଲେ ବାଳକର ହୃଦ୍‌କା ଓ ବାନ୍ତି ନିବା-
ରିତ ହୁଏ ।

ବାଳକର ନାଭି ଉଠିଲେ ଖଣ୍ଡେ ମାଟିକୁ ନିଆଁରେ ଗରମ କରି ଏକ
ତାହାକୁ ଦୁଧରେ ଉପାଇ ଯେହୁ ଗରମ ଥିବା ମାଟିଖଣ୍ଡ ଦ୍ଵାରା ନାଭିରେ ସେକ
ଦେବ—ନାଭି ଯାଚିଲେ ହଳଦା ଏକଟୋଳା ଲେଧ ଏବଂ ତେଲା ପ୍ରତିକୁ ଏକ
ଟୋଳା ଯାଠିମହୁ ଏବଂ ତେଲା ଏ ସମସ୍ତକୁ ବାଟି ସୋରିଷ ତେଲ ତୋ ୧୪-
ଲାଇ ପାକ କରି ନାଭିରେ ଲଗାଇବ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକା — ବାଳକର ଜ୍ଵର, ଅତିସାର, ଶ୍ଵାସ, କାସ ଓ ବନନରେ
ବିଶେଷ ଉପକାର । ମୁଆ, ପିପ୍ପଳୀ, ଉତୁସୀ, କକଡ଼ାଶୁଣି, ଏହି ସମ୍ପଦାୟ
ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ମହୁ ସହତ ଚଟାଇ ଖୁଆଇଲେ ବିଶେଷ ଉପକାର ।

ଲବଙ୍ଗ ଚତୁଃସମ — ଲବଙ୍ଗ, ଜାଇଫଳ, ଜୀରା, ଟାଙ୍ଗଣାଖଇ, ଏହି ଚାରି
ଗୋଟି ଦ୍ରବ୍ୟର ଚୂର୍ଣ୍ଣ ସମାନ ଭାଗରେ ଏକତ୍ରକରି ଖାଇବାକୁ ଦେବ । ବାଳକ-
ମାନଙ୍କର ଆମାଶୟାରେ ଏହା ଅତି ଉତ୍ତମ ଔଷଧ ।

ଡାଳମ୍ବ ଚତୁଃସମ — ଜାଇଫଳ, ଜୀରା, ଲବଙ୍ଗ, ଟାଙ୍ଗଣାଖଇ ଏହି ଚାରି
ଗୋଟି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଡାଳମ୍ବର ମଞ୍ଜି ବାହାର କରି ତହିଁରେ ଏହି ଚୂର୍ଣ୍ଣ

ମିଶାଇ ଏହାକୁ ରଙ୍ଗମାଟି ଚୋଟ ଦେଇ ନିଆଁରେ ଗୁଡ଼ାକ କରି ଛେଳିଦୁଧ ସହଚରେ ପିଆଇବ । ଏହା ବାଳକମାନଙ୍କର ଅମାତ୍ୟର ସେବା ପ୍ରଭୃତି ଦୁର କରେ । ମାତା ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀରୁ ଦୁଇରଖା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

କଣି ଓ ଯାଠିମହୁ, ଏ ଉଭୟକୁ ବାଟି ସେଥିରେ ଅଳ୍ପ ଗୁଣିତେଲ, ଚିନି, ମହୁ ଏହି ସମ୍ବଦାୟ ମିଶାଇ ଖିଆଇଲେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ରକ୍ତାହୋର ନିବାରଣ ହୁଏ ।

ଅଳ୍ପ ମୂଳ ଓ ଲବ ମୂଳକୁ ଗୁଣିଲଧୁ ଅପଣିରେ ବାଟି ବାଳକମାନଙ୍କ, ପିଆଇଲେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧା ଅପାଣି ଓ ଗ୍ରହଣୀ ପ୍ରଣାମିତ ହୁଏ ।

ଶ୍ୱେତ ଜୀରା ଚୁର୍ଣ୍ଣ, ଶ୍ୱେତଝୁଣା ଚୁର୍ଣ୍ଣ, ବେଲପତ୍ର ଇତ୍ୟାଦିରେ ଅଥବା କେବଳ ଶ୍ୱେତଝୁଣା ଚୁର୍ଣ୍ଣକୁ ଗୁଆ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଖିଆଇଲେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅନିଦ୍ରା ଓ ଚକ୍ରନ୍ତ କେଦନା ନିବାରଣ ହୁଏ ।

କାମୁଗ୍ରାହର ରସ, ବା କାମୁ ପତ୍ରର ରସ, ଛେଳିଦୁଧ ସମାନ ପରିମାଣରେ ମିଶାଇ ପାନ କରାଇଲେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅତିସାର ଗ୍ରହଣୀ ପ୍ରଣାମିତ ହୁଏ ।

ଅମ୍ଳ, ଅମ୍ଳତା, ଓ କାମୁ ଏହି ସବୁ ଚକ୍ରନ୍ତ ଛେଳିକୁ ଚୁର୍ଣ୍ଣକରି ମହୁ, ସହିତରେ ଚଟାଇ ଖିଆଇଲେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅପାଣି ବନ୍ଦୀ ହୁଏ ।

ପିପ୍ପଳୀ, ମଇଚ, ଚିନି, ମହୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଳାଇତ, ଯେଉଁବଳୁଣ ଏହି ସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅଳ୍ପେଷ ସଂସ୍କୃତ ଲେ ଖିଆଇଲେ ବାଳକମାନଙ୍କର ମୂତ୍ରକୃଚ୍ଛି ପ୍ରଣାମିତ ହୁଏ ।

ଦାରୁ ହଳଦୀ, ଗୁଆ ଓ ଗେରୁନାଟିକୁ ଛେଳି ଦୁଧରେ ବାଟି ତତ୍ତ୍ୱ ପନାରେ ସଲେପ ଦେଲେ ବାଳକମାନଙ୍କର ତରୁଣେ ନିବାରଣ ହୁଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷାୟୀ ଶିଶୁ ଦୁର୍ବଳ ସ୍ତନ ପାନ କଲେ ତଦ୍ୱାର ଅତିସାରୀ ନାନା ରୋଗ ଜାତ ହୁଏ । ଅତଏବ, ଶିଶୁ ଜନନର ବା ଧାରୀ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଲେ ତାହା ପରିଷ୍କାର ସର୍ବାଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ମାତାକୁ ବା ଧାରୀକୁ ହରିଦ୍ରାଦି ବା ବରୁଦି ଲୋଚ ଚାରି ଅଷ୍ଟାବଶେଷ କରି ପିଆଇବ । ହରିଦ୍ରାଦି ଯାତନା — ହଳଦୀ ଦାରୁ

ଦଳଦା କୃଷପଣି, ଇନ୍ଦ୍ରସବ ଓ ଯାଠିମନ୍ତ୍ର, ଏହି ପାତନ ପିଅଇବ । ବରୁଦ ପାତନ—ବର, ମୁଆ, ଉତୁଷୀ, ହରିଡ଼ା, ଦେବଦାରୁ, ନାଗେଶ୍ବର ଏହି ପାତନ ଦ୍ବାରା ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ ଯତ୍ନ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।

ଶୋଧିତ ମନଶିଳା, ଶଙ୍ଖନାଭ, ପିପ୍ପଳୀ, ଶୋଧିତ ରସାଞ୍ଜନ, ମହୁ, ସହିତରେ ମର୍ଦ୍ଦନ କରି ବଡ଼ା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ଏହାର ଅଞ୍ଜନରେ ବଳକର ମେସ୍ତ୍ର ପ୍ରକାର ଚକ୍ଷୁପୀଡ଼ା ବିନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ବିଜ୍ଞା, ଶୋଧିତ ହରିଡ଼ାଳ, ଶୋଧିତ ମନଶିଳା, ଯାଧିତଦାରୁଦଳଦା ଲକ୍ଷା ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ଗେରୁନାଟ ଏହି ସବୁ ସଦୃଶ୍ୟର ତୃଣକୁ ମହୁ ସହିତରେ ମିଶାଇ ଅଞ୍ଜନ ଦେଲେ ବାଳନାନାଟର ଚକ୍ଷୁପତାର ନେତ୍ରଯୁକ୍ତ କଣ୍ଠ ଯାତକା ପ୍ରସମିତ ହୁଏ ।

ଶଯ୍ୟା ଦେଲି ସେ ୧ ର, କଲ୍ଲ ନିମିତ୍ତ—ବାଡ଼ିଅଳା, କୁଡ଼ି, ହରିଡ଼ାଳ, ଶୋଧିତ ମନଶିଳା ପ୍ରତ୍ୟେକ ୪ ତୋଳା । ପାକ ନିମିତ୍ତ ଜଳ ସେ ୪ ର, ଯଥା ଜଳରେ ପାକ କରିବ । ବାଳକର କଣ୍ଠ ଗାତଲେ ଏହି ତୈଳ ଘୋଷ କରିବ, କଣ୍ଠର ଯାବତାୟ ଶ୍ବେତ ଉପସମ ହୁଏ—

ଶିଶୁମ ନଳର ଦାନ୍ତ ଉଠିବାବେଳେ ଉତ୍ତରାମୟ, କୁର, ଅକ୍ଷେପବାଦ ନାନା ପ୍ରକାର ପୀଡ଼ା ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ । ସେ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଶେଷ ଚିକିତ୍ସା କରୁ ଶିଶୁକୁ ଯତ୍ନଶୀଳ ଦେବାର ଯୋଜନା ନାହିଁ । ଦାନ୍ତ ଉଠିଲେ ପୀଡ଼ା ଅପେ ପ୍ରଶସିତ ହୋଇଯିବ । ଯଦି ପାଉଁଶ ଧରି କଳଦନ୍ତମାନଙ୍କୁ ଯଦି ଦେଲେ ଶୀଘ୍ର ଦାନ୍ତ ଉଠେ । ବାଳକର କଫଜ୍ବରକୁ

ସଜନାଫୁଲ, ଭିତୁରୁଲ ଫୁଲ ଏହି ଦୁଇ ଫୁଲକୁ ଛେଚି ଦୋର କାଢ଼ି ବେଲରେ ଯାରିବ । ପାଟପୋକ, ଗୋରୋଚନା ପିପ୍ପଳୀ ତୃଣ ପ୍ରଭୃତି ଦେଇ ବାଳକକୁ ଚିକିତ୍ସା ଦେଲେ ବାଳକର କଫଜ୍ବର ଶୁଦ୍ଧି ହୁଏ ।

ପିଲାଙ୍କ ଶୂନ୍ୟ ବା ଶିଶୁ

କଚକ, ହରିଡ଼ା, ଦ୍ରାକ୍ଷା, ପିପ୍ପଳୀ ପ୍ରଭୃତି ଦେଇ ମା ଶୀତରେ ଦେଇ ତଳ ପାନ ଦେଲେ ବାଳକର ଶୂନ୍ୟକାଶ ଜାଲହୁଏ ।

ବାଳକର ବାଛନ୍ତି ଯୋଗର କି ଉପାୟ

ନାଗର ମୁଥ ଦୁଇଗଣ୍ଡା ଆଣିବ ଗୁଅ ଦିଅରେ ଫୁଟାଇବ ବାହାକୁ ବାଟ
କନାରେ ଛଣିବ ଦୁଇପାନ ଫୁଆଇଲେ ନଳବର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗର ଓ ଗୁଦ ପରି
ଯୋଗର ଅବେଶ୍ୟ ହୁଏ ।

ବାଉଁଶିଆ ଚେର, କାଡ଼ିଆଳା ଚେର ଏ ଉଭୟକୁ ମା କ୍ଷୀରରେ ବାଟି
ତନୁପାନ ଫୁଆଇଲେ ବାଳକର ବାଛନ୍ତି ଯୋଗର ଭଲହୁଏ ।

ବାଳକର ଯେତେବେଳେ ଓ ପ୍ରକୃତି ନ ଦେଖୁଥିଲେ

ଅଫଳନ୍ତି ସୁନାରିଗଛର ଗୁଲି, ପାଟପୋତ, ମୋସେରନା ଦିପ୍ତଳୀ ପକ୍ଷୀ
ଦେଇ ପାନେ ଓ ଦୁଇପାନ ବାଆଇଲେ ବାଳକ ଅବେଶ୍ୟ ଲାଭ କରେ ।

ବାଳକର ସୁନାପ୍ରକୃତିକ

ଅଫଳନ୍ତି ଡିମ୍ବିର ଗୁଲି, ଅଫଳନ୍ତି ଆମ୍ବ ଗୁଲି ପାଉଁଶିଆ ଫୁଲ ଏ ସମ-
ସ୍ତକୁ ଛେଚି ଦୋର କାଟିବ । ଅଳ୍ପ ଶୁଣି ଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇ ମା କ୍ଷୀରରେ ତନୁପାନ
ଦେଲେ ବାଳକ ଅବେଶ୍ୟ ଲାଭ କରେ ।

ବାଳକର ଅସ୍ତ୍ରଶିଆକୁ ଉପାୟ

ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣରେ ଅପାନରକ୍ତର ଚେର ଅଣି ରଖିଥିବ । ତାହାକୁ ବିକଟେ
ମୂତାରେ ଗୁଡ଼ାଇ ବାଳକର ଅନ୍ତରେ ବାଜିଲେ ଅସ୍ତ୍ରଶିଆ ଭଲହୁଏ ।

ବାଳକ ଗହରେ କାନ୍ଦୁ ଥିଲେ ନିକାନ୍ତବା ଉପାୟ

ଇନ୍ଦ୍ର ମାରିଷ ପଦ ଅଣ୍ଟାଶୋରୁଷ ପଦ ଓ ଫଳ ଏହା ତନିକ ଏକଦି କର
ଶୁଣାଇ ଗୁଣ୍ଡ କରବ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ନିଆଁରେ ସେହି ଗୁଣ୍ଡ ପକାଇ ସେହି ଧୂଆଁ
ବାଳକ ଦେହରେ ଧୁପ ଦେଲେ ବାଳକ ଅସ୍ତ୍ର କାନ୍ଦେ ନାହିଁ ଏ ପ୍ରମାଣ ।

ବାଳକର ଜନ୍ମ ଦିବସଠାରୁ ଜୁର ହୁଏ, କଫ ହୁଏ, କ୍ଷୀର ପିଏନାହିଁ,
ଏପରି ରୋଗ ଜାତହେଲେ ଦେହପେଡ଼ିକା ଚେର, ରସ ମା କ୍ଷୀରରେ ବାଟି ଦୁଇ
ପାନ ବାଳକକୁ ପିଆଇଲେ ଜନ୍ମ ଅନାସୀ ଓ ବାଳକର ସର୍ବସ୍ବେଷ ଦୁରହୁଏ ।

ବାଳକର ବାନ୍ତି କି ଉପାୟ

କଇଁଠପଦି ସେରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପାଈତ ଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇ ବାଳକକୁ ପିଆଇଲେ
ବାନ୍ତି ନିବାରିତ ହୁଏ ।

ବାଳକର ଅପସାର ଶ୍ରେଣେ

ମେଘଦଳାଳ ମୂଳ, ବିରୁଦ୍ଧ ମୂଳ, ପିଢ଼ିଆ, ବଢ଼ିବାର ଦିନ ହେଲି ଲକ୍ଷ
ଏଣା ଲକ୍ଷ, ଗୋସେରନା, ପାଟପୋକ ଏହି ସବୁକୁ ବାଳକ ମୂଳରେ ବାଟି
ପିଲାକୁ ତଳି ଚାରି ପାଦ ପିଆଇଲେ ତାହାର ଅପସାର ଶ୍ରେଣ ଦୂରହୁଏ ।

ବାଳକର ପାଳି ଜୁରକୁ

କକା ତୁଳସୀ ମଞ୍ଜିକୁ ଗୁଣ୍ଡ କର ମା ଶୀତରେ ଦେବ ଓ ବାଳକର ଅବସ୍ଥା
ଦେଖି ନକାତ ପଶାରେ ଦେବ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରସବ ଦେବାକୁ ଉପାୟ

ଅମୃତମଣ୍ଡା ତେର ଓ ରାସ ପକାଇ ବାଟି ପିଆଇଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରସବ ହୁଅଇ ।

ପ୍ରଥମରେ ଉଣା ପଡ଼ୁଥିବା କଦଳି ଗଛ ମୂଳକୁ ଯାଇ ପୂଜାଦିଗକୁ ମୁଖ
କରି ଛୁଇଁହୋଇ ଗୁଆ ଦୁଧରୁଜଳ ଦେବ । ଗୋଲିବ ବେ ରୁଷରାଜ ମୁଁ ଆସି-
ବାର କର୍ମ୍ୟ ସିଦ୍ଧିକର । ଏପରି କହ ୭ ଥର ବୁଲି ପ୍ରସାଦ କରିବ । ପରେ
ସେହି ଗଛମୂଳରେ ବସି ପୂଜାପଣାବୁ ୭ ଖଣ୍ଡ ତେର ଖୋଳି ଆଣିମ । ବାଟରେ
ଅସିଲି ବେଳେ କାହାକୁ କଥା କହୁବ ନାହିଁ । ଏକମୁହାଁ ହୋଇ ଆସି ସ୍ତ୍ରୀକୁ
ଦେବ । * ଖଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡରେ ଖୋସିବ ଦୁଇଶ୍ରେ କଳରେ କାଳି ତାହାର ରସ
ଢାଳିଲେ ଶୀଘ୍ର ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରସବ କରିବ ।

ସ୍ତ୍ରୀର ଫୁଲ ପନିବାକୁ

ମାଲକନା, ସାତୋଟି ଗୁଞ୍ଜଳ ଦୁଇ ତାର ଗୁଞ୍ଜଳକୁ ଦେବ । ସେହି ଗୁଞ୍ଜଳ
ନେଇ କଦଳିଗଛ ମୂଳେ ଦେବ । ଖଣ୍ଡେ ତେର ଆଣି ମୁଣ୍ଡରେ ଟିକିଏ ଅଧାରେ
ଟିକିଏ ଏବଂ ରୁଣ୍ଡରେ ଟିକିଏ ତେର ଧାଇଲେ ସ୍ତ୍ରୀର ଫୁଲପଡ଼େ ।

ଗର୍ଭ ଛାଡ଼ିଯାଉଥିଲେ ରହବା ଉପାୟ

ଅପାମାରଙ୍ଗ ମୂଳ ରାସ ଏ ଉତ୍ତୟକୁ ଅଣି ଅଳଣା କରିବ ପାଣିରେ ବାଟି
ପିଇଲେ ଗର୍ଭ ରହଇ ଏପ୍ରାଣ ।

ବାଳକ ମୁହଁ ଚଢ଼ୁଆକୁ ଉପାୟ

ଶନିବାର ଦିନ ଜନ୍ମଣିରେ କୁଣ୍ଡାଇ ଗୋଟିଏ କରିବ, ହଳଦିଆ ଜନା
ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧାଇବ, ଦୋସଡ଼ା ଖଣ୍ଡେ ଦେବ, ମୁଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଦୂରଟୋପା ଦେବ ।

ଦରଘରେ ପିଲାକୁ ଗୁଡ଼ି ଚୁଆଇବ । କୁଣ୍ଡଳକ ନେଇ କୁଡ଼ିଠର ପକାଇବ
ନୋହଲେ ବନ୍ଧରେ ପକାଇବ । ଏହିପରି ନୃମତ୍ୟ କଲେ ଗୁଡ଼ିଚୁଆ ଶୀଘ୍ର
ଛାଡ଼ିଯାଏ, ବାଳକ ଅସ୍ବେଷ୍ୟ ହୁଏ ।

ଗୁଡ଼ିଚୁଆ ଯୋଗରାଜ ଉପାୟ

ଏକଗୁଣ୍ଡ ଦାନ ନୃସିଂହ ମନ୍ତ୍ର ଉପକାସ ରହୁ ହଜାରେ ଜପ କରିବ ।

ଅଶ୍ବମେଧୀ ଚେର, ପାଉଁଶିଆ ମୂଳ, ଅଳ ଇତ୍ୟାଦି ମାଣିଷରେ କାଟି
ଦୁଇ ତଳିଆନ ପିଆଜରେ ପିଲାର ହସ୍ତା ବଳହୁଏ ।

ଦୁରୁଲ କହିବା ଉପାୟ

ସନ୍ତକାର ଦାନ ସ୍ବେତ ଦୁଇକୁ ଦୁଧ ଗୁରୁଳ ଦେଇ ସାତ ଗୋଟି ଦୁଧ ଅଖିବ
ହଳଦି ପାତ ଖଣ୍ଡ, ବରଫଳ ପାତଖଣ୍ଡ, ନୁଶୁନୁଖିକା ତେର ପାତଖଣ୍ଡ, ଏକଦ
ବାଟି ପିଲାକୁ ହଳଦି ଲଗାଇବ ପର ଲଗାଇବ ଫଳକୁଟି ଯାତ ଦୋକାଠରେ
ପକାଇବ ତଳିଆନ କଲେ ଦୁରୁଲ ଯାଏ । ମା' ମଧ୍ୟ ଏପରି ତଳିଆନ କଲେ
ମା'ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଯାଏ । ନୁଶୁନୁଖିକା ସାଗ ଅଳାଶା ଗରଡ଼ ଖାଇଲେ ଫେଟୁ
ଛାଡ଼ିଯାଏ ।

କାଳକ ଅନାସି ବି ଉପାୟ

କଞ୍ଚା ଅସ୍ବତ୍ଥ ମୂଳ, ବରଫଳ, ନୁଶୁନୁଖିକା ତେର, ଗୋରୁତାମା ବଣିଆ
ମରତ ଏ ସବୁ ସମାନ୍ୟ ତେନା ଖିରରେ କାଟି କାଳକକୁ ଖୁଆଇଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ
ଅନାସି ଛଡ଼ଇ ।

ପିଲା ମୁଣ୍ଡରେ ଗମି ଘାଆକୁ ଉପାୟ

କୁଳିକଦୋ ମୂଳ ପାଣିଠର ଘୋରୁକ, ବଣିଆ ମରତ କାଟିବ, ଘାରେ ଲେପ
ଦେଲେ ଗମି ଘା ଭଲ ହୁଏ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଅକାଳବନ୍ଧ ତେର ପାଣିଠର କାଟି
ଲେପ ଦେଲେ ଗମି ଘା ଭଲ ହୁଏ ଓ ଘାନ୍ ଅଇରି ମୂଳ କଟି ଲଗାଇଲେ
ଗମି ଘା ଭଲହୁଏ । ଅର୍ଘ୍ୟନ ଛାଲି ବାଟି ଘାରେ ଲେପ ଦେଲେ ଗମି ଘା
ଭଲହୁଏ ।

ପିଲା ଅହଣ୍ଡିଆ କୁ ଉପାୟ

ସନିଚାର ଦିନ ଦୁଧ ଗୁଞ୍ଜଳ ଦେଇ ବାସନା ଚେର ଖଣ୍ଡେ ଅଣିବ ସେହି
ଚେରକୁ ତନିବଣି ସୁତାରେ ବାନ୍ଧି ପିଲା ଅହଣ୍ଡିଆ ବାନ୍ଧିଲେ ଅହଣ୍ଡିଆ ନବ୍ୟର ।

ପିଲା ଗଜେଇ କି ଉପାୟ

ସନିଚାରେ ଦୁଧ ଗୁଞ୍ଜଳ ଦେଇ ସାହାଡ଼ା ଗଜେଇ ଚେର ଆଣିବ ପ୍ରତିତ୍ୟ
ମାଁ ଡିରରେ ବାନ୍ଧି ପିଲାକୁ ଟୋକଲେ ଗଜେଇ କଦାଚ ହୁଏନାହିଁ ।

ବାଳକ ଯାକ୍ଷି କି ଉପାୟ

କଉଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଗଜେଇ ଯାକ୍ଷିରେ ଲଗାଇଲେ ଭଲହୁଏ, ଓ ହାତ ଅଳ୍ପସ
ସହ ରସରେ ଢଳିଦି ଦୋର ଯାକ୍ଷିରେ ଲଗାଇଲେ ଯାକ୍ଷି ଭଲହୁଏ ।

ବାଳକକୁ ଦୁଷ୍ଟି ପଡ଼ିଥିଲେ ଲୁଣ୍ୟନ୍ତ

ଓଁ ଇଶ୍ଵର ଦେଲେ ଲୁଣ ପାଟଣା ଦେଲେ ଢେଉ ଢେଉରେ ଢେଉ କାଟଇ
ଭେଦ କାଟଇ ପେଟ ବ୍ୟଥା କାଟଇ ପେଟଫୁଲ କାଟଇ ଘରଦୁଷ୍ଟି କାଟଇ ଘର
ଦୁଷ୍ଟି କାଟଇ ଆପଣା ଦୁଷ୍ଟି କାଟଇ ଅମୁକାର ଲୋକର ଦୁଷ୍ଟି କାଟଇ କଟ
ନୁଣ କାଟ ନକାଟ ବୋଲି କାହାଠି ଶୁଣ ଇଶ୍ଵର ପାଟଣାବର କୋଟି କୋଟି
ଶୁଣ ଏମନ୍ତେ ତନିଥର ମନ୍ତ୍ର ବାଦ ଲୁହ ବହିଲେ ଦୁଷ୍ଟି ବୋଲି ଜାଣିବ ।
ହାଇ ନଅସିଲେ ପେଟବ୍ୟଥା ବୋଲି ଜାଣିବ ହେଜୁ ଟିକିଏ ଦୁଧରେ ଯାରିବ
ବାଳକକୁ ଏ ଅଠଲେ ପେଟ ବ୍ୟଥା ଭଲହୁଏ ।

ବାଳକକୁ କପଡ଼େଲେ ପରକ୍ଷିତ ତୁଟିବା

ଲବ ଅଳ୍ପତ୍ର ସହ ଦୋରୁଅ କାଢ଼ି ଘିଅରେ ନାରିକ ପିପିଲି ଚୁଣ୍ଡିପରିସ
ଦେଇ ପିଅଇଲେ ବାଳକ କପ ଗ୍ରନ୍ଥର ଓ ସହସ୍ର ଭେଦ ମଳର ରସ ବାହାର
କରି ଦୁଧରେ ତାର ପିପିଲି ଧରିସ ଦେଇବାଳକକୁ ପିଅଇଲେ ବେ ଶୁଭର ।

ବାଳକର ଶରୀର ଅସ୍ତେଶ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ଅଳ୍ପ କୁ ଉପାୟ

ସନିଚାର ଦିନ ଦୁଧ ଗୁଞ୍ଜଳ ଦେଇ ଚର ଗଣ୍ଡିରୁ ବଞ୍ଚଳ ସାତଶକ୍ତି ଆଣିବ
ହଳଦି ସାତଶକ୍ତି ପକାଇ ବାଟିବ ପିଲାକୁ ଲଗାଇବ ଏପରି ତନିବାର କଲେ
ବାଳକ ଅସ୍ତେଶ୍ୟ ହୋଇ ଶରୀରରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତିର ରକ୍ତ ହୁଏ ।

(କୃତ୍ରିମ ସ୍ୱର)

ଉତ୍କଳର ସେ ସୀତା ଦେବତାଙ୍କେ ଭଜି ପ୍ରଜ୍ଞାଶ୍ରୀ ବାସେବର ବଞ୍ଚେ; ଚନ୍ଦ୍ର-
 ଶ୍ୟାମ ଦେବୀ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଅସନ ବଞ୍ଚେ; ଲହରୀ ଲହ ଦେଖି ଦେବ ପଳା
 ଇଲେ; ଆସ୍ଥାନରରେ ଶଙ୍କ ଦେଖି ଲଙ୍କା ଦୁର୍ଗ ଶାସ ବାସେଲି ପୁଲୁଷ ଶ୍ରୀ
 ମାଳେଣୀ ମେ ଡାକ କୁଟୁ ଆକ୍ରମି ଭୁତ ପ୍ରେତ ଡାହେଣି ଖୁଲୁର ଗୋଷାଣି ଶ୍ରୀ
 ଶ୍ରୀ; ମୋହର ବାହୁନରସି ଦିଅଙ୍କରେ ଶ୍ରୀ। ଚନ୍ଦ୍ରପୁରୋଇ କାହାର ଆଶ୍ଵ-
 ବଣ ଶ୍ରୀମନ ଠାକୁରଙ୍କର କୋଟି କୋଟି ଆଶ୍ଵ । [ଭୁବନୀ ଡାକରେ ଶ୍ରୀକୁର ।]

ବାଳକ ଶତ୍ରୁର କି ଉତ୍ତର ଦେଲା ତେଣୁ

ସନକାରେ ଦୁଧଗୁଞ୍ଜନ ଦେଇ ଚଢ଼ିଆ ଦେଇ ଆଣିବ । ବିଛୁଆଡ଼ ଚେର
ଆଣିବ । ଗୁଣାକାନ ଦେଇ ଆଣିବ ଏ ଚିନିତର ଏକଟି କର ପିଲି ଫଣ୍ଡାରେ
ବାନ୍ଧିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ଦେହରେ ଭେଦ ନପାରିବ ।

ଜବଗ୍ରହ ଦୋଷ ଗାନ୍ଧୀ, ସେବାକୁ ଡେଇଁ ରୁଥ

ସୂର୍ଯ୍ୟ-ପ୍ରସ୍ତର ବେଳେ ବୃଦ୍ଧତାରକ ଚେର, ବାଇଡ଼କ ଚେର, ଓ ବହୁଆତ
ଚେର ନିମନ୍ତେ କରୁଥାନ୍ତି ଥିବା ତାହାକୁ ସଞ୍ଚାରକରେ ଅସ୍ଥାୟୀ ଗୋଷ୍ଠିରୁ
କ୍ଷୟର କର ଲଗାଇଲେ ନବଗ୍ରହ ଦୋଷ ଶାନ୍ତିହୁଏ ।

ହୋମ ସାମାନ୍ୟରେ କରୁ ଥାଉଣ କଲେ ନବକ୍ରନ୍ତ ବସନ୍ତସେର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ ହେବ ।

ଅଳ୍ପବ୍ରତ ରେ ଓ ବଜ୍ରମନ୍ତ୍ରାଦି ଚୋରକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥାନ୍ତି ତମ୍ଭା ଦେଉ-
ଇଆରେ ପୁରୁଷ ଧାରଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ବସନ୍ତସେଇ ପ୍ରସମିତ ହୁଏ ।

କାହ୍ନେ ଭେଟିହେଲେ ପାଣି ଛେଦା ନ ହୁଏ ମନ୍ଦ

(ଏ ମନ୍ତ୍ର ଉପବାସ ଚନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଦାନକରେ ଜପ କଲେ ପ୍ରତି ଫଳ ।)

ଓଁ ନରସିଂହ ମହାସାର ଗୋସ୍ଥର ଶୁଭକ୍ଷେତ୍ର ପୃଥ୍ବୀ ଥିବ ଅମୃତକା
ଦେହରେ ଯେଉଁ ଦେବ ପସିଲ ତୋହର ଥାଏେ ପଡ଼ି ଲେଖାକଲ । ଦେବେ
ଯାଇ ଗ୍ରାମେ ପସି ଗ୍ରାମ ଦେବତାକ ବଞ୍ଚି ଅମୃତକା ଦଶଦ୍ବାର ନିବେଶ
ଜ୍ଞାହେଣି ଚକ୍ରଗୁଣି ପିତାମହୁଣି ଚମାବୁଣି ଭେଟ ହାବଡ଼ା ଯେ ବାହାର କର
ନେଉ, ନନେଉ ବୋଲି କାହାର ଅଜ୍ଞା ଶୁଣି ଶରନ ଓଁହଠାକୁରକର କୋଟି

କୋଟି ଅଳ୍ପ । ଅକାଟ ବନ୍ଧର ପାଣିଆଣି ମନ୍ଦିର ମୁହଁକୁ ତଳମୁଠା ପାଣି ମାରିବ
ତଳିଲେ । ପଣି ପିଆଇବ ଏହି ମନ୍ଦିରେ ତୁଳସୀ ଡାଳ ଧରି ତଳିଥର ହାତବ
କାଞ୍ଜି ପାଣି ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ସୁଖୁଆ ନୁଣୁଣିଲ ଗ୍ରାମ ଦେବତା ପାଖେ ରହିବ ।

ଏପରି ମଧ୍ୟ ଧୂପ ଦେବ

ଗୋକୁଳ ମନ୍ଦିର ମଞ୍ଜି ଲମ୍ବଦେ ପାଦକାତ ହେଲୁ ମୋରଟ ଝୁଣା ଏସବୁକୁ
ବୁଣି କରି ନାଆଁରେ ପକାଇ ଧୂପଦେବ ଡାହାଣି ଭୂତଭେଟାଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ପଳାନ୍ତି ।

ତମ୍ଭା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରିଆ

ଶନିବାର ଦୁଧଗୁଣ୍ଡଳ ଦେଇ ବାଇଗଣ ତେଲ, ବଇଡ଼ିଲ ତେଲ, ମସାଣି
ତୁଳସୀ ତେଲ, ବେଣା ତେଲ, ଏ ସବୁ ଶନିବାର ଦିନ ଅଣିବ ତମ୍ଭା ତୁର୍ଦ୍ଧା-
ରିଆରେ ଢେଇ ବେକରେ ବାନ୍ଧିବ ଉପରମକ ଭେଟ ଡାହାଣି ପସିପ ରିବେ ନାହିଁ

ବାଳକ ଦେହରେ ଖୁଦୁରୀ ଖୁଦୁରୀ ବାଢ଼ିବା ଉପାୟ ।

ଶନିବାର ଦିନ କୁନ୍ଦାର ମାଟିରେ କୁଣ୍ଡାଇ ଗୋଟିଏ ତପ୍ତାର କରବ ଦେଇ
ଗୋଟିଏ ତପ୍ତାର କରବ କୁଣ୍ଡାଇକି ହଳଦିଆ କନା ପିନ୍ଧାଇ ଦେଖିତା ଦେବ
ସ୍ୱପ୍ନର ପରୁଷେବ, ମନ୍ଦାର ଫୁଲ ଦେବ ଅବଲୁକ ଅଗତିଅଣ ସାଉଁଟିଲ ଥେଲିବ ।
ସୁଖୁଆ ମୁଣ୍ଡ ଡୋଡ଼ି ଥୋଇବ ନୁଆ ଛେଲୁଆରେ ପସିପିତା ଦେଇ କୁଣ୍ଡାଇ
ରଖିବ ସେଠାରୁ ଅସି ନୁଷିତ ମନ୍ଦିରେ ପିଲକୁ ଝାଡ଼ିବ ଖୁଦୁରୀ ଖୁଦୁରୀ
ଭଲହୁଏ ।

ଗୋଟିଏ ପରିକ୍ଷିତ ଭୁଟୁକା

ଦୁଧଖଡ଼ି ମୂଳ ମୟୂରଭୂଜିଆ ଲବଙ୍ଗ ଜାଇଫଳ ଅଳାଇବ ସାମାନ୍ୟରେ
ଅତିମ ଏସବୁ ଏକତ୍ରିତ କରି ଖୋଲରେ ପେଣୀ ମୁଗପରିମାଣେ କଟିକା କରିବ
ବଉଳଧୁଆ ମଣ୍ଡ ଓ ମାତା ଶିରରେ ଦେଲେ ବାତବଳିଆ ଗୋଟିଏ ଦେଟି କେ
ଖାଲ ହେବାଇ ଭଲହୁଏ ।

ସ୍ତ୍ରୀର ସନ୍ତାନ ହୋଇ ମରିଯାଇଲେ ତହୁଁକି ଉପାୟ

ଶନିବାର ଦିନ ତେଲ ଚେନୁନାଗର ତେଲ ଏ ବୁଝିକି ଏକତ୍ରିତ କରି
ତମ୍ଭା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରିଆ ରେ ସରାଇ ଧୂପଦେବ ବାମ ଡେଶାରେ ବାନ୍ଧି ଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାଳ
ନବାହୁଡ଼ାଇ ଏ ପ୍ରମାଣ ।

ବାଳକ ନ୍ମିକୁ ଉଦାୟ

ଅଜ୍ଞାନବେଳେ କେନ୍ଦୁ ଭବିବାର ଦେ ଧୂସ ଚେର ଅଣି ପିଲର ଅନ୍ଧାରେ
ବାନ୍ଧିଲ ବାଳକର ଚିତ୍ରତାଙ୍କ ନୂର ଛତର ।

ପରଶିବ ଭୂଟନା

ପଳଧୁଆ ଚେର ମାତା ଶିରରେ ବଢ଼ି ଦୁଇ ଘନ ଖୁଅଇଲ ପିଲାଙ୍କର
ଦୂର ଛାଡ଼ିଲ ।

ପିଲାମାନଙ୍କର ଖୁଦୁର କୁଅକାଟି ଡେଇଁ ରଥ

ଶନିବାର ଦିନ ଅପରାଜିତା ଚେର ଓ ଗଙ୍ଗା ଭୁଲି ଚେର ନିମନ୍ତେ କରୁ
ଆଣି ତମ୍ବା ଡେଇଁ ରଥରେ ପୁରର ଧାରଣ କରୁଲେ ଖୁଦୁର ଭାଦ୍ରାଣି ଦିଗ୍‌ବି
ଦୃଢ଼ି ବିନାଶ ହୁଏ ।

ପିଢ଼ିକା ସେଇ କୁଅକାଟି ଡେଇଁ ରଥ

ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନ ବରୁଣ ଗରୁ ଚେର ଓ କଣ୍ଠେଇ କୋଲଗର ଚେର
ନିମନ୍ତେ କରୁ ଆଣି ତମ୍ବା ଡେଇଁ ରଥରେ ପୁରର ଧାରଣ କରୁଲେ ପିଢ଼ିକା
ସେଇ ନିବାଣେ ହୁଏ ।

ବାଟକୁଇ ନିବାଣେ ହେବାକୁ ଡେଇଁ ରଥ

ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗବେଳେ ଅପାଦୁଅ ଚେର ଅଜ୍ଞାନବେଳେ ଚେର ନିମନ୍ତେ କରୁ
ଆଣି ଅନ୍ଧ ଧାରୁ ଡେଇଁ ରଥରେ ପୁରର ଧାରଣ କରୁବାକୁ ହେଲେ ବଡ଼ ଜୁର
ନିବାଣେ ହୁଏ ।

ପିଶାଚ ଦୂର ଛାଡ଼ିବାକୁ ଡେଇଁ ରଥ

ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ଗଙ୍ଗାଶିଥିଳ ଚେର ଓ ଗରୁ ଚେର ନିମନ୍ତେ କରୁଆଣି
ତମ୍ବା ଡେଇଁ ରଥରେ ପୁରର ଧାରଣ କରୁଲେ ପିଶାଚ ଦୂର ଛାଡ଼ିଯାଏ । ଏ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପଳପ୍ରଦ ଡେଇଁ ରଥ ।

ନାକା ପ୍ରକର ପିତକଣ୍ଠୁଆରେ ଶେକକୁ

କଦଳିଣୀର ଏକତୋଳା, ମହାଭାଗିଆ ଏକତୋଳା, ବାଲୁର ଏକତୋଳା
ଏ ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏକତ୍ର ନୁହଁ କର ତହିଁରୁ ଅଦେଶମୟ ନିର୍ମିତାତ୍ମକ ବା

ଗୁଆ ଲହୁଣି ସହୁତ ମିଶାଇ ବେକଠାରୁ ଗୋଟ ଫେଁନ୍ତି ସକାଳୁ ଲଗାଇ ଏକ
ଘଣ୍ଟା ପରେ ଭରମ ଜଳ ସ୍ନାନ କଲେ ପିତକଣ୍ଠ ନିବାରଣ ହୁଏ ।

କାଳକମାନଙ୍କ କାନ ପରୁ ଭଲହେବାକୁ ଉପାୟ

ଛେଳ ଲେଣି, ଝିଆ, ଦୁଲହ ମୁକ, ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏକ ଡୋଳା
ଲେଖା ଏ ଦାସଦେଢା ସହ ଭାଗ ଓ ସୋରଷ ତେଲରେ ଘଷି ନିଆଁରେ ପାକ
କରି ଛଣି ଭରମ ଜଳରେ କାନ ଧୋଇ ସେହି ତେଲକୁ ଦୁଇଟେକା କାନରେ
ଏକରଲେ କାନପରୁ କଣ୍ଠକେଟ ରୋଗ, ଓ କାନକୁହୁର ଭଲହୁଏ ।

ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର କାଳ ସ୍ତୁଷ ସ୍ତୁଷ ନିବାରଣ

ଅମାବାସ୍ୟାଦିନ କଳାବିନ୍ଦୁଆଳ ଓ ଲଜକୁଳ ତେର ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣି ଅସ୍ତ୍ର
ଧାତୁ ଡେଉଁରିଆରେ ପୁରାଇ ଧାରଣ କରିବାକୁ ଦେଲେ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର କାଳ
ପୁରୁଷ ସ୍ତୁଷ ନିବାରଣ ହୁଏ ।

ପାଳକୁର ଛଡ଼ିବାକୁ ଡେଉଁରିଆ

ରବିବାର ଦିନ ବଣ କୋଳଥ ତେର ଓ ଅପମାରଙ୍ଗ ତେର ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି
ଆଣି ଧାରଣ କରିବ କୁ ଦେଲେ ପାଳକୁର ଛଡ଼ିଯାଏ ।

ପାଳକୁରର ଡେଉଁରିଆ

ବିଲ ଓ ବନ୍ଧ ହୁଡ଼ାରେ ସାନ ଗୁସ୍ତମାନଙ୍କରେ ଏକସ୍ତ୍ରବାର ଘୋର ଦଣ୍ଡେ ସେହି
ଘୋର ଭୟଂସକ ଜାଣିଯାକ ଥିବ ତା ଭିତରେ ଏକସ୍ତ୍ରବାର ଘୋର ଅଛି ଶର-
ବାର ଓ ଶଙ୍କସନ୍ତ ଦିନ ଧୂପଦେଇ ଆଣି ତମ୍ବା ଡେଉଁରିଆରେ ପୁରାଇ ଲଗା-
ଇଲେ ପାଳକୁର ଛଡ଼ିଯାଇ ଏ ଏପରି ହୁଏ ଲଞ୍ଜିତ ଡେଉଁରିଆ ।

ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସ୍ତୁନ ଘରକୁ

ନିମନ୍ତ୍ରଣ ହେମସକ୍ତ ପକ ବାଟି ପୋଖର ପଙ୍କସହୁତ ଲେପଦେଇ
ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ସ୍ତୁନଘର ଆରୋଗ୍ୟ ହୁଏ ।

ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଗର୍ଭ ବଞ୍ଚା ହେବାକୁ

ତନ୍ତ୍ରଗ୍ରହଣକେଳେ ଡମ୍ବିର ମଲ୍ଲଙ୍ଗ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣି ରଖିଥିବ, ତାହାକୁ
କାଳିଙ୍ଗର ଶିରରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ, ରଜସ୍ନାନ ଦିନ ଯିଅନ୍ତଦଳ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ
କରି ବଞ୍ଚା ହୁଏ ।

ବାଳକମାନଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ପିଢ଼ା ହୁଏ । ତଳତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ତାହାକୁ ପିଢ଼ୁଳା ଶ୍ରେଣ କହନ୍ତି । ପିଢ଼ୁଳା କାହାକୁ ବଢ଼ନ୍ତି ତାହା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ଏହା ଏକପ୍ରକାର ଅପସ୍ମାର ରୋଗ ପରି ଏହା ବଡ଼ ବଞ୍ଚିବାପୂର୍ବକ ଓ ବଞ୍ଚିବା ଜନକ, ବ୍ୟାଧି । ଏହା ପିଢ଼ା ଅମ୍ଳେ ଘେଲେ ବାଳକର ଚକ୍ଷୁ ଓ ଗୁଣ୍ଡରେ ଶିତଳ ଜଳ ସିଞ୍ଚିବ । ଖୋସା ପବନ କରିବ, ଗୁଡ଼ି ଧରିବ, ପୁରୁଣା ଘିଅ ଦେହରେ ମାଲିସ କରି ଶୁଖିଲା ଲୁଗାରେ ପଲ୍ଲବାର କରିବ । ଘାଦ ଅତିରେ ତାପି ନିତେଲ ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବ ଏବଂ ଚରମ ଜଳରେ ପୋଷେଇ କରିବ । ଜଳ ତେଲର ଘୋଲିତ ଦେବା ବା ରନ୍ଧା ଜଳରେ ମଳହାରରେ ପିଚିକା କରି ଦେଇ ଝାଡ଼ା କରାଇବ । ଖଣ୍ଡେ ହଳଦିଆ ଯୋଡ଼ି ସେହି ହଳଦିଆ ଦ୍ଵାରା ଭୁଲିତା ଦ୍ରବ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଦଳି ଦେବ ।

ପିଢ଼ୁଳା ଦିନରେ ୨, ୩ ଥର ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ । ପିଢ଼ୁଳା ବେଗ ଗ୍ରସ୍ତ ବେଳେ ଏକ ଛେବା ଅର୍ଥ ରକ୍ତ ମଳର ଧୂଳି ଦେବ ଓ ରସ ସମ୍ପନ୍ନ ଏକ ରକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରରେ ଘେରି ରୁଦ୍ଧ କରିବ ।

ପିଢ଼ୁଳା ନିବୃତ୍ତି ହେବା ପରେ ଯଦି ବାଳକକୁ ଜ୍ଵର ହୁଏ ତାହାହେଲେ ଅତି ଯାବଧାନରେ ଜ୍ଵରର ଚିକିତ୍ସା କରିବ । କାରଣ ଏଥିରେ ପ୍ରାୟ ବଞ୍ଚାର ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ପ୍ରଣ ବନଶ୍ଚୁ କରେ !

ଶ୍ଵେନାଥ ଚିକିତ୍ସା ମତରେ ବାଳକମାନଙ୍କୁ କନ୍ଦା ପତ୍ରର କୋଇ (ପିଢ଼ୁଳା) ଶ୍ରେଣ ବାର ପ୍ରକାର ହୁଏ । ତାହାର ଲକ୍ଷଣ ଓ ଚିକିତ୍ସାଦି କ୍ରିୟାଯାଉଅଛି ।

ବାଳକର ଜନ୍ମ ଦିବସରେ, ଏକମାସରେ ଓ ୧ ବର୍ଷରେ ମାତୃକା ଦେବୀଙ୍କର ଆଶ୍ଵିନପୁରୀ ମାତୃକା ନନ୍ଦନା ନାମକ ଏକ ପ୍ରକାର ପିଢ଼ୁଳା ଶ୍ରେଣ ହୁଏ । ସେ ରୋଗ ପ୍ରବେଶ ମାତ୍ରେ ଶିଶୁକୁ ଜ୍ଵର ହୁଏ । ଶିଶୁର ରକ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୁଏ, ଓ ସ୍ତନ ପାନ କରେ ନାହିଁ । ଏହି ରୋଗ ବଡ଼ ଉଦ୍ଘାତକ ଅଟେ ।

ଚିକିତ୍ସା—ନିମ୍ବର ଉତ୍ତର ତରୁ ମଞ୍ଚ ଆଣି ତହିଁରେ ଗୋଟିଏ ପିଢ଼ୁଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଗ୍ରାମର ଶ୍ରେଣ ପୂଜାଦିଗରେ ଥିବା ଚିକିତ୍ସକ ବାଟରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବଳେ ଦେଇବ । ଶୁଣୁ ଚୂଇଲ, ଶୁଣୁ ଦୁଷ୍ଟ ଯାତ ଗୋଟି, ଦିଅ ଯାତ ଗୋଟି, ଶୁଳ୍କ ବାମା ଯାତ ଗୋଟି, ତରୁଳି ଯାତ ଗୋଟି, ବରଦତା, ମାଛ, ମାଂସ, ମଦ, ସାତ

ଗୋଟି ପାନ ଏ ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଅଳଗା ଅଳଗା କରି ସରରେ ରଖିବ, ସେହି ମାଟି କୁଣ୍ଡେଇକ ଅଗରେ ରଖି ପାଣି ଛଡ଼େଇବ, ସେଠାରୁ ଅଧି ଗୋଟିଏ କଲ-
ଶିରେ ଚଳ ପୁରାଇ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତପତ୍ନୀ ସେହି କଲଶିରେ ପକାଇବ । ଓଁ ଶାନ୍ତି ।
ଓଁ ଶାନ୍ତି, ଓଁ ଶାନ୍ତି ଏହି ନନ୍ଦ ପଦ୍ମି ସେହି ଉତ୍ତପତ୍ନୀ ଧରି ସେହି କଲଶିର ପାଣି
ବାଳକ ଉପରେ ଚିନିଅର ଛୁଟି ଦେବ । ତହିଁ ଉତ୍ତରୁ ଶିବନମୀଲ୍ୟ ‘ସୋରଷ’
ନମ୍ବର ‘ମେଣ୍ଟାସିଂ’ ଏବଂ ସବୁ ପଦାର୍ଥକୁ ଆଣି ବାଳକକୁ ଧୁଏ ଦେବ । ଓଁ
ନମୋ ରାବଣାୟ ହନ ହନ ମୁଷ୍ଟ ମୁଷ୍ଟ ହାତ । ଏବଂ ନନ୍ଦ ପଦ୍ମି ବାଳକକୁ ଚିନି
ଧରି ଝୁଟି ଦେବ । ଏହିପରି ଚିନିଦାନ କରି ତରୁଥ ଦିନ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ
ଉତ୍ତମ ଭୋଜନ ଦେବ । ଏଥିରେ ରୋଗ ନିବୃତ୍ତି ଅବୋଧ୍ୟ ହେବ ।

ବାଳକ ଜନ୍ମର ଦୁଇ ଦିନରେ, ଦୁଇ ମାସରେ, ଦୁଇ ବର୍ଷରେ, ମାତୃତା
ଦେବୀଙ୍କର ଅନୁଗତରେ ବାଳକକୁ ସୁନନ୍ଦା ନାମକ ଏକ ପ୍ରକାର ବିହ୍ୱଳା
ରୋଗ ଏହୁ । ପ୍ରଥମରେ ଜ୍ୱର ହୁଏ, ବାଳକ ତରୁ ମିଟି ମିଟି କରେ । ହସ୍ତ-
ପାଦ ଏଣେ ତେଣେ କରେ ନିଦ୍ରା ହୁଏ ନାହିଁ । ସର୍ବଦା କାନ୍ଦେ, ସ୍ତନପାନ
କରେ ନାହିଁ ।

ଚିକିତ୍ସା—ଚିକିତ୍ସା ପୂର୍ବପରି ନଦୀର ଦୁଇ ପାଖ ତୋଠ ଝୁଡ଼ାରୁ ମାଟି ଆଣି
ପିତୁଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗ୍ରୀଷ୍ମର ଚଣ୍ଡିମ କାଳ ତଳ ଛକ ଥିବା
ବାଟରେ ସେହି ପିତୁଳା ବସାଇବ ତାହାର ପାଖରେ ହଳଦିଆ ବାନ୍ଧା ସାତ
ଗୋଟି ପୋତବ । ସାତଟା ଦିନ ରଖିବ । ଏବଂ ମୁଠା ଉତ୍ତପତ୍ନୀ ଗୁଡ଼, ବିଅ
ମିଶାଇ ଗୋଟିଏ ସରରେ ରଖିବ । ସବୁ ଗୋଟି ପାନ ରଖିବ, ସାତ ଗୋଟି
ହଳଦିଆ ଧୁଇ ରଖିବ, ଦଶଗୋଟି ଚିତଉଧିଠା ରଖିବ । ମାଝ, ମଂଷ, ମଦ,
ଏହିସବୁ ପଦାର୍ଥକୁ ଭଲ ଭଲ କରି ସରରେ ରଖିବ, ପିତୁଳା ଆଗରେ ରଖି
ନିବେଦ୍ୟ କରିବ । ସେଠାରୁ ଆସି ଓଁ ଶାନ୍ତି, ଓଁ ଶାନ୍ତି, ଓଁ ଶାନ୍ତି ଏହି ନନ୍ଦ
ପଦ୍ମି ସେହି କଲଶିର ପାଣି ଉତ୍ତପତ୍ନୀରେ ଚିନିଅର ଛୁଟି ଦେବ । ଶିବନମୀଲ୍ୟ,
ସୋରଷ, ମୁଣ୍ଡ ବାଳ, ମନୁଷ୍ଟରୁମ ବିଅ ଏହିସବୁ ପଦାର୍ଥର ବାଳକକୁ ଧୁଏ
ଦେବ । ଓଁ ନମୋ ରାବଣାୟ ହନ ହନ ମୁଷ୍ଟ ମୁଷ୍ଟ ହାତ । ଏହି ନନ୍ଦରେ

ବାଳାକୁ ତିନିଟି ଝାଡ଼ି ଦେବ । ଏମିତି ତିନି ଦିନ କରିବ ଗୁରୁ ଦିନ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେବ ।

ନିମ୍ନ ଚୂଡ଼ାପୁ ଦିବସ, ଚୂଡ଼ାପୁ ମସ, ଚୂଡ଼ାପୁ ବର୍ଷରେ ଯେ ପିତୃଳା ଶ୍ରେଣୀ ହୁଏ ତାହାକୁ ପ୍ରତନା ନାମରେ କହନ୍ତି ହୁଏ । ଏଥିରେ ପ୍ରଥମରେ ଚୂଡ଼ା ହୁଏ ଦେବ କଣେ ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରେ ସବୁଦିନ କାନ୍ଦେ ପ୍ରତି ଦିନ କରେ ନାହିଁ । ହାତେ ସାତେ ତରଫି ଗୁରୁ ମୁରୁତ ହୁଏ ।

ଚକ୍ରା — ପୁରୋହିତ ଅନୁସାରେ ପିତୃଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗ୍ରାମର ଶେଷ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ତିନି ଛକ ବାଟରେ ବସାଇବ । ଛକ ପିତୃଳା ଆଗରେ ସାତ ଗୋଟି ଚଉକ, କୁକୁଡ଼ା ମାଂସ, ଦଦ, ଏବଂ କେବେଦିନ ଦେବ ଏବଂ ସବୁ ଗୋଟି ଲଳପୁଲ, ରକ୍ତକଳନ, ସାତଗୋଟି ପଦ, ସାତ ଗୋଟି ରଙ୍ଗ ଗୋଟି ରଙ୍ଗ ପକା କରବ । ସେଠାକୁ ଅସି ବାଳକ ଆଗରେ ଗୋଟିଏ କଳ ଶିରେ ପଣି ଲେଖିବ ଗୋଟିଏ ଉପଦେଶ ଦେଇବ ଶାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି ବାଳକ ଉପରେ ଉପଦେଶ ଧରି ତିନିଥର ଛୁଆଁ ।

ମନ୍ତ୍ର ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଓଁ ଶାନ୍ତିଃ ଶିବନିର୍ମାଲ୍ୟ, ରାଜ ସୋମସ, ନିମ୍ନପଦ, ଶେଷିଂସ ଏହି ନିମ୍ନରେ ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ । ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ ଝାଡ଼ିବ । ଓଁ ନମୋ ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରାୟ ହନୁ ହନୁ ମାଗୟନ ଶାସ୍ତ୍ର ସାହା । ଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ବାଳକକୁ ତିନିଥର ଝାଡ଼ିବ । ଏହିପରି ତିନି ଦିନ କରି ତତ୍ପର ଦିନ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେବ ।

ଶିଶୁର ଜନ୍ମର ଗୁରୁଦିନ, ଗୁରୁ ମାସ ଓ ଗୁରୁ ବର୍ଷରେ ଯେ ପିତୃଳା ଶ୍ରେଣୀ ହୁଏ ତାହା ମୁଖ ମୁଣ୍ଡି ତଳା ନାମରେ କହନ୍ତି ହୁଏ । ଏଥିରେ ପ୍ରଥମରେ ଜୁହେଁ । ପ୍ରତିଦିନ କରେ ନାହିଁ । କାନ୍ଦେ । ହାତେ ସାତେ ତରଫି ଗୁରୁ । ବେଳା ସନ୍ଧ୍ୟା ଗ୍ରାମର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ କରବ ଏବଂ ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରେ ମୁରୁତ ହୁଏ ।

ଚକ୍ରା — ପୁରୋହିତ ମତେ ଜନ୍ମର ଉପଦେଶ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ମାଟିର ପିତୃଳା କରି ଗ୍ରାମର ଶେଷ ଦିଗରେ ତିନି ଛକ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବସାଇବ ।

ସେଠାରେ ଦଶୋଟ ରଙ୍ଗବାନା ପୋତବ । ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ, ସାତଗୋଟି ନିଳକଇଁ,
ସାତ ଗୋଟି ପାପ, ଗୁରୁଗୋଟି ଦୀପ ଅର୍ପଣ କରିବ, ଚଉଦଟି ଚିତଉଁ ପିଠା,
ମାଂସ, ମଦ, ମାଛ ଏହିସବୁ ପଦାର୍ଥ ପିତୁଳାଠାରେ ପାଣି ଛଡ଼ାଇବ । ସେଠାରୁ
ଆଣି ବାଳକକୁ ଶାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବ । ପୂର୍ବପର ଶାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରରେ ଛିଞ୍ଚା-
ଇବ । ତହିଁ ଉତ୍ତରୁ ମେଣ୍ଟା ସିଂଘ, ନମ୍ବପଦ, ଗୁଣ୍ଡୁଳ, ଗର ସୋରଷ, ଶିବ-
ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଏହିସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ବାଳକକୁ ଧୁପ ଦେବ । ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ ଝାଡ଼ିବ ।
ଓଁ ନମୋରାବଣାୟ ହନ ହନ ମଥ ମଥ ସ୍ବାହା । ଏହିପରି ତନି ଦିନ କରିବ ।
ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ କରିବ ।

ଶିଶୁର ଜନ୍ମର ପାଞ୍ଚ ଦିନରେ ପାଞ୍ଚ ମାସରେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରେ ଯେ ପିତୁଳା
ଭୋଗ ହୁଏ, ତାହାକୁ କଟପୁତନା କହନ୍ତି । ଏ ଭୋଗରେ ପ୍ରଥମରେ ଜ୍ୱରହୁଏ;
ସ୍ତନପାନ କରେ ନାହିଁ, ସର୍ବଦା କାନ୍ଦେ, ମୋଡ଼ି ହୁଏ, ହାତ ଗୁଠା ଗୁଠା
କରେ, ମୁହଁ ହୁଏ ।

ତିକିଆ—କୁମ୍ଭୀର ଘର ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ମାଟି ଆଣି ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ପିତୁଳା
କରିବ । ସେହି ପିତୁଳାକୁ ଗ୍ରାମର ଐଶାନ୍ୟ କୋଣରେ ତନି ଛକ ଛାନରେ
ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ରଖିବ ଥୋବ ବାନା ପାଞ୍ଚଗୋଟି ସେହି ଛାନରେ ପୋତବ । ଶୁକ୍ଳ
ଫୁଲ, ଶୁକ୍ଳ ଚନ୍ଦନ, ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ପାନ, ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ଦୀପ ଏହି ପଦାର୍ଥ ସେହି
ପିତୁଳା ଉପରେ ଦେବ । ପାଞ୍ଚ ଗୋଟି ବର ବଡ଼ା, ମାଛ, ମାଂସ, ମଦ ଏହି
ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ପାଣି ଛଡ଼ାଇବ, ସେଠାରୁ ଆଣି ବାଳକକୁ ପୁଷୋକ୍ତ ଶାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରରେ
ବାଳକକୁ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବ । ଗୁଣ୍ଡୁଳ, ଶିବ ନିର୍ମାଲ୍ୟ, କୁରୁବଲି, ନମ୍ବପଦ, ସାପ
କାତ, ଘିଅ ଏହି ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କରେ ବାଳକକୁ ଧୁପ ଦେବ । ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ
ବାଳକକୁ ଝାଡ଼ି ଦେବ । ଓଁ ନମୋରାବଣାୟ ହନ ହନ ରୁଣ୍ଡିୟୁ ରୁଣ୍ଡିୟୁ ସ୍ବାହା
ଏହିପରି ତନି ଦିନ କରିବ । ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ ଦେବ ।

ଶିଶୁର ଜନ୍ମର ଛ' ଦିନ, ଛ' ମାସ ଛ' ବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ପିତୁଳା ଭୋଗ
ହୁଏ, ପ୍ରଥମରେ ଜ୍ୱର ହୁଏ, ଅହାର କରେ ନାହିଁ, ଆସଣା ଦେହକୁ ଛତେଇ
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଏ, ଉଠାଇଲେ ଉଠିବକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଚାଲି ଚାଲି ଓ ମୁହଁ ତ ହୁଏ ।

ଚକ୍ରା—ଉଅଗୁଡ଼ିକୁ ବାଟ ସେହି ଝୁଣିଲ ପିଠାରେ ଗୋଟିଏ ପିତୁଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ, ତାହାକୁ ଖାଇବେଳେ ବା ଗୃହ ଶେଷରେ ଗ୍ରାମର ଶେଷରେ ଅଗ୍ନି କୋଣରେ, ତିନି ଛକ ବାଟରେ, ବସାଇବ, ଏବଂ ତାହା ନିକଟରେ ଦଶଗୋଟି ହଳଦିଆ ବାନା ପୋତିବ. ରଙ୍ଗଫୁଲ, ଧୋବ ଫୁଲ, ହଳଦିଆ ଫୁଲ, ଦଶ ଗୋଟି ଦାଦ, ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ପିତୁଳାକୁ ଅର୍ପଣ କରିବ । ଦଶିଟା ଚିତଉପିଠା, ଦଶ ଗୋଟି ବରବଡ଼ା, ମଦ, ମାଛ, ମାଂସ ଏ ପଦାର୍ଥମାନ ପିତୁଳାଠାରେ ପାଣି ଛଡ଼ାଇବ । ସେଠାରୁ ଅଧି ବାଳକ ଉପରେ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଶାନ୍ତଦୋଳ ମନ୍ତ୍ରରେ ପାଣି ଛୁଙ୍କିବ ! ରଘୁଣ, ଶିବନିର୍ମାଲ୍ୟ, ଶୁକ୍ଳ, ମୋହିଷ, ସାପକାତ, ଦିଅ ଏହି ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କରେ ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ । ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ ଝାଡ଼ିବ, ଓଁ ନମୋ ରାବଣାୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣୟ ହନ ହନ ସାହ! ଏହିପରି ତିନି ହନ କରିବ । ଶୁଭ ହନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ ଦେବ ।

ଜନ୍ମର ସାତ ଦିନରେ, ସାତ ମାସରେ, ସାତ ବର୍ଷରେ ବାଳକକୁ ଯେଉଁ ପିତୁଳା ରୋଗ ହୁଏ ତାହାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ରେବତିକା କହନ୍ତି । ଏଥିରେ ପ୍ରଥମରେ ଜ୍ୱର ହୁଏ । ସର୍ବଦା କାନ୍ଦେ, ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରି ମୁର୍ଚ୍ଛିତ ହୁଏ ।

ଚକ୍ରା—ନଦୀର ଉଭୟ ତଟରୁ ମାଟି ଅଣି ଗୋଟିଏ ପିତୁଳା କରିବ । ଗ୍ରାମର ଶେଷ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗର ତିନି ଛକ ବାଟରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗୋଟିଏ ମାଟି ଶର ଉପରେ ସେହି ପିତୁଳାକୁ ବସାଇବ—ଧୋବ ବାନା ତେର ଗୋଟି ପୋତିବ, ରଙ୍ଗଫୁଲ, ଧୋବ ଫୁଲ, ଚନ୍ଦନ, ପାନ, ସାତଗୋଟି ଦାଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ସିନ୍ଦୂର ମିଶାଇ ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ପିତୁଳା ଉପରେ ଦେବ । ତେର ଗୋଟି ଚକ୍କୁଳ ପିଠା, ତେର ଗୋଟି ଚିତଉପିଠା, ଶିରିଷା, ମଦ, ମାଂସ, ମାଛ ଏହି ପଦାର୍ଥ ମାନ ଗୋଟିଏ ସରରେ ରଖି ପିତୁଳାଠାରେ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେବ । ସେଠାରୁ ଅଧି ବାଳକ ଉପରେ ପୂର୍ବ ପରି ଶାନ୍ତ ମନ୍ତ୍ରରେ ପାଣି ଛୁଙ୍କାଇ ଦେବ । ମେଘାସିଙ୍ଗ, ବେଶାତେର, ଦିଅ ଏ ପଦାର୍ଥରେ ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ । ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ ଝାଡ଼ିବ ଓଁ ନମୋ ରାବଣାୟ ହୈଲେକ୍ୟ ବିଦ୍ ରାବଣାୟ ଦନ୍ତଦଶା ମୋକ୍ଷଣାୟ

ଜ୍ଵଳ ଜ୍ଵଳ ହୁଁ ଫଟ ସ୍ବାହା । ଏହପରି ତନି ଦିନ କରିବ । ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ କରିବ ।

ବାଳକର ଜନ୍ମର ଆଠ ଦିନରେ, ଆଠ ମାସରେ, ଆଠ ବର୍ଷରେ ବାଳକକୁ ଯେ ପିତୃଳା ରୋଗ ହୁଏ, ତାହାକୁ ଅର୍ଜ୍ଜୁନା ରୋଗ କହନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ଜ୍ଵର ହୁଏ, ଆହାର କରେ ନାହିଁ, ଦେହ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ହୁଏ, ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରେ, ଭାତ ମୋଡ଼ ହୁଏ, ଉଦରକୁ ଆଖି ତରାଟି ଚାହିଁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୁଏ ।

ଚକ୍ରସ୍ଥା—ନଦୀର ଉତ୍ତର ତଟରୁ ମୂର୍ତ୍ତିକା ଆଣି ପିତୁଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ; ଉପାକାଳରେ ଗ୍ରାମର ପଣ୍ଡିତ ଘର ଶେଷରେ ତନି ଛକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ସରାରେ ସେହି ପିତୁଳାକୁ ରଖିବ । ସେହି ପିତୁଳା ପାଖରେ ରଙ୍ଗବାନା ହଳ-ଦିଆ ବାନା, ହଳଦିଆ ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ଓ ଘାସ ଦେବ, ଚକ୍ଷୁଳି ପିଠା, ଦୁଗ୍ଧ, ମଦ, ମାଞ୍ଜି, ମାଂସ ଏ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଗୋଟିଏ ସରାରେ ରଖି ସେହି ପିତୁଳାକୁ ନୈବେଦ୍ୟ କରିବ । ସେଠାରୁ ଆସି ପିତୁଳା ଉପରେ ପୁଷ୍ପୋକ୍ତ ଶାନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବ । (ଧୂପ) ବରାଡ଼ ବଞ୍ଛା, ସୋରିଷ, ଘିଅ ଏକତ୍ର କରି ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ । ଓଁ ନମୋ ରାବଣାୟ ହେଲେକ୍ୟ ବିଦ୍ ରାବଣାୟ ଦନ୍ତଦୟ ମୋକ୍ଷଣାୟ ଜ୍ଵଳ ଜ୍ଵଳ ହୁଁ ଫଟ ସ୍ବାହା । ଏହି ମନ୍ତ୍ରରେ ବାଳକକୁ ଝାଡ଼ି ଦେବ, ଏହପରି ତନିଦିନ କରି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ ଯଥା ଶକ୍ତିରେ କରିବ ।

ଜନ୍ମର ନଅ ଦିନରେ, ନଅ ମାସରେ, ନଅ ବର୍ଷରେ ବାଳକକୁ ଯେ ପିତୃଳା ରୋଗ ହୁଏ ତାହାକୁ ସ୍ପୃଶ୍ଯକା କହନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ଜ୍ଵର ହୋଇ ଦେହ କମ୍ପେ, ବାନ୍ତି ହୁଏ, ହାତ ମୁଠା ମୁଠା କରେ, ବେଶୀ ନିଦ୍ରା ହୁଏ, ଉଦରକୁ ତରାଟି ଚାହିଁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୁଏ ।

ଚକ୍ରସ୍ଥା—ନଦୀର ଦୁଇ ଦଶାର ମାଟି ଆଣି ପିତୁଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ସେହି ପିତୁଳାକୁ ଶୁକ୍ଳ କନା ପିନ୍ଧାଇବ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଗ୍ରାମ ଶେଷରେ ତନି ଛକ ସ୍ଥାନରେ ଉତ୍ତର ଦିଗରେ ଗୋଟିଏ ସରାରେ ପିତୁଳା ରଖି ବସାଇବ । ଚନ୍ଦନ, ପାନ ଶୁକ୍ଳ ଫୁଲ ଦଶ ଗୋଟି, ଶୁକ୍ଳ ବାନା ତେର ଗୋଟି, ଚକ୍ଷୁଳି, ମଦ, ମାଞ୍ଜି, ମାଂସ ଏହି ପଦାର୍ଥମାନ ନୈବେଦ୍ୟ କରିବ । ଗୋରୁ, ସିଙ୍ଗ, ସୋରିଷ, ନିମ୍ବ,

ଏକ, ଦିଅ, ଏହି ଚାରି ଜନସଭାରେ ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ, ଏହି ମନ୍ଦିରେ ଝାଡ଼ିବ ଓଁ ନମଃ ଚାବଣାୟ ଚତୁର୍ଭୁଜାୟ ହନ ହନ ହନ ସ୍ବାହା ଏହିପରି ତନ ହନ କରି ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ କରାଇବ ।

ବାଳକ ଜନ୍ମର ଦିନରେ, ଦଶ ମାସରେ, ଦଶ ବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ପିତୃଳା ସେନ ହୁଏ ତାହାକୁ ନିରୁତା ଅପ୍ୟାସ କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଥମରେ ଜ୍ୱର ହୁଏ, ମୁହଁମୁଁ ହୁଏ ଚକ୍ରାର ହୋଇ କାନ୍ଦେ, ଭିଡ଼ ମୋଡ଼ ହୁଏ, ବହୁତ ପରସ୍ତା କରେ, ଉପରକୁ ଡାକି ଚାହିଁ ମୁହଁ ହୁଏ ।

ଚକ୍ରା—ସମୁଦ୍ର କୁଳର ମାଟିରେ ପିତୃଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଶେଷର ବାୟୁକୋଣ ଚାରି ଛକରେ ସରସରେ ପିତୃଳା ରଖିବ, ରଙ୍ଗଫୁଲ ପାନ ପାତ୍ର ଗୋଟି, ରଙ୍ଗବାନା ପାତ୍ର ଗୋଟି, ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ, ସାତ ଗୋଟି ଘାସ, ପାତ୍ର ପ୍ରକାର ପିଠା, ଚିତଉ ପିଠା ଅଳଗା କରିବ, ମାଛ, ମାଂସ, ମଦ, ପୂଜା କରିବ । ସେଠାରୁ ଆସି ପୁରୋକ୍ତ ଶାନ୍ତି ମନ୍ଦିରେ ବାଳକକୁ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବ, ବସଡ଼ ଲେପ, ଗୋ ପିଠା, ଗୋ ମାଂସ, ରସୁଣ, ଦିଅ, କାଉବସ୍ତ୍ର ଏହି ଜନସଭାରେ ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ, ଝାଡ଼ିବ ଓଁ ନମୋ ଚାବଣାୟ ଚତୁର୍ଭୁଜାୟ ହସ୍ତାୟ ଗୁହ ଗୁହ ସ୍ବାହା । ଏହି ମନ୍ଦିରେ ଝାଡ଼ିବ । ଏହିପରି ତନହନ କରି ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ ଦେବ ।

ବାଳକର ଜନ୍ମର ଏଗାର ଦିନରେ, ଏଗାର ମାସରେ, ଏଗାର ବର୍ଷରେ ବାଳକକୁ ଯେ ପିତୃଳା ସେନ ହୁଏ, ତାହାକୁ ଚିଳିପିଛକା ସେନ କହନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ଜ୍ୱର ହୁଏ, ସ୍ତନ ପିଏ ନାହିଁ, ମୋଡ଼ି ହୁଏ, ହାତଗୋଡ଼ ଛାଡ଼େ, ଉପରକୁ ଡାକି ଚାହିଁ ମୁହଁ ଡାକି ହୁଏ ।

ଚକ୍ରା—ଜନ୍ମଣିରେ ପିତୃଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ, ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ ଘୋର ସେହି ପିତୃଳା ମୁହଁରେ ଲଗାଇବ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସେହି ପିତୃଳାକୁ ନେଇ ଗ୍ରୀଷ୍ମରେ ଶେଷରେ ପୂର୍ବ ଅଡ଼େ ତନ ଛକରେ ଗୋଟିଏ ସରସରେ ପିତୃଳାକୁ ରଖିବ, ସେହି ପିତୃଳା ଉପରେ ଦୁଧ ଅଳସ ଢାଳିବ, ସାତ ଗୋଟି ହଳଦିଆ ବାନା, ହଳଦିଆ ଫୁଲ, ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ପାନ ସାତ ଗୋଟି, ଘାସ, ଚନ୍ଦନ, ଅଠ ଗୋଟି

ଚକ୍ଷୁକ, ଅଠ ଗୋଟି ବଡ଼ା, ଅଠ ପ୍ରକାର ପିଠା, ଫଦ, ମାଛ, ମାଂସ ଏସବୁ ନୈବେଦ୍ୟ କରିବ । ସେଠାରୁ ଅଧି ପୁରୋକ୍ତ ଶାନ୍ତିଦୋକ ମନ୍ଦିରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବ । ଗୋରୁ ସିଂଘ, ଶିବନିର୍ମାଲ୍ୟ, ଗୁଗୁଳୁ, ସୋରିଷ, ଦିଅ, ସାପକାତ ଏ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କରେ ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ ଓ ରାବଣାୟ ଗୁପ୍ତ ଗୁପ୍ତ ସ୍ବାହା । ଏହି ମନ୍ଦିରେ ଝାଡ଼ିବ ଏହିପରି ତନିଦନ କରିବ, ଚତୁର୍ଥ ଦିନରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଭୋଜନ କରିବ ।

ବାର ଦିନରେ, ବାର ମାସରେ, ବାର ବର୍ଷରେ ବାଳକମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ପିନ୍ଧିଲା ସେଗ ଦ୍ବୟ ତାହାକୁ କାମୁକା ଅପସାର କୁହାଯାଏ, ପ୍ରଥମେ କ୍ବର ହୁଏ, ସବଦା କାନ୍ଦେ, ଶରର ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ, ମୁହଁ ମୁହଁ ଲଭିଲେଠାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ଶ୍ବସ ହୁଏ, ମୁଣ୍ଡରୁ ବାଳ ଉପୁଡ଼ୁ ଥାଏ, ଉଦରକୁ ତରଟି ଚାହିଁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୁଏ ।

ଚକିତ୍ରା—ଦୁଧକୁ ଖୁଆ କରି ସେଥିରେ ପିତୁଳା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଗ୍ରାମର ତନି ଛକ ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ସରରେ ସେହି ପିତୁଳା ରଖି ଶୁକ୍ଳ ଫୁଲ, ପାନ, ସାତ ଗୋଟି ଦାସ, ସାତଗୋଟି ଚକ୍ଷୁକ ପିଠା ନୈବେଦ୍ୟ କରିବ, ସେଠାରୁ ଅଧି ପୁରୋକ୍ତ ଶାନ୍ତି ଦୋକ ମନ୍ଦିରେ ବାଳକକୁ ପାଣି ଛିଞ୍ଚିବ, ଗୁଗୁଳୁ, ଶିବନିର୍ମାଲ୍ୟ, ସୋରିଷ ଏସବୁରେ ବାଳକକୁ ଧୂପ ଦେବ, ଓ ନମଃ ରାବଣାୟ ଗୁପ୍ତ ଗୁପ୍ତ ହନ ହନ ସ୍ବାହା । ଏହି ମନ୍ଦିରେ ଝାଡ଼ି ଦେବ, ଏହିପରି ତନିଦନ କରି ଚାହିଁଦନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ କରିବ ।

କଟାପାଣି ମନ୍ତ୍ର—ଓଁ କରତ ଅ ଇ ନୁ କରତ ଚଉଦଭୁବନ ମାଡ଼ି ବସିଲୁ କରତ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଅଭାଇ ଅଙ୍ଗୁଳ ଛୁଡ଼ି ଏକରତକ କାଟେ, ଛେଦ କାଟେ, ଭେଦ କାଟେ ଦୁଷ୍ଟ କାଟେ ଖୋଜିଲ କାଟେ ପୋତିଲ କାଟେ ନାଉମୋଡ଼ କାଟେ ନଟାପସ କାଟେ ପୋଡ଼ୁ କାଟେ ଗଛ ଉପଡ଼ା କାଟେ ଡାଳ ଭଙ୍ଗା କାଟେ, ଡାକିଲ କାଟେ, ହାକିଲ କାଟେ, ନଶ୍ବଲ କାଟେ, ସୁକମଦରଙ୍ଗା କାଟେ, ଛିଡ଼ିଲ ବୁଡ଼ିଲ କାଟେ, ଯେବିଲ କାଟେ, ଭେଟିଲ କାଟେ, ବକା କାଟେ କୋଣ କୋଣିଅ ଝଣ ଝଣିଅ ମସାଣିଆଁ କାଟେ ନକାଟ ଝୋଲ କାହାର ଅଙ୍ଗ ବକା ଲୁଅଖଣି ଚଣ୍ଡିକାଳିକା ଦୁରଧ୍ୟୁସ ମହାମାର୍ଦ୍ଦ ମସାଣି ଦେବା ଦୁର୍ଗା କଟା

କ୍ଷବ ଦଳନା ଭୈରବଙ୍କର କୋଟି କୋଟି ଆକ୍ଷ ଏମନ୍ତରେ ଅକାଟ ବନ୍ଧର ବା
କୁଅଁର ପାଣିଆଣି ମନ୍ତ୍ର ପାଣି ତଳ ମୁଠା ଛୁଇଁଲେ ଭୂତପ୍ରେତ ପିସାଚ ଦୃଷ୍ଟି
ନିବାରଣ ହୁଏ ।

ଚନ୍ଦନଂ ସାରବେଦ୍ୟସ୍ତ ଚ ଶଙ୍ଖ ନାଭିସମାୟୁତେ

ପଶ୍ଚାତୁପେ ପ୍ରଲେପୋଽୟ ମବଲେ ହସ୍ତସନ୍ଧ୍ୟାତେ ।

ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ, ଅନନ୍ତ ମୂଳ, ଶାମାଲତା ଓ ଶଙ୍ଖ ପୁଷ୍ପ ଏ ସମୁଦାୟ ରୁଣ୍ଡି
କରି ମହା ସହଚ ସେବନ କଲେ ଦୁର୍ଗବୀର ଲାଳ ବନ୍ଧ ହୁଏ ଓ ଲାଭ ହାନରେ
ଏହାସବୁ ବାଟି ଲେପ ଦେଲେ ଲାଭ ଶୋଥ ଭଲ ହୁଏ ।

ବୃହଧୂମନା ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗଜକେନ୍ଦ୍ର ଜବେଶିଶ

ଲେପସ୍ତେଷେ ହନ୍ତ୍ୟାୟ ସିଦ୍ଧାପାମାବତର୍ତ୍ତକା ।

ଅଳକ୍ଷ୍ମୀ, ହରିଦ୍ରା, କୁଡ଼ି ସ୍ବେତ ସୋରଷ, ଇନ୍ଦ୍ରଯବ ଏ ସମୁଦାୟ ଗାଈ
ଦହ ସହଚ ବାଟି ପ୍ରଲେପ ଦେଲେ ଶୀର୍ଷାପାମା ଓ ବର୍ତ୍ତକା ରୋଗ ପ୍ରଶମିତ
ହୁଏ ।

ସାରବା ତଳଲୋଥ୍ରାଣା କଷାୟ ମଧୁକୃଷତ

ଫସାବଣି ମୁଖେଶୋସ୍ତ୍ର ଧାରଣାର୍ଥ ଶୀଘୋଷଦା ।

(ଅନନ୍ତ ମୂଳ) ଚମଡ଼ା ଲଇ, ତଳ, ଲୋଥ, ଯଷ୍ଟିମଧୁ ଏହା ସମୁଦାୟ
ପାତନ କରି ବାଳକର ମୁଖ କୁଳିକଲେ ମୁଖସ୍ତ୍ରାବ ନିବାରଣ ହୁଏ ।

ଯୋବାଳଃ ଚରଜାଃସ୍ତନ୍ୟାନ ଗୁଞ୍ଜାତତଶା ସହସୌବ ॥

ଧାନ୍ତିମଧୁ ଘୃତପଥ୍ୟାକଳେ ନାଘସଂସ୍ତେତ ନିହାମ୍ ।

ଜନ୍ମ ହେବାର ବାଳକ ସୀରିପାନ ନକଲେ ଅଁଳା, ହରିଡ଼ା ରୁଣ୍ଡିସହ ଘୃତ
ଓ ମଧୁ ମିଶ୍ରିତ କରି ବାଳକର ନିହାରେ ଦସିଲେ ସ୍ତନପାନ କରେ ।

ସ୍ତନପାଞ୍ଜେବେ ପୋୟୁଃଛନ୍ନଂ ଗବ୍ୟଂବା ତଦ୍ଦୁଗ୍ଧଂ ପିବେତ୍

ହସ୍ତେଶ ପଞ୍ଚମୂଳେନ ପ୍ରିୟୟା ବା ଶୀତାୟୁତଂ

ସ୍ତନ ସିରିର ଅଧିକ ହେଲେ ଶିଶୁକୁ ଛେଳି ସିରି ଦେବ, ଅଥବା ସଲ୍ମ
ପଞ୍ଚ ମୂଳରେ କମ୍ପା ସାଳପର୍ଣ୍ଣୀର ସହଚ ଗବ୍ୟ ଦୁଗ୍ଧ ସହଚ ଯଥା ନିୟମରେ

ସିଦ୍ଧି କର କହୁତୁ ତନ ମିଶାଇ ବାଳକକେ ପାନ କରାଇଲେ ଦୁର୍ଗତ ରକ୍ତ
ବିନାଶ ହୁଏ ।

ବ୍ୟୋଭସ ଶୀବଗ୍ରାମେ ନିକଳୁଂବା ପିତମଥ ପଦୁଷା

ଉଲ୍ଲବମ୍ ନିସେଷଂ କୁରୁତେ ପଟ୍ଟତା ମବାଳକ୍ଷ୍ୟା ଚୂତ୍ୟନ୍ତମ୍ ।

ମରତ ଏକ ଭାଗ, ସୁଣି ୨ ଭାଗ, କୁଡୁ ମାସାର ୪ ଭାଗ ଏକତ୍ର ମିଶ୍ରିତ
କରି ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଣା ମାତ୍ରାରେ ଏହି ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଡ଼ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରାର ସହିତ ପାନ
କରାଇଲେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଗ୍ରହଶିଖେଳ ନିବାରତ ହୁଏ ।

ଆତ୍ମତ କାମୁଦମୁନାଂ ଭୃମାଦାୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଠେତ୍

ମଧୁନା ଲେହ୍ୟଦ୍ଵାଳା ମତସାର ବିନାସନ ।

ଆମ୍ବୁଲି, ଯାମ୍ବୁଲି, ଯାମ ଛାଲି ଏକତ୍ର ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଣା ଠାରୁ
ଏକ ଅଣା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଦିର ସହିତ ଚଟାଇଲେ ବାଳକର ଅତିସାର ବିନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ପୃତେନ ସିନ୍ଧୁବିଲେଳା ହିଙ୍ଗୁଭାଗୀ ରସୋ ଲହନ

ଅନାହଂ ବାତପୁଳସ୍ୟ ସୟେତୋଷ୍ଠେ ନବାଶିଷ୍ଟ ।

ସୈନ୍ଧବ, ବେଲଶୁଣା ଅଳାଇତ, ହିଙ୍ଗୁ, ତ୍ରୁଡ଼ାଟି ସମଭାବେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ
କରି ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଣା ମାତ୍ରା ପୃତସହ ଅଥବା ଜଳ ସହିତ ପାନ କରାଇଲେ ବାଳକର
ଅତିସାର ବାତପୁଳ ନିବାରତ ହୁଏ ।

ହରିତକି ବରୂକୃଷ୍ଣ କଳ୍ପଂ ମାଣିକ ସଞ୍ଜୁକ୍ତଂ

ପିତ୍ୟାକୁମାରଃ ପ୍ରତ୍ୟେକଃ ପୁତ୍ୟତେ ତାଳୁ ପାତନାତ୍ ।

ହରିଡ଼ା, ବତ, କୁଡୁ ଜଳ ସହିତ ସିଦ୍ଧି କର ମନ୍ଦ୍ର ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିରର
ସହିତ ପାନ କରାଇଲେ ତାଳୁ ପାତନା ରୋଗ ବିନାସ ହୁଏ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗୌରକଣ୍ୟାପି ଚୂର୍ଣ୍ଣାନ ମଧୁନାସହ

ଲୌହ୍ୟା ପୁଷ୍ପମୋବାପ୍ପୋତ ସିଂ ହକାଧୀତ ଶୀତବୃକ୍ଷ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲେହନ ବର୍ଣ୍ଣ ଗିମୋଟର ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ଦୁଇ ରତ ମାତ୍ରାରେ ମଧୁ ସହିତ
ଲେହନ କରାଇଲେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ହକା ଶୀଘ୍ର ନଷ୍ଟହୁଏ ।

ତହକଂ ସୃଙ୍ଗବେରଂ ଚ ତଥାଦନ୍ତ ଗବାଃସ୍ୟ
 ଦୈର୍ଘ୍ୟକୃତ୍ତାତ୍ ସବେଷାଂ ମୁଖସ୍ତେନାମୁନା ପିବେତ୍
 ସ୍ବାସକାସ ସୋଥହକା କୁମାରାଣା ପ୍ରଣାଟୟେତ୍ ।

ଚିତା ମୂଳ, ଖୁଣ୍ଟି, ଦନ୍ତ ମୂଳ; ଗୋରେଖ ଗୁଡ଼ଳ ଏ ସମ୍ବଦାୟୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ
 ଅର୍ଥ ଅଣା ମାହା ଅଳ୍ପ ଉତ୍ତମ ଜଳରେ ପାନ କରାଇଲେ ସ୍ବାସ କାସ ଓ ହନା
 ବନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

ମୟୂର ପକ୍ଷଭୃଷ୍ଣ ବୁଧ ସୀତଂଜଳଂ ନୈମିତ୍ତିକେତଂ ॥
 ଯେଷୁଂ ତୃଷ୍ଣାୟାଂ ବଟକାଞ୍ଚଳ ଭୃଷ୍ଣ ଜଳଂ ॥
 ବକ୍ତ୍ରେ, ସୋତେ ଧୂତଂବକ୍ତ୍ରେ । ।

ମୟୂର ପକ୍ଷୀ ଭୃଷ୍ଣ ଜଳରେ ଏକ ଘଣ୍ଟା ବତୁରାଇ ସେହ ଜଳ ପାନ କର-
 ଇଲେ ଶିଶୁ ତୃଷ୍ଣା ନିବାରଣ ହୁଏ । ସେହ ଧୂସେ ବଟ କାଞ୍ଚଳ ଭୃଷ୍ଣ ପୁର
 ପ୍ରକାରେ ବତୁରାଇଲେ ମୁଖ ତୃଷ୍ଣା ନିବାରଣ ହୁଏ ।

ସୋମ ଗ୍ରହଣେ ବଧୂବତ୍ କେକିଶୀରା ମୂଳମୁ ଧୂତଂବକଂ ॥
 ମାତ୍ରଦନେଥ କନ୍ଧସ୍ତ୍ରାଂ ଶଯ୍ୟାୟତ୍ତ୍ରାକାଂ ନିୟତମ୍ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ ସମୟରେ ମୁଣ୍ଡର କେଶ ମୁକୁଳିତ କରି ଅଗାମାର୍ଗର ମୂଳ
 ଉପାତ ବାଳକର ଅଣ୍ଟାରେ ଓ ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିଲେ ଏହା ଦ୍ବାରା ଅଭ୍ୟୁଥ
 ରୋଗ ଉପଶମ ହୁଏ ।

ତୈଳାଶ୍ୟା ଭ୍ରମନେକଂ ସୁନ୍ଦରୀଦୌ ଚ ନମ୍ବଦଳର ସଶ୍ୟା ॥
 ଗତାଂପୟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିନେବ ଦତ୍ତାତ୍ରେ ତୈଳାଂ ତୈଳାଭ୍ୟଙ୍ଗ ସତତଂ
 ରୋଗମ ନାମକା ଶମୁପହରତା ।

ତୈଳ ୧ ଭ୍ରମ, ଗୋମୁହ ୨ ଭ୍ରମ, ନମ୍ବପତ୍ର ରସ ୩ ଭ୍ରମ, ଗବ୍ୟଦୁଗ୍ଧ
 ୪ ଭ୍ରମ ଏକତ୍ର କରି ଏହୁ ତୈଳ ମର୍ଦ୍ଦନ କରିଲେ ଶିଶୁର ତାଳିକଣ୍ଠକ ରୋଗ
 ନିବାରଣ ହୁଏ ।

ଧାତୁକ ବଲ୍ଲେଧନ୍ୟାକ ଲେଧେନ୍ନ ଯବଧାନ୍ୟକେ ॥

ଲେହଣୌ ଉଦ୍ରେଶ ବାଳାନାଂ ଜ୍ୱରତସାର ବାନ୍ତି ଯିତୁ ।

ଧାତୁକ ଫୁଲ, ବେଲପୁଷ୍ପା, ଧନ୍ୟା, ଲେଧ, ଇନ୍ଦ୍ରଯବ ଏସବୁ ସମତ୍ରବେ
ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର ମହୁ ସହତ ଦୁଇରତି ପ୍ରମାଣେ ସେବନ କଲେ ଜ୍ୱରତସାର, ବମନ
ନିବାରକ ହୁଏ ।

ଘନକୃଷ୍ଣା ବୁଣାସୂକ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣକ୍ଷୌଦ୍ରେଶ ସଞ୍ଜୁତଂ

ଶିଶୁ ଜ୍ୱରତସାରଂ ସ୍ୱାସକାସ ବମେ ହରଂ ।

ଗୁଆ, ପିପ୍ପଳୀ, ଉତୁସି, କକଡ଼ାସୂକ୍ତି ଏସବୁ ସମତ୍ରବେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର ଦୁଇ
ଚିନା ଲେଖାରେ ମହୁ ସହତ ଖୁଆଇଲେ କାସ, ଶ୍ୱାସ, ଜ୍ୱରତସାର ବାନ୍ତି ନିବା-
ରିତ ହୁଏ ।

ଅଂକୋଂମୂଳ ମଥବା ତଣ୍ଡୁଳ ସଞ୍ଜୀଲେନ ବଟଯନ୍ତୁଳମ୍ । ॥

ପିତଂ ହତ୍ୟନ୍ତସାରଂ ଗ୍ରହଣିଭେଗଞ୍ଚ ଦବାରମ୍ ।

ଅବୁଲ ମୂଳ, ବଟ ଓଳ ବାଟି ଗୁଡ଼ଲ ଧୁଆଁ ଜଳ ସହତ ସେବନ କର-
ଇଲେ ବାଳକର ଦୁନିବାର ଅତିସାର ନିବାରକ ହୁଏ ।

ଶୀତସୀରକସର୍ଯ୍ୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣଂ ବଲ୍ଲେଦ୍ୟବଲଦ୍ୱାମ୍ ମିଶ୍ରିତଂ ପିତମ୍ ॥

ହହାମରକ୍ତ ମୂଳଂ ଗୁଡ଼ସହତଃ ସ୍ୱେତସୋଯୌ ବା ମରିଚ

ମୋହସ୍ୟ କୁଟୟଂ ଦ୍ୱିଗୁଣିକୃତ ମୂତରୋତର ଫମଣୀଃ ॥

ଗୁଡ଼ତଃସୂତ ମେତଦ୍ ଗ୍ରହଣି ଭେଗ ନିହଂ ଲ୍ୟାଂସୁ ।

ଏକ ରତି ସ୍ୱେତ ଜିରା, ଏକ ରତି ଝୁଣା

ବେଲ ପତ୍ର ରସର ସହତ ଅଥବା ଝୁଣା ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଡ଼ ସହତ ସେବନ
କରାଇଲେ ବାଳକମାନଙ୍କର ଅମରକ୍ତ ଜନିତ ନିବାରକ ହୁଏ ।

ନବ ପ୍ରକାଶିତ--ଲୁପ୍ତ ରତ୍ନୋଦ୍ଧାର

ଆୟୁର୍ବେଦ ମତେ

ବାଳତନ୍ତ୍ର ଓ ଚିକିତ୍ସା

ଏଥିରେ ବାଳକ ଜନ୍ମ ଦିବସ ଠାରୁ ମୂଳମୂଳିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ବନ୍ଧୁ ନି
ବେଶିତ ହୋଇଅଛି । ମୃତବଂ ବାଳକର ସୂକ୍ଷ୍ମା ଗ୍ରହ, ମାତୃକା ଗ୍ରହ ସ୍ଥଳାଂଶୁ
ଷଷ୍ଠି ଗ୍ରହ, ଯାବତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରହ, ଯନ୍ତ୍ର, ମନ୍ତ୍ର, ତନ୍ତ୍ର ସକଳ ବନ୍ଧୁ ସନ୍ଧିବେଶିତ
ହୋଇଅଛି । ଗାତ୍ରନ, ଭୂର୍ଜ, ବାଳାନନ୍ଦ ବଟିକା ଅନୁପାନ ସର୍ବ ବନ୍ଧୁ ପ୍ରତ୍ୟ
ଫଳପ୍ରଦ ଓ ପରାଶିତ । ଭୂଟକାନ୍ତ ସହୃଦ ସନ୍ଧିବେଶିତ ହୋଇଅଛି । ଅ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆରେ ଏପରି ବାଳ ଚିକିତ୍ସା ଗ୍ରନ୍ଥ ଛାଡ଼ା ହୋଇନାହିଁ । ଆମ୍ଭେ ବ
ଶମ ପତ୍ର ସ୍ବଚ୍ଛକୃତ ବାଳତନ୍ତ୍ର, ବାଳମନ୍ତ୍ର କେତେକ ତାଳପତ୍ର ବାଳକ ଚିକି
ତ୍ସା ଦେଖି ଲେଖିଅଛୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶୁଦ୍ଧ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ପୁସ୍ତକ ରହିବା ଦି
କାର । ବିଶ୍ୱାସ ବିନା ଫଳ ଯେତେ, ଫଳ କୁଫଳେ କଦାଚିତେ । ଉକ୍ତ
କାଗଜ ଭଲ ଛାଡ଼ା । ଏହି ବାଳତନ୍ତ୍ର ପୁସ୍ତକକୁ କବିରାଜ ଓ ବୈଦ୍ୟମା
ଦେଖି ପ୍ରଶଂସା କରୁଅଛନ୍ତି । ଆମ୍ଭେ ଅଧିକ ଲେଖିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ପୁଣି
ମୂଲ୍ୟ ଦାବ ଅଣା । ତଳ ଲିଖିତ ଠିକଣାରେ ପୁସ୍ତକ ମିଳିବ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଗନ୍ତାୟତ୍ତ ବ୍ରଜ, ସେକରା

ହନୁମାନ ପୁସ୍ତକାଳୟ

ପୋଷ୍ଟ-ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଜିଲ୍ଲା (ଗଞ୍ଜାମ)